

CASSA RAIFFEISEN VAL BADIA

MODEL DE SUZÈS
CUN TRADIZIUN Y DAGNÌ

1972 - 2012

40 AGN DO LA FUJIUN

de Renato Andriolo

Raiffeisen

Cassa Raiffeisen Val Badia

www.valbadiaonline.it

**“CHÈL CHE LE
SINGUL N'É NIA
BUN DE FÀ VARA
DA FÀ SCE AN
MÈT ADÖM LA
FORZA DE DEPLÜ”
F. W. RAIFFEISEN**

Foto a man dërta:

Les autoritês ciara jö y firma le documënt ofizial dla fujiun.

Da man ciampa: Paul von Guggenberg (diretur Federaziun Raiffeisen),

dr. Rainer (presidënt Federaziun Raiffeisen de Südtirol), dr. Morelli (rapresentant

de ICCREA da Roma), Silvius Magnago (presidënt dla Junta Provinziala),

Nunzio Bombace (capo-departimënt Credit dla Regiun), Alfons Pezzei (presidënt

y Renato Andriolo (diretur general dla Cassa Raiffeisen nöia)

IMPRESSUM

CONZET Y TESĆ

Dr. Renato Andriolo

TRADUZIUN TL BADIOT

Erika Pitscheider

FOTOGRAFIES

Archif Cassa Raiffeisen Val Badia
Istitut Ladin Micurà de Rù
Planinschek Freddy

GRAFICA

misign.it - San Martin de Tor

STAMPARIA

Castaldi Grafica - Agordo

EDITUR

Cassa Raiffeisen Val Badia . Ofize Marketing

FOTO COPERTINA

Les autoritês pëia ia devers dla sënta nôia do avëi sotescrit le documënt ofizial dla fujiun.
Da man dërta: Paul von Guggenberg (Diretur Federaziun Raiffeisen),
Alfons Pezzei (Presidënt dla Cassa), Silvius Magnago (Surastant dla Provinzia),
Erich Müller (Assessur regional al credit) y Pider Emil (Presidënt Ass. Turistica Corvara)

FOTO A MAN DËRTA:

Corvara al tëmپ dla fujiun

© Düc i dërc é rëservà
2015

Raiffeisen

Cassa Raiffeisen Val Badia
www.valbadiaonline.it

CASSA RAIFFEISEN VAL BADIA

MODEL DE SUZÈS
CUN TRADIZIUN Y DAGNÌ

1972 - 2012

40 AGN DO LA FUJIUN

de Renato Andriolo

Cassa Raiffeisera

INDESC

Prefaziun	8	13. Filiales y sènta	72
1. Motivaziuns dles 4 Casses a fà la fujiun	9	14. Svilup dles filiales	80
2. Realisaziun contabla dla fujiun	12	15. Reba	85
3. Prinzip dla fujiun	16	16. San Ćiascian	88
4. Inćiaries ti organisms zentrali	19	17. Assiguraziuns	92
5. Condiziuns economiches- finanziarès tl scomenciamènt ...	24	18. Organisaziun dla contabilité	96
6. Organisaziun	34	19. Sozi, sostègn finanziair, reziprozitè y solidarieté	97
7. Governance	38	20. Situaziun dl personal tles cater casses y tla sènta al momènt dla fujiun	108
8. Al vègn arjigné ca la fujiun	44	21. Filiales nòies	110
9. Personal	46	22. Rapines	114
10. Maduraziun dl proiet de fujiun	56	23. Prospetives y svilups por le dagnì	116
11. Panorama economich - finanziair tl tèmp dla fujiun	62		
12. Inauguraziun dla sènta a Corvara	64		

PREFAZIUN

∞

Tl 2012 él stè 40 agn da canche al é gnü fat la fujiun danter les Casses Rurales Ladinia da Calfosch, de Badia cun sènta a Pedraces, da La Val y San Martin. Plü avisa é la fujiun gnüda autorisada dala Banca d'Italia ai 27 de mà 1972 y publicada söla Gasëta Ofiziala ai 17 de jügn dl 1972. Chèstes dates ne n'â nia na gran importanza, sce an ne tègn nia cunt dl gran laûr da pionier fat ti agn da denant. Al é stè n laûr zite, dal momènt che chësta é stada la pröma fujiun danter Casses Raiffeisen - Raiffeisenkassen (da ségn inant ti dijarunse Casses Raiffeisen o BCC) de nosta Provinzia, avisa sciöche la Cassa da Rina, metüda sö tl 1889 sön iniziativa de Siur Ujöp Dasser y lasciada sö tl 1942, é stada la pröma Cassa Raiffeisen che é gnüda metüda sö te nosta Provinzia. Dër gonot gnô les casses Raiffeisen metüdes sö sön iniziativa de proi.

Chësc scrit n'ô nia ester ma na cronologia di faç, mo ô presentè l'avenimènt tl spirit y tl contest sciöche al é gnü a s'al dè, portan dant inçe **avenimènc che ti agn à fat da cornisc ala fujiun.**

Al ne n'ê degügn modei che an ess podü surantó, y an ne podô gnanca se lascè sön na consulënza spezifica dla Federaziun Raiffeisen, deache al n'ê degöna esperiënza de chësc vers. **Mëte adöm cater Casses cun carateristiches dassënn desvalies ê na operaziun scialdi complicada.** Gnanca la Banca d'Italia n'ê buna de pité n model avisa da podèi ti jì do. Tan che un o dui di ispeturs che s'â presentè de jenà dl 1973, n'orô atira do les operaziuns de fujiun nia lascè avarèi che la prozedöra foss bëgn gnüda fata sciöche al alda. Dal'atra pert â pö la Banca d'Italia dè pro de ne se dè nia jö cun la consulënza mo cun le control. Dal momènt che la fujiun ê gnüda autorisada tl 1972 dal punt de odüda legal, y che nos àn l'intenziun dla portè a fin inçe aministrativamënter tl medemo ann, messâ la contabilitè ai 31 de dezëmber 1972 gnì metüda adöm, por podèi se presentè cun n bilanz su, deache orôn che les cater Casses diventass ai 31 de dezëmber 1972 concretamënter la nöia „Cassa Rurala dla Val Badia“ da vigni punt d'odüda.

1. MOTIVAZIUNS DLES 4 CASSES A FÀ LA FUJIUN

Denant che arjigné ca la fujiun messân ponsè sura co che an ess podü superè les gröm de dificoltês nia ma d'organisaziun y economiches.

Imprömadedöt êl inçe da verificché la desponibilitê da pert dles cater Casses.

Al ê da ti fâ capî che al n'ê nia na alternativa ala fujiun.

Chêsta ê stada da impröma insö na cossa nia tan scêmpla, dal momënt che ara se tratâ de na iniziativa nöia y che döttes les Casses - a pert **Calfosch** - ê gnüdes gestides cun n spirit efetivamënter rural. An se impuntâ cuntra na te' iniziativa, tan moderna y cun consequenzes tan inovatives y al gnô sô dër tler na politica de cïampanilism.

A **La Val**, Cassa sterscia, gestida relativamënter bun (en proporziun ai mesi a desposiziun) se temôn che al foss l'Alta Badia che adorass la fujiun por finanzié le turism y che chësc ess podü orëi dî le trasferimënt de ressurses devers dla pert alta dla valada. An l'odô n pü' sciöche n svantaje.

Por la Cassa de **Badia** varôl n pü' le medemo, inçe sce al ê tl Consëi d'Aministraziun imprenditurs, porsones bunes de capî ite le debojëgn, sciöche al é spo inçe gnü desmostrè, dan súa desponibilitê. A Badia êl dan la fujiun tl Consëi d'Aministraziun porsones che minâ: „La Cassa messunse se tignî por

nos bacans“. Chêstes porsones ne odô pa gnanca de bun edl che ostis metô scioldi tla Cassa deache al ê la tëma che chisc ultimi ti ess tert o adora tut sü scioldi.

Cun n bun laûr de coordinaziun ê le dr. Mussner stè bun da baié sô düc canç.

Le dr. Mussner â tut pert - deboriada cun Alfons Pezzei - a vigni sentada dles singoles casses, te chères che an â tut les dezijiuns fondamentales. **Ala fin â les cater Casses confermè súa desponibilitê.**

Les adejiuns al proiet ê gnüdes formalisades cun deliberes da pert di gremium che fej man man na cörta descriziun di protagonisc. La Cassa Rurala Ladinia â ciafè la funziun de capofila tles operaziuns de fujiun, deache al ê bele odü danfora che la sënta foss stada a Corvara.

A **San Martin** n'êl degügn dër decuntra. Bunamënter deache San Martin ê plü dalunc dal'Alta Badia, n'odôn nia prighi mo ma vantaji.

LA FUNZIUN DLA CASSA LADINIA/CALFOSCH

10

La Cassa Rurala Ladinia/Calfosch â na portina tl pröm partimënt dl fabricat che minân che foss dla Cassa, mo che an é spo gnüs sura che ê tres ciamò de proprietè dla Fraziun da Calfosch, deache al ê gnü fat sö sön so terac mo al n'ê mai gnü scrit ala Cassa.

An ê gnüs sura canche an â orü amortisé la ciasa y an â messü fà la iscriziun tl cataster.

La portina ê daverta vigni dé regolarmenter dales 8:30 ales 12:30 y dales 16:00 ales 16:45. Tratan la sajun podôn la sabeda y la domènia baratè ite scioldi dales 10:00 ales 12:00.

L'ultima sentada dl Consèi d'Aministrasiun y l'ultima sentada dl Revisurs di Cunć ê gnüda tignida ai 12 de aurì 1972 y tl Consèi d'Aministrasiun êl gnü litè Alois Declara, Luigi Thaler, Rudi Granruaz, Hubert Pescosta y Alfons Pezzei che ê diventè president. Sciöche Revisurs di Cunć êl gnü metü Johann Dapunt y Josef Pizzinini.

La contabilitè gnô fata a man cun le sistem che por todësch dijôn „Durchschreibebuchhaltung“. D'otober êl spo gnü cumprè na mascinn „Kienzle“, cumprada de secunda man

Calfosch: odüda cuntra Corvara

Cun la fujiun devënta Corvara sënta dla Cassa Raiffeisen y ciafa insciö inçe na portina.

dala RAIKA de Ćiastel, olache Hans Perathoner ê diretor. Inçe ël â fat l'ITC a Urtijëi cun Alfons Pezzei y Renato Andriolo.

I dependënc de setëmber 1972 ê Marlene Clara, en proa dal 1. de aurì 1967 y definitivamënter dal 1. de messè dl medemo ann y Raimund Irsara, tut sö ai 20 de messè 1969 sciöche cassier en proa y confermè a tëmپ indeterminé al 1. de setëmber 1969. Laöta ê Raimund pro i soldâs, sorvisc che al ess rové ai 12 de jenà 1973. Impò êl tres en contat cun la Cassa y cun Renato Andriolo, tan che al â damanè de dezëmber dl 1973 na lizënza por podëi daidè arjigné ca la fujiun. Mo madër che tl momënt plü critic hël messü jì a stlÿje jö i cunç dla „Fureria del Battaglione Bolzano“ da Porsenù.

Te chësta Cassa jô döt inant bindebò snel y cun convinziun devers dla fujiun. Bele ai 31 de merz 1969, propi en previjiun dla fujiun, â le Consëi d'Aministrasiun deliberé de dauři na portina a Corvara cun la prospetiva de fâ chilò la sënta de chëra che foss diventada la Cassa Rurala dla Val Badia.

Le presidënt Alfons Pezzei che â la suravijiun dl proiet, se rendô cunt che por fà la fujiun ne bastâl nia ma les pratices burocratices mo an messâ inçe se arjigné ca materialmënter, o dî contabilmënter y amministrativamënter y organisé la strotöra.

2. REALISAZIUN CONTABLA DLA FUJIUN

12

A Corvara dlungia a Renato Andriolo y Raimund Irsara êl inçe gnü tut sö Eusebio Sottara, mo impormò dai 13 de jenà 1973 inant, deache denant êl pro la firma Gatterer a Bornech a laurè. Al n'ê ciamò gnü tut sö dui de nüs: Paul Feichter y Alessandro Irsara, le pröm ê a Badia y le secundo a Calfosch. Ala fin dl 1972 ciarâ la situaziun dl personal fora insciö:

CORVARA

- **Renato Andriolo**
- **Raimund Irsara**
(danter la fin dl ann y le scomenciamënt dl ann nü, periodicamënter a daidè fora)
- **Eusebio Sottara**
(pro la portina mo sciöche dit, impormò dai 13 de jenà 1973 inant)

CALFOSCH

- **Marlene Clara**
(che laurâ bele denant a Calfosch)
- **Alessandro Irsara**
(impormò gnü tut sö, mo cun esperiënza sajonala te banca)

BADIA

- **Paul Feichter**
(impormò gnü tut sö; ex dependënt dla Scora de Schi da Corvara)
- **Oswald Pitscheider**
(part-time, trèi dis al'edema)

LA VAL

- **Giovanni Moling**

S. MARTIN

- **Oswald Pitscheider**
(part-time, trèi dis al'edema)

Cun chësc organich ala fin dl 1972 messân ester bugn da portè inant l'ativité ordinara de portina, che n'ê pa nia tan ordinara, dal momënt che an messâ daurì tröc cuné nüs, cossa che da scialdi plü da laûr. Por gauja dla fujiun êl inçe tres plü domandes de credit y al ê inçe da stlûje jö la contabilitè. **Da osservè êl che laôta gnô i fiç sön i cuné corënc calcolà a man y che por podèi stlûje jö ala fin dl ann messâ i fiç ester dan man, registrà y tuç ite tla contabilitè anter i 31 de dezëmber**, inçe deache al 1. de jenà messâ i cuné corënc ester ajornà. Ai 31 de dezëmber 1972 ê la mesanöt gnüda festejada te banca cun na picera palsa y n gote de spumante. An po propi dî festejada, deache an â fat n vare important devers dl dagnì dla Cassa Raiffeisen Val Badia. I fiç gnô calcolà a man inçe ti agn dan la fujiun, cina ch'an n'â nia ciamò stromënc eletronic. Por ejèmpl, inçe tla Banca de Trènt y Balsan gnô la fin dl ann passada t'ofize. Tles filiales (ô dî, vedles Casses) messâ la formaziun di singui bilanc gnì coordinada da Raimund Irsara che saltâ da öna na filiala al'atra.

A Corvara messân mëte averda da ne moscedè nia la contabilitè dl dé cun chëra che reverdâ la fujiun; cossa nia tan saurida sce an conscidra la pücia lerch a despozziun. Tla sostanza ân döes mëses, cumpedan inçe chëra dla „direziun“, y n banco por i tliënc, püch plü lunch co dui metri.

Ai 31 de dezëmber y ti pröms dis de jenà êl porchël söla mësa dla direziun a Corvara n müdl de documënc che reverdâ la fujiun, implü, sciöche dit, döta la documentaziun dl laûr da vignidé da contabilisé sambëgn döt despartì. Por cí che reverda i dui ispeturs dla Banca d'Italia, che à danter l'ater desmostrè gran desponibilitè, êl stè le capo ispeziun dr. De Matteis che s'ê stè mal n valgügn dis do che ai ê rovà adalersch y le colegh â telefonè a Balsan dijon che al ê tomè ia. Nos se cruziân dër, deache i se temôn che chi da Balsan se ponsass che al foss tomè ia dala spordüda. Mo ara n'ê nia stada insciö y al ê defata indô revegnü. I recordun cun plajèi chësc ispetur che cun süa buna colaboraziun à daidè do dassënn por che i êsson de bun raporç cun la Banca d'Italia; raporç che à spo inçe doré inant. Chësc ê ma stè le pröm di gröm de contac che ân albü cun la Banca d'Italia. Al ê porchël dër important che al jiss bun, nen jôra pö dla reputaziun de nosta Cassa. Chisc gröm de contac n'orô nia ma dî ispeziuns periodiches mo inçe vijites a Balsan, de nosta iniziativa o sön cherdada, por dè cunt söl andamënt de nosta realté (l'informatica ê laôta bëgn dalunc da chëra da šëgn) y portè dant

proieç de investimënc imobiliars y de daurida de filiales che ê bele odüdes danfora dal scomenciamënt incà. Šëgn ciafa l'organn de control atira les informaziuns che reverda la banca.

Laôta messân fà döt cun la mascinn da scrì y döta la corespondënza gnô menada y ciafada tres la posta. Por la Banca d'Italia unse laôta messü s'arjigné na mascinn da scrì aposta, scialdi plü leria, por podèi scrì fora periodicamënter la contabilitè che rovâ spo tl sistem de segnalaziun PUMA. Dantadöt jôra dla contabilitè trimestrala, che an messâ scrì fora te cin' copies, adoran formulars dër gragn de papier bindebò incompri. Sambëgn ê inçe le papier por fà les copies dles medemes dimenjiuns. Canche an menâ inant le papier cun la mascinn da scrì, sbrisciâl, inçe por gauja dl papier por fà les copies y ara ne jô nia da le fà stè indèrt. Al ê dër rî da fà stè ite i daç avisa tles caseles de dotes cinch les plates. An messâ tres indô mëte indèrt les plates y sce an se falâ, messân cancelè y scrì danü sön dotes cin' les copies. Chësc ê da fà canche an n'â nia da fà pro portina: daurida de cunç, consulënzes, domandes de credit y sambëgn tignon ite i terminns dla Banca d'Italia. Chisc ê problems che reverdâ inçe les atres Casses mo nos ên tl laûr de fà la fujiun de cater Casses sön na spersa de apëna 50 metri cuadraç y cun dui dependënc y mez.

I ispeturs dla Banca d'Italia che ê dan dala pröma fujiun danter les singoles Casses Raiffeisen ê tl pröm particolarmënter avisa. Chi profesionalmënter n pü' plü vedli ê dër competënc y cun na personalitè sterscia y porchël valutâi la situaziun, iudicâ y tolô dezijiuns zënza ponsè sura massa. Cun chi che ê impormò gnüs tuç sö êl n pü' n ater raport. De düc canç se recordunse çiamò i inoms. Di pröms unse dër n bun record.

Le bilanz messâ ala fin dl ann gnî „unifiché” y nia consolidé sciöche un di ispeturs „jogn” dla Banca d'Italia minâ. Mo le dr. De Matteis â les idees tleres.

Le bilanz consolidé é n documënt consuntif dl'ativité cun chël che an ô rapresentè la situaziun economica, patrimoniala y finanziaria de n grup de aziëndes. Chësc vëgn metü adöm dala sozieté che é a çe, tres na prozedöra particulara. Por les cooperatives gnëssel fat ma tl caje che na cooperativa controlëia na sozieté de capital. Le bilanz unifiché é ma contabilmënter unifiché deache al vëgn metü adöm da cunc gestionalmënter despartis. Ai â n ater significat dal punt d'odüda aministratif/contabl. Odü da dopormez, pêl döt dër scëmpl. Mo les alternatives a desposiziun ê laôta desvalies y püch tleres y an messâ atira chirî fora la dërta, y en pert messân inçe s'la inventè.

Öna dles fontanes teoriches che ê gnüdes adorades dër tröp ê le „Goisis”, n liber de tecnica bancara che é stè por la Banca de Trënt y Balsan le Vangele

Çina tl mëteman di agn'70. Laôta â n te' liber na validité de n valgügn dejenars. La pröma ediziun dl „Goisis” ê dl 1947. Al dëdaincö cun la deregolamentaziun y cun la munt de desposiziuns de control che müda tresfora ne fössel nia meso da s'imaginé val' de te'.

Çi che nos ân imënt cun la fujiun ê la daurida de filiales nöies, la costruziun de sëntes nöies, la cumpra de atrezatöres y de systems de gestiun adatà. Chësc orô dî fà de gran investimënc. Nosc comportamënt ê orientè aladô. Al ê na iniziativa che se damanâ coraje, deache, sciöche inçe la Banca d'Italia dij dles fujiuns: la uniun de deplü forzes debles ne fej nia adinfora na potënza. **Te nosc caje gnôl metü adöm cater aziëndes relativamënter debles, mo adöm ê le potencial scialdi maiù.** Mo laôta ê les Banches de Credit Cooperatif scialdi avantajades fiscalmënter, cossa che é stada dassënn de ütli por mëte adöm le patrimonie.

Dr. Renato Andriolo

Rag. Raimund Irsara

3. PRINZIP DLA FUJIUN

Les gaujes che à portè ala fujiun é stades deplü. Dantadöt êl la nezescité de salvè y spo razionalisé y modernisé la vita de cater de piceres aziëndes bancares por les adatè ala nezescité dl svilup dl'economia che laôta jô inant dassënn.

Por dôes de chëstes cater Casses n'êl degöna prospetiva da survivre, y gnanca les atres dôes, scebëgn che plü stersces y manajades damì, ne foss nia stades bunes da sores da ti tignì bot ales esigënzes dl'economia turistica en espanjiun. An ê dla convinziun che indere adöm ésson albü chësta poscibilité.

Dales relaziuns fates dala Federaziun Raiffeisen y dala Banca d'Italia ti ultims agn dan la fujiun gnôl fora tler chësta

situaziun; en particular odôn danfora la licuidaziun dles Casses da San Martin y Badia sce al ne foss nia atira gnü tut mosöres straordinares. Dantadöt do chëstes constataziuns diventades plü stersces tles ultimes ispeziuns, à Alfons Pezzei y le dr. Ferdinand Mussner odü le debojëgn de fà val'.

CASSA RURALA LADINIA, PROMOTURIA

La Cassa Ladinia â tl scomenciamënt süa sënta tla scora elementara da Calfosch basîte y spo plü tert tla dependance dl Hotel Sport. Alfons Pezzei à metü man chilò süa ativité.

TI 1965 s'â Alfons Pezzei y la Cassa

Foto storica da Calfosch, paîsc plü alalt tla Val Badia che à inçe albü n gran svilup turistich.

Ladinia trasferì tl edifiche fat sö en chël ann a Calfosch, chël olache al é sègn nosta filiala y olache al é plüdadî inçe l'ambulatorio dl dotur. Sce an se falâ jö porta, rovân ite dal dotur.

La Cassa Rurala Ladinia n'â nia albü d'atri problems de logistica, ater co chël de lascè scrî la proprieté che resultâ cíamò dla fraziun.

Laôta podôl sozede che sce le banchier messâ jî demez por val' gauja - magari por jî tla posta - spo metôl n scrit sön üsc: „i röii defata zoruch“, dal momënt che al é su. O, val' iade tacâl sön porta domisdé dan na sentada dl Consèi d'Aministrasiun „i ne röii nia adalerch, i n'â nia dlaurela“.

Alfons Pezzei à metü man süa presënza lungia tl monn Raiffeisen tla portina dla dependance dl Hotel Sport, mo al é da dî che al n'ê pa tl pröm daldöt nia entusiast. So pere

Mariangelo Pezzei ê aministradù dla Cassa y por ne restè nia zënza cassier, dal momënt che Heini Declara messâ jî pro i soldas, âl damanè Alfons sce al ess orü to ite so post provisoriamentèr. Alfons â dit de no, deache al â d'atri proieç.

Mo spo, por ne ti fâ nia n tort a so pere âl azetè, dijon: „Ne stede pa a ponsè ch'i stais chilò dōta la vita!“.

Le capital ê laôta de 50 miliuns de lires y les deponüdes de sparagn ê la sora operaziun che la Cassa fajô. Spo êl gnü i cunç corënc, i libri dai sceç y les cambiales finanziares y comerciales y d'atri sorvisc. **L'ann 1965 ê inçe stè l'ann che Alfons Pezzei â tut sö contaç de colaboraziun cun Renato Andriolo y la Banca de Trënt y Balsan.** Man man che la Cassa chersciô, y man man che an podô odèi progresc, s'â Alfons Pezzei afezionè y é restè, tan da

Aiüt finanziaer y solidarieté: la Cassa Raiffeisen mèt man de sostignì les associazions y le monn dl volontariat tla Val Badia

avèi ciamò ségn na inçiarìa do chësc percurs:

- dal 1965 al 1969 dependënt
- dal 1969 al 1972 president dla Cassa Ladinia
- dal 1972 incà (y dötarela ciamò) president dla Cassa Raiffeisen Val Badia

Canche Alfons Pezzeri è diventè president tl 1969, àl damanè Raimund Irsara sc'al ess orü fà le cassier. Te n pröm moment à Raimund Irsara capì cassier tla conditoria Martagon dl Hotel Col Alto de proprietè dla familia Pezzeri. Mo les cosses è jüdes atramënter. Efetivamënter se tratara dl post da cassier pro la Cassa Ladinia da Calfosch, post spo inçe surantut da Raimund Irsara.

An ponsà de ti dè ala fujiun n percurs tla tradiziun de Rina, pröma Cassa dla Provinzia, valorisan la cooperaziun tl prinzip de Raiffeisen, mo cun n spirit imprenditorial, deache le fin concret dl'iniziativa è chël de sostignì le turism che chersciò tres deplü y de conseguënza chersciò inçe l'artejanat. An orò y messà renovè les sëntes che è bele, se slarié fora söl teritore cun la daurida de filiales nöies, fà investimënc immobiliars, chirì colaboradus competënc, mëte a jì n sistem d'organisaziun adatè ala realté nöia cun prozedöres nöies. Porchël jò i obietifs bëgn scialdi sura le conzet originar dla solidarieté fora.

Al basta ponsè che la Banca d'Italia à do sües ispezziuns gonot fat l'osservaziuns che: „le sistem

d'organisaziun ne va nia bun por les dimenjiuns dl'aziënda“, cossa ch'à sciöche conseguënza inçe bindebò de gran strafunghes.

I s'ân metü fins tan ambiziusc y an odò danfora svilups importanc por le dagnì, che ên dla convinziun che al ê indispensabl inçe corì inçiaries ti organisms di grups de secundo y de terzo nivel por podèi influenzè les politiches y les strategies y daidè pro a cherié n contest general che jiss bun por nüsc proieç. Al ne bastà nia ma gestì le miù che ara jò les idees ite ti confins dla Val Badia, al intern de nosta Cassa. Le prinzip de Raiffeisen dl'iniziativa è la orentè de renforzè les Casses tres la fujiun por ester bugn de realisé i prinzipls de reziprozitè, aiüt finanziair y solidarieté, che é i elemënc fundamentai dl prinzip Raiffeisen; prinzipls che i ésson desmostrè spo de mëte en pratica te na manira sterscia, ma che i tëmps è mudà respet a dan da 150 agn. **Nos orôn ti dè forma a chisc prinzipls slarian fora nosta rëi söl teritore cun filiales te düc i Comuns por podèi insciö ti pitè a dötà la valada sorvisc bancars moderns,** na organisaziun efiziënta che podess ti dè chisc sorvisc nia ma al ambiënt rural mo a na strotöra economica che è tl laûr da se svilupé cun imprenditurs tres plü competënc, mo che ghirâ inçe tres deplü.

Chësta è por nos la forma concreta de solidarieté, mo por fà chësc êl debojëgn de manajè döt cun mentalité imprenditoriala, çiaran sön le davagn y fajn patrimonie.

4. INCIARIES TI ORGANISMS ZENTRAI

Ales intenziuns ti él jü do i fać.

Dai pröms agn do la fujiun incà, y dötaurela ćiamò, unse corì dötes les inciaries poscibles ti organisms zentrai de düć i livì:

Alfons Pezzei

ti Consëis d'Aministraziun de Federkasse y de Iccrea a Roma, ti Consëis d'Aministraziun dla Zentrala Raiffeisen y dla Federaziun Raiffeisen a Balsan.

Renato Andriolo é stè vizepresidènt dl RVD por tröc agn alalungia. Èl é atualmènter mèmber dl comitè di esperć dles assicuraziuns tla Holding Assimoco a Milan, do ester stè deplü agn vizepresidènt. Dla Holding fejel pert les döes compagnies operatives Assimoco Vita y Assimoco Dagns. Renato Andriolo é inće stè mèmber dl Consëi d'Aministraziun de IGA (Institut für Genossenschaftsforschung im Alpenraum) cun sènta a Desproch. L'IGA é metü adöm da Federaziun Raiffeisen de Südtirol y Federaziun Raiffeisen dl Tirol. Deboriada cun le direttur Palla é Renato Andriolo stè tl CDA en rapresentanza de Südtirol. TI Consëi d'Aministraziun él inće rapresentanć de Bayern, dl raiun de Viena y dl'Università da Desproch. **Chësc nes à dè la poscibilitè de slarié fora nüsc orizonć inće sura i confins fora, tl interès dl Grup, nia ma de nosta Cassa.** Por ći che reverda l'IGA él da dì che al é stè

particolarmènter important podèi fà pert deboriada cun le direttur Palla, deache i àn insciö l'ocajiun de podèi confrontè tles sentades nostes vijijuns cun chères dla Federaziun Raiffeisen y dles organizaziuns de suramunt y de podèi baié de argomènc desvalis che nes reverdà diretamènter. Canche ara se tratà de to sò chèstes inciaries, ne s'à Alfons Pezzei mai trat zoruch. Al é inće sozedü che por to pert ales sentades di Consëis d'Aministraziun de Federkasse y Iccrea jòl a Roma y gnò derevers le medemo dé.

Raimund Irsara é stè gonot te comitès y te grups de laür che s'à dè jö dantadöt cun contabilitè.

Le direttur da sègn **Hubert Obwegs** é tres tl Consëi d'Aministraziun di RVD y implü fejel inće pert dl comitè de esperć dles banche dla Federaziun Raiffeisen, y é mèmber dl WIFI, istitut por la promoziun dla formaziun, che fejel pert dla Ćiamena de Comerz.

La sora Cassa, che al intern de nosc Grup, se porvâ tan co la nosta - inće sce tl scomenciamènt nia tan dassènn - ê chëra da Bornech. So impègn é chersciü cun le tèmپ y sègn àra inciaries importantes a düć i livì y te düć i organisms. **Cun la Cassa da Bornech unse dagnora albü de buniscimi raporć de colaboraziun.** Chësc n'é pa nia n fat tan normal, deache Bornech ne se lasciâ pa nia sciampè l'ocajiun

de ti to tliënc ales Casses plü dlungia Puster. Le direttur Tony Costa afermëia te vigni ocasiun che chësc n'é mai sozedü o che al é sozedü dër dainré cun i tliënc dla Cassa Rurala dla Val Badia, inçe sce tl scomenciamënt ài porvè. **Por ël ël demorvëia da odëi tan che i Badioç é lià a süa tera y a sües istituziuns.** Y chësc varò inçe por i „Badioç“ che viò a Bornech. Mo nia ma, tl medemo momënt „pretendônse“ (cun les bunas) che la Cassa da Bornech trates bun nüsc tliënc che â debojëgn de val' sorvisc te cité, i manacian de daurì na nosta filiala a Bornech y dijon che ésson fat jì te n'atra banca i tröc scioldi che jò dala Val Badia a Bornech. Tony Kosta ti le dëida recordè a Renato Andriolo vigni iade che ël l'incunta. I raporç danter les döes Casses, danter Kosta (direttur dla Cassa Raiffeisen da Bornech) y Andriolo, sëgn Obwegs, Nicolussi (Presidënt dla Federaziun Raiffeisen a Balsan cina al scomenciamënt dl 2015) y Pezzei é dagnora sta tan bugn, che pro vigni incuntada vëgnel baié de val' avnimënt simpatic. Kosta é inçe stè revisur pro la Federaziun Raiffeisen denant co diventè direttur a Porsenù y spo a Bornech y cun chësta inciaria àl fat n valgönes revijiuns te nosta Cassa y porchël se conesciòl dër bun. Val' picia stritaria dôl ca cun Raimund Irsara che ne suportâ nia che chi da Balsan se conscidrass na Cassa de Puster, deache i fajôn pert dl Raiun de Puster. Al batò sön le fat che nos sun Val Badia y nia Puster. Chëstes piceres beghes se desfantâ ia simpaticamënter, inçe sce

Raimund Irsara ne la tolò pa nia tan ala lisiera.

Mo nosc impëgn n'è pa nia ma chël de corì inciaries ti Consëis d'Aministraziun desvalis. I sun sta gonot, y i sun ciamò, (dantadöt le direttur Hubert Obwegs), inçe ti comitès che se da jö cun l'organisaziun dl Grup. **Por ejëmpl sunse dal scomenciamënt incà tl grup de laûr che s'â cruzié de mëte sö n Zënter de Elaboraziun Daç** (sistems informatifs Raiffeisen R.I.S.) incër la fin di agn '70. Le grup de laûr à lauré deplü agn cun sentades regolares a Balsan. Chilò me tómel ite n bel record. Tl mëteman ël te chësc grup de laûr danter l'ater inçe rapresentanç da Bornech, dla Valada de Türesc, Sterzing, Renato Andriolo y Stroblmair. Chësc ultimo é spo diventè le direttur mitich, la mënt dl Zënter de Elaboraziun Daç, nia da desmentié por sües capacitès, por la sbürta che al ti à dè y le nivel sön chël che al l'â mantignì, mo inçe por i cosc che ël s'ess spo dedò cacè sö. Incër la fin di agn '70 à chësc comitè fat n iade te na banca a Bregenz, y inçe nosc presidënt Alfons Pezzei é jü por odëi ci sort de Zënter de Elaboraziun Daç che podò ester adatè por nosc grup. Al ê Carnescè y söl iade da gnì zoruch ên storç pro a St. Anton am Arlberg (al ê tert) te n local olache l'atmosfera da Carnescè é sö pro. Düc ê tan de buna vëia che n valgügn dl grup n'orò nia plü gnì fora. Defora dal local ël dui jandarms y deache al gnò tres plü tert, ti à Renato Andriolo splighé a chisc dui che al ê n valgügn elemënc sospetusc tl local, fajon na descriziun

avisa. Insciö êsi spo tla finada gnüs fora y an â podü jì inant.

Por desmostrè che la partezipaziun ti organisms de grup n'ê nia ma na rapresentanza formala, mo che ara â fins concreç, n ejèmpl: al sozedò gonot che nos - dal momènt che nosta licuidité jô sö y jö - se metesson al sigü por la fin dl ann, damanan n credit a Iccrea, olache Alfons Pezzei ê tl Consèi d'Aministraziun. Le credit nes gnô conzedü atira, zënza problems.

Datrai bastâl na telefonada al ultimo momènt y dedò gnôl spo sambègn fat na domanda regulara. Tl pröm se gnôl damanè da Roma na lètra de responsabilitè, nia na fideiussiun, da pert di sozi dl Consèi d'Aministraziun. La Zentrala Raiffeisen de Südtirol ê tla fasa de costituziun y ne n'â nia ciamò le potenzial de Iccrea.

La presènza de Alfons Pezzei tl Consèi d'Aministraziun dla „Cassa Zentrala“ à daidè do nia püch al fat che al vègnes fat na sènta tl zènter a Balsan. Cumpran öna na partezipaziun unse inçe nos daidè do al finanziaimènt, cossa che nia dotes les Casses à fat. Mo ségn ne podess degöna Cassa fà a manco de na te' istituziun.

Tl capitul assicuraziuns odarunse spo ci che al à orü d'ester tl Consèi d'Aministraziun de Federaziun Raiffeisen y Assimoco.

Odun n iade ci posiziun che la RVD à arjunt te ca. 20 agn tla tlassifica dles prömes 15 agenzies che pîta assicuraziuns tla Provinzia.

I fajun na lista de dotes les 15 sozietês por mostrè sö les desfarènzies. Tla lista

él les sozietês che rapresentèia i colosc che conesciun. Les somes reportades fej referimènt ales provijiuns trates ite dales agenzies dles compagnies che laora a Balsan. Sce i ajuntun ala soma de nosta agenzia les provijiuns trates ite dales singoles casses, rovunse sciöche Grup Raiffeisen a na soma de 19 miliuns de euro.

- **Raiffeisen Versicherungsdienst**
4.419.585
- **Südtirol Vita & Danni Gmbh**
3.313.760
- **Assibroker International**
3.075.645
- **Alps Optmima**
1.998.059
- **Multilife**
1.520.847
- **Eisendle**
1.441.948
- **Assoglobal**
1.182.418
- **Prima**
1.148.948
- **Eurobroker**
1.017.782
- **Assimeran**
949.592
- **Klapfer e Pattis**
914.539
- **Plusminus - Brokerservice**
908.055
- **Südtiroler Versicherungsdienst**
777.447
- **Itas**
742.648
- **Assicurazioni Lorenzi**
550.682

**Por gauja de n comportamënt critic
de n valgönes porsones** (dagnora les
medemes, direturs y presidënc) **ê laôta
le tlima tla Federaziun Raiffeisen y i
raporç danter Zentrala y Federaziun
Raiffeisen dôt ater co bugn.**

Datrai gnôl fora n te' sotissura danter presidënc y direturs che an n'ê nia bugn da rovê ala fin dl ordinn dl dé dles sentades. Odü da dopormez ne n'ê chësc nia iustifiché, inçe sce en pert da capi: la „Cassa Zentrala“ ê te na fasa de costituziun y organisaziun, y tl Grup êl tröp che se mudâ. Dan la costituziun dla „Cassa Zentrala“ metô les Casses i scioldi te banches concorëntes, y denant che Iccrea diventass operativa daldöt, scriôres fora sceç zircolars.

Inçe dedô, canche Iccrea ê en funziun, à tröpes Casses lascè inant por agn alalungia i scioldi pro la concorënza, se refodan de scrì fora sceç zircolars a Iccrea. Pro chësta concorënza êl inçe la Cassa dl Sparagn. Scrì fora sceç de d'atres banches concorëntes ê val' dër de negativ y jô contra l'imaja dl Grup che an ê tl laûr da mète sö.

Dantadöt al dédaincö fôssel dër negativ scrì fora sceç zircolars dla Cassa dl Sparagn. Che ess pa dit che les cosses s'ess mudé tan dassënn. Baié sö les Casses a passè ala „Cassa Zentrala“ ê stè dër rî. La Federaziun Raiffeisen messâ coordiné dôt. An po ester braui che nosta Cassa é dagnora stada n elemënt de balanza, dan sostëgn a trami i organisms provinziài mo inçe a chi nazionai, Iccrea y Federcasse, zënza resserve, contra chi che ê dagnora bele por prinzip decuntra, zënza mai fà

propostes costrutives.

N valgönes de chëstes porsones che rapresentâ val' püces Casses Raiffeisen che ê contrares ala realisaziun materiala (fabricat), operativa y funziunala dla Cassa Raiffeisen Zentrala, à spo plü tert albü dificoltês cun sües Casses y é spo stades contëntes de avëi le sostëgn di dui istituç. Mo nosc comportamënt à inçe albü consequënzes negatives por nos.

Nos ûn desmostrè la fedelté, te chësc caje ala Zentrala, meton a desposiziun nosta licuidité y nüsc sorvisc, deache ara â debojëgn de sostëgn por crësce y s'afermè. Nosta Cassa fajô porchël püç investimënc te titui che ess portè deplü de çi che ne foss stè nezesciar por la stabilitè tecnica. Chi che „ê decuntra“ à indere albü atira vantaji economics, mo n'â nia contribuì ala chersciüda dla „Zentrala“ y n'â gnanca daidè fà plü sterscia la Federaziun Raiffeisen, organisms nia da ponsè demez dantadöt te chësta fasa de crisa. N valgönes de chëstes porsones à spo paié sura instësses por chësc so comportamënt.

Le fabricat dla Federaziun Raiffeisen a Balsan tla strada Raiffeisen.

Le fabricat dla Cassa Raiffeisen Zentrala a Balsan tla strada Laurin.

5. CONDIZIUNS ECONOMICHE-FINANZIARES TL SCOMENCIAMÈNT

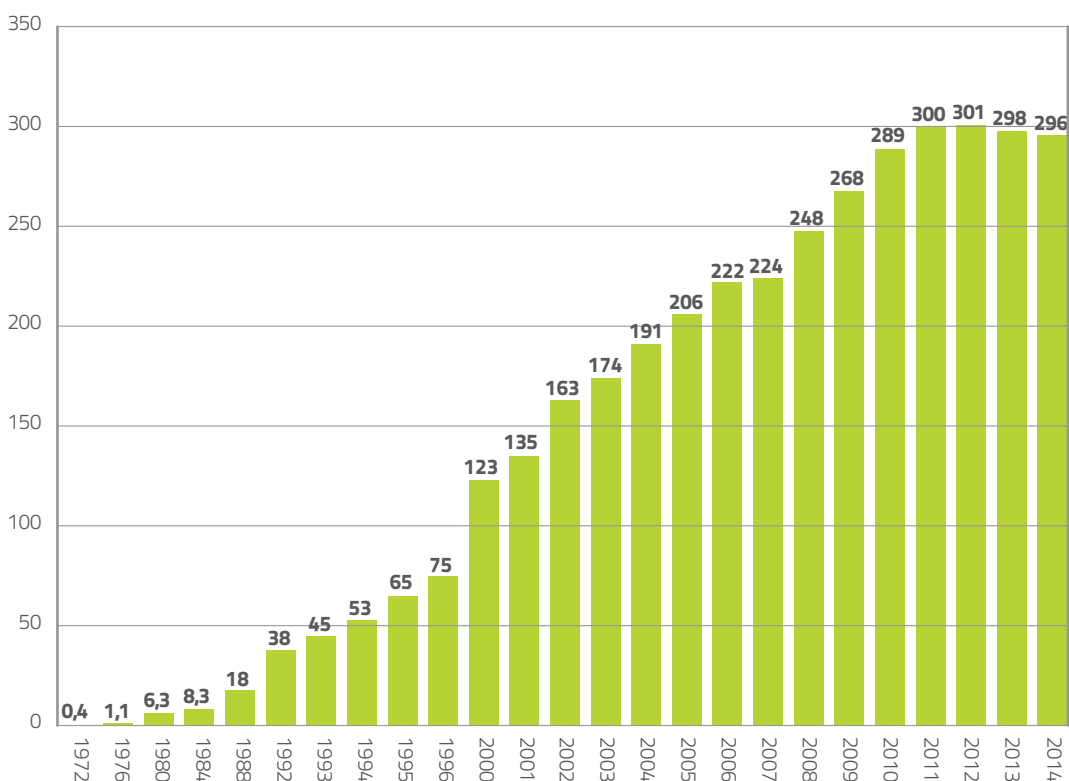
24

Sciöche i ùn bele dit, ê la strotöra patrimoniala tl mëteman debła. En sostanza, sciöche i dijun tres indô: nos orôn investì tröp y le plü debota che ara jô, mo cun en proporziun n pice patrimone a desposiziun. Chësc ô dî che orôn y messân tl medemo tëmp investì, avèi n ütł y cöie adöm patrimone. Al ne basta nia che le patrimone corespognes ales balanzas tecniches odüdes danfora dai organns de control. **Le patrimone dess dantadöt ester n stromënt de balanza**

economica/finanziara por che an pois se pormëte chëra che la Banca d'Italia dij: „na gestiun sana y prudënta“.

Nos ti sun sta bugn, meton averda cun la gestiun finanziara y economica, mosoran avisa les ressurses, l'execuziun di proieć, le porcënt di fić y le raport danter investiziuns/ deponüdes.

SVILUP DI CREDIĆ EN MILIUNS DE EURO

Chësc parameter, che à na funziun determinanta por le resultat dl'ativité, messâ gnì gestì sciöche al alda, deache la domanda de credit ê laöta dër grana y, sce i credìc é da öna na pert na fontana de davagn por na banca, spo ési dal'atra pert inçe la maiù fontana de risch. Ara ne jô nia ma da valuté la quantité dles posiziuns singoles, mo inçe la balanza danter la dorada dles investziuns y chëra di credìc.

Nosta economia é caraterisada da na monocultura turistica. Le turism porta adalerch tran la sajun alta na gran quantité de scioldi che n'ê nia na cossa tan saurida da gestì.

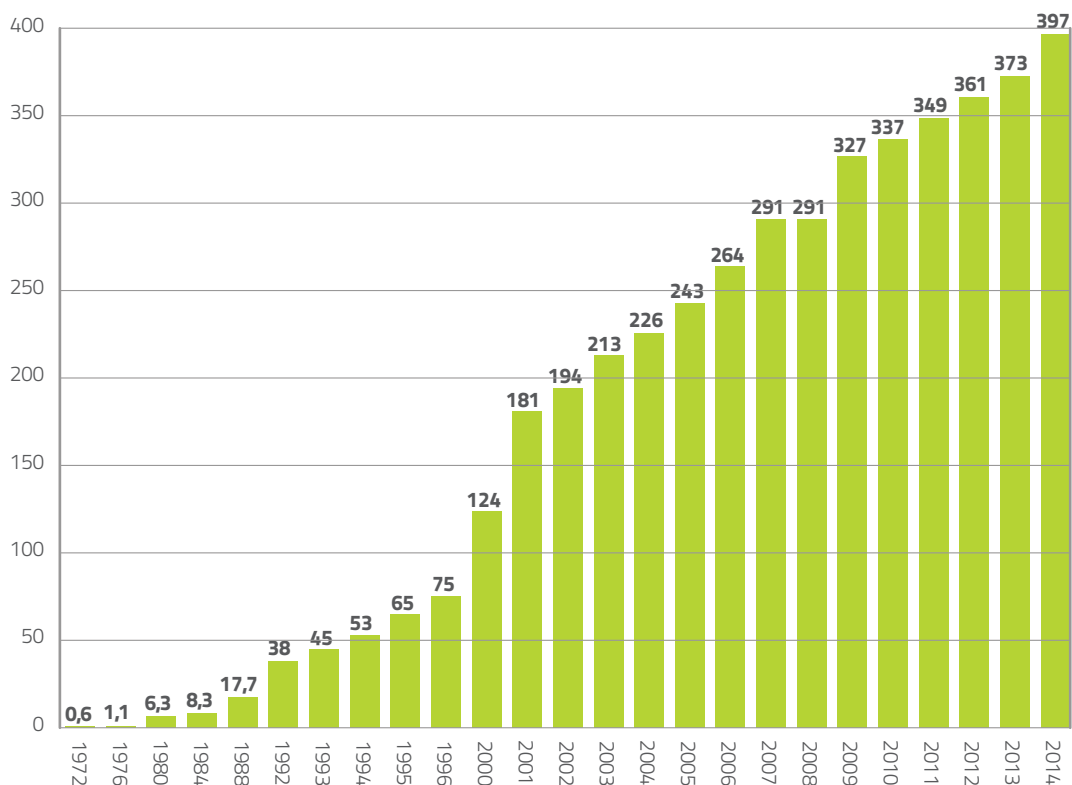
De nüsc credìc messân inçe monitoré la cuota de marcé che aumentâ por gauja dla fujiun. Conscidran la sort de strotöra produtiva y la carateristica

demografica de nosc teritore, orô na cuota de marcé di credìc sura n cer' nivel dî automaticamënter n aumënt dl risch y n smëndrimënt de seletivité dles domandes. Na quantité de scioldi dassënn instabila, acompagnada da massa na gran desfarënzia danter investziuns y deponüdes, fajô lovè sö n ater fenomenn prigorus: i tliënc metô tres plü gonot sü scioldi ma plü söi cunc' corënc.

N'avëi nia tres a desposiziun la medema quantité de scioldi orô inçe dî avëi problems d'organisaziun y laöta gnô les aziëndes por le plü menades inant cun na gestiun nia dër calcolada.

Döt chësc orô dî por nos damanë credìc a tëmp mesan y a tëmp lunch a Iccrea, Cassa Zentrala Raiffeisen, Mediocredito y Credito Fondiario.

SVILUP DLES DEPONÜDES EN MILIUNS DE EURO

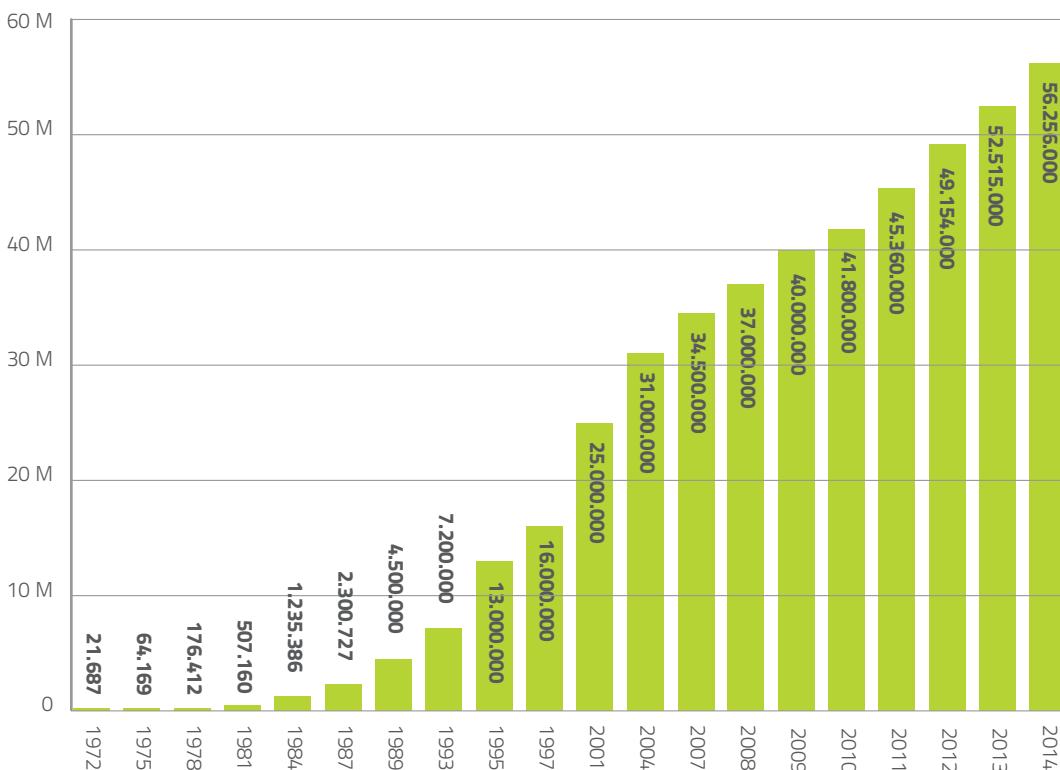
Nos daidân do cun prefinanziamënc a tëmp cört, influenzan inçe le raport investiziuns/deponüdes.

Laôta podôn bëgn dî che ên feter da çiasa pro le Mediocredito (tla Via Paradisi, 1) y pro le Credito Fondiario (tla Via Calepina, 1) olache i ân na rëi de contaç che ejaminâ les domandes te n cört tëmp.

Tla „Zentrala“ jôra çiamò damì, deache Alfons Pezzei ê tl Consëi d’Aministraziun dal 1972 incà. Alfons Pezzei se recorda che canche le Consëi â tratè nosta pröma domanda d’intermediaziun, s’â i atri aconsiadus fat demorvëia, damanan çiodîche ne dôn nia diretamënter l’imprëst. An mëss savëi che laôta â les atres

Casses en general n raport scialdi plü bas. Sëgn é inçe pro nos le raport investiziuns/deponüdes plü bas, por gaujes desvalies: la crisa, nosta ativité de intermediaziun, na gestiun plü programada da pert dles aziëndes (inçe deache al vëgn damanè plü gonot na consulënza). Al é stè momënc, olache le raport foss en teoria stè zënza crediç tres intermediars dl 130%.

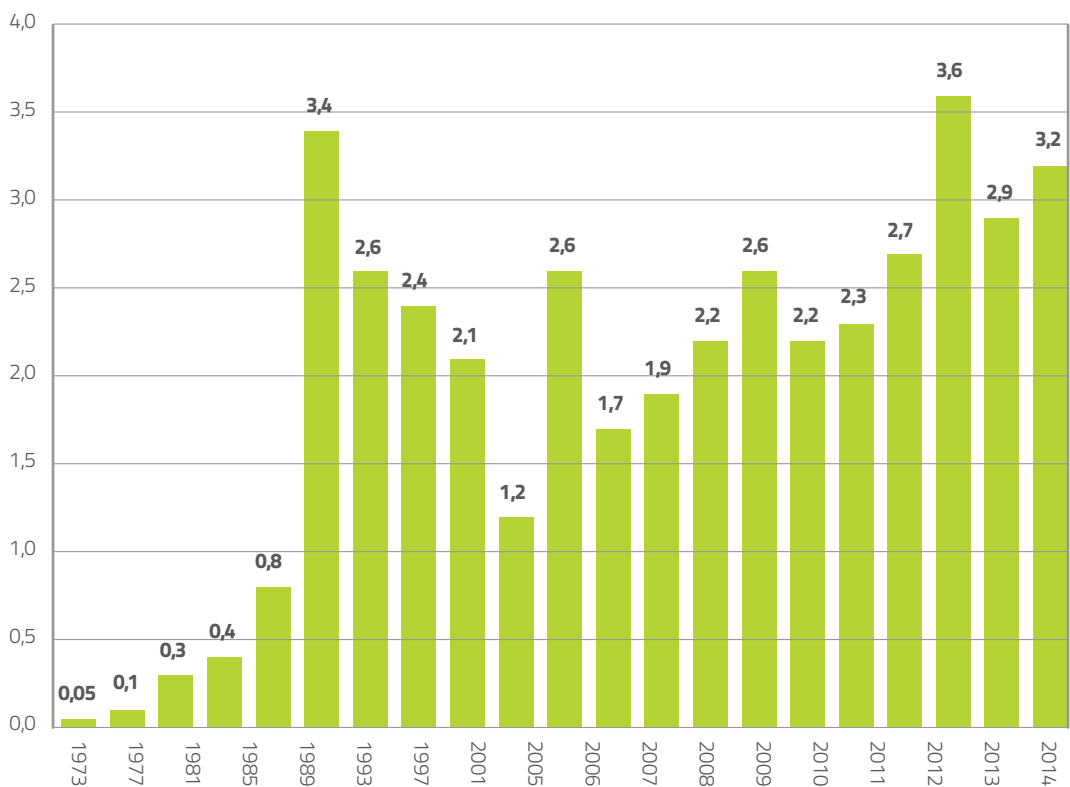
SVILUP DL PATRIMONE EN MILIUNS DE EURO

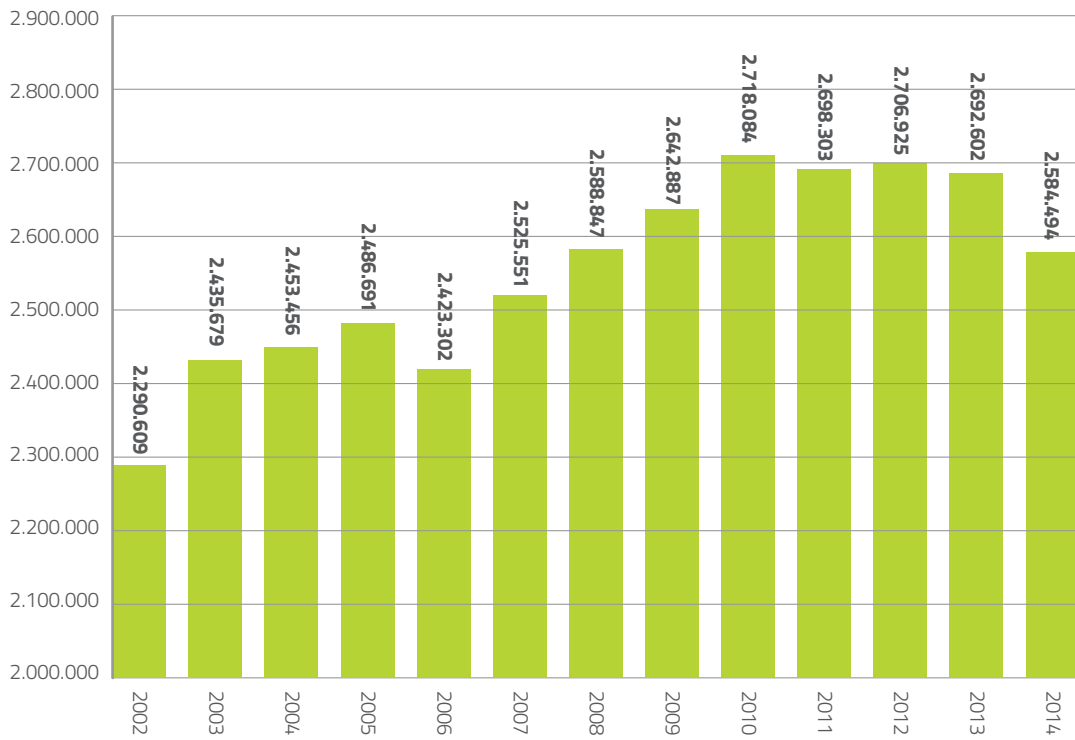

Corvara tl ann 1969

SVILUP DL ÜTL DLA CASSA RAIFFEISEN VAL BADIA DAL 1973 AL 2014 EN MILIUNS DE EURO

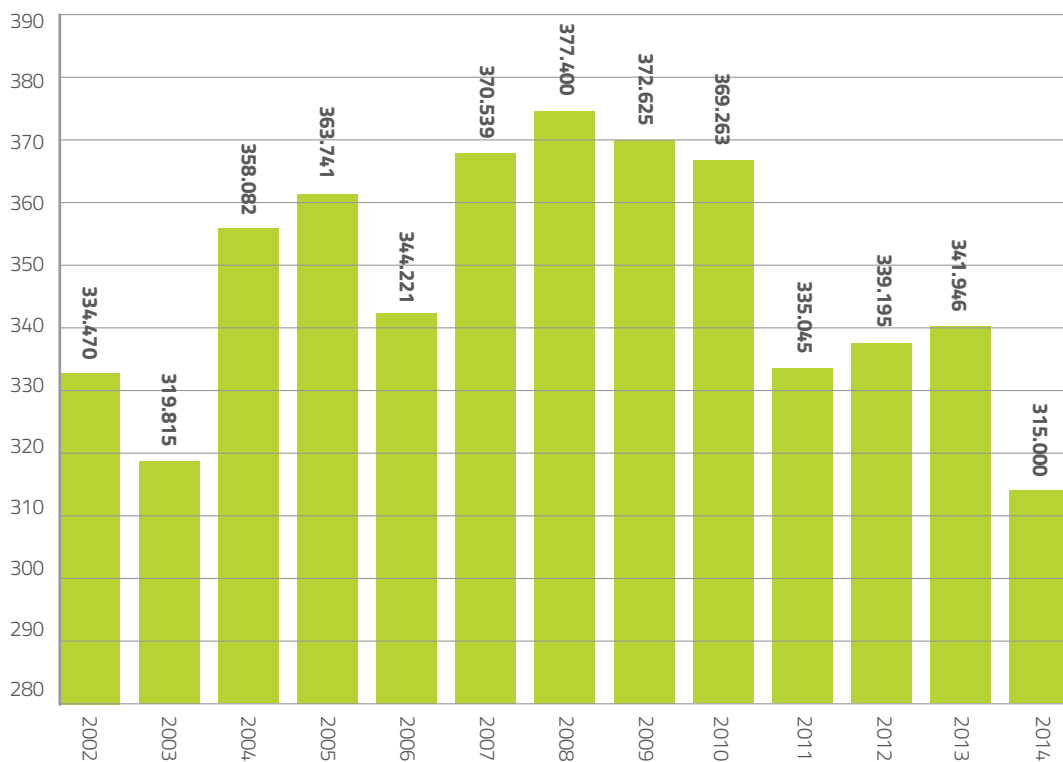
SVILUP DLES PRESENZES TURISTICHE TLA VAL BADIA DAL 2002 AL 2014

Le païsc da San Ćiascian fotografè da Piz La Ila jö.

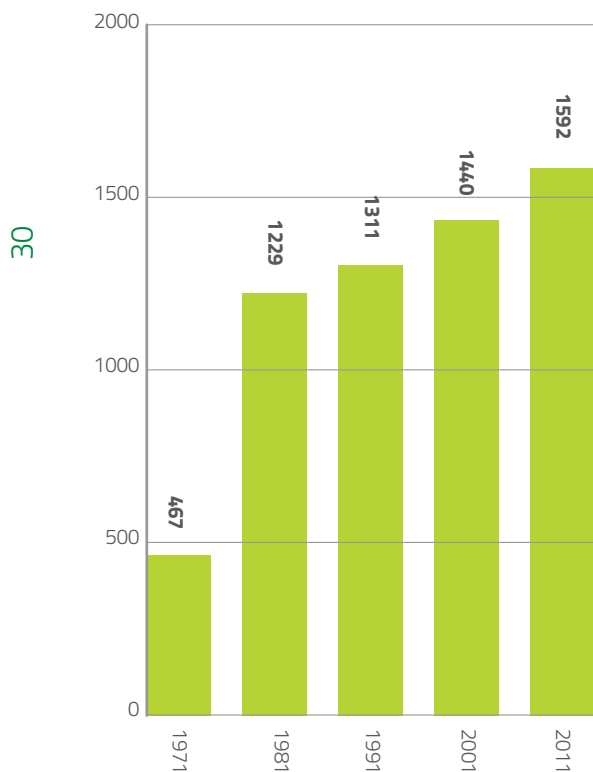
SVILUP DLES PRESENZES TURISTICHE A REBA / FODOM DAL 2002 AL 2014

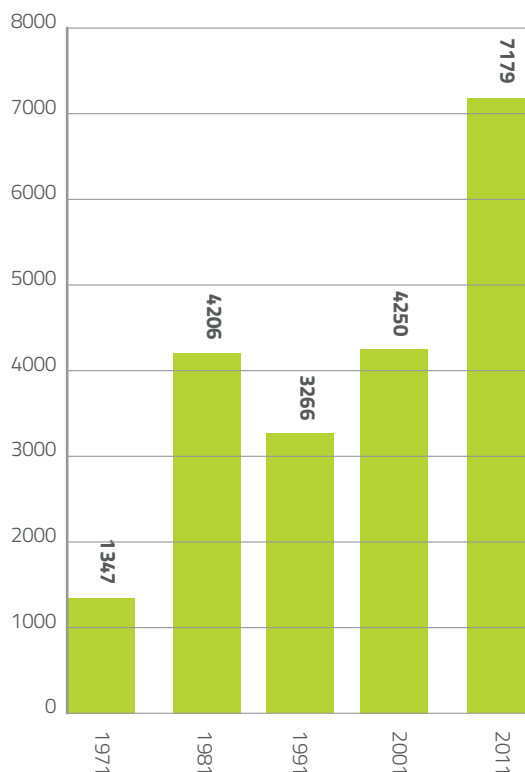
Reba odüda da Cïaulunch, fraziun dl Comun de La Pli de Fodom che à registré le plü gran svilup.

SVILUP DLES DITES TLA VAL BADIA DAL 1971 AL 2011

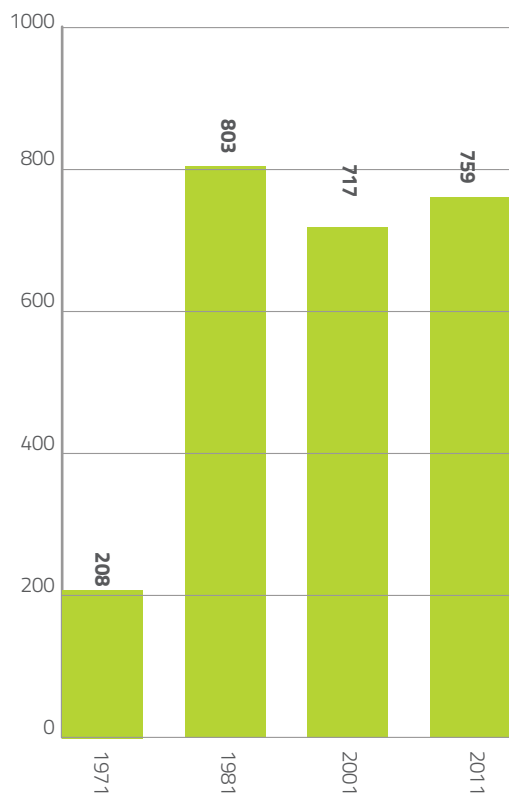
SVILUP DL NUMER DI LAURANC' TLES DITES DLA VAL BADIA DAL 1971 AL 2011

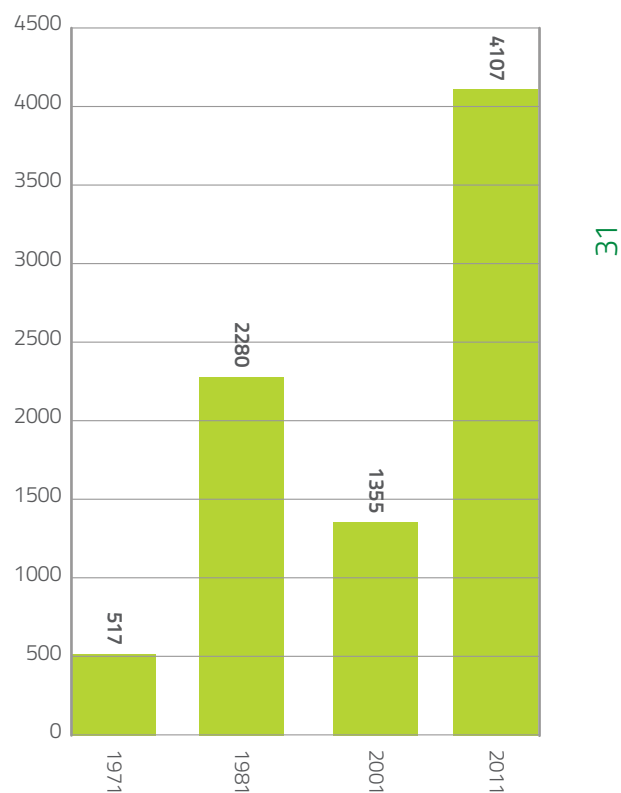
Zona artejanala da Pidrô.

**SVILUP DLES STROTÖRES
TURISTICHE
DAL 1971 AL 2011**

**SVILUP DL NUMER DE
CHI CHE LAORA TL SETUR
TURISTICH DAL 1971 AL 2011**

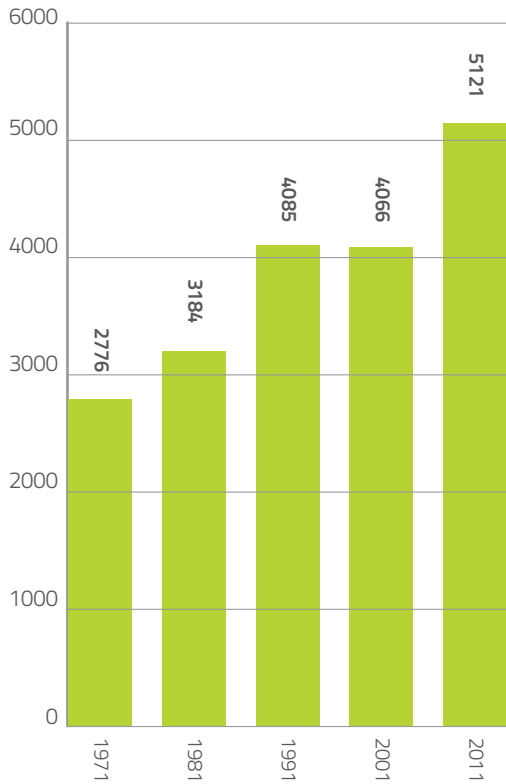

San Ċiascian cun le Hotel Rosa Alpina y le Sport Franz plüdadî.

SVILUP DI LAURANČ RESIDENC TI COMUNS DAL 1971 AL 2011

23

Tres plü jënt dl post ciafa ocupaziun, soradöt te profesciuns liades al turism.

Corvara ti agn '70.

Festa de
inauguraziun dla
ütia Kostner sön
Valun.

Le svilup se lascia inçe odèi tl mudamënt dles üties da munt
(a man ciampa la ütia de Boè ti agn '70 y a man dërta le nü Piz Boè Alpine Lounge).

6. ORGANISAZIUN

34

Döt chësc é sozedü aladô de na intenziun y de n program avisa, dôt definî bele dal mëteman insö. Por la realisaziun àn messü mëte dër averda ala gestiun, mosoré fora bun les dezijiuns de spëises y de davagns. Le savëi de messëi se möie te nusc limiç geografics y economics caraterisà da na monocultura turistica (l'artejanat y le comerz chilò da nos taca adöm feter ma cun le turism) y i obietifs che s'ân metü dant, se sburlâ a chirî ossessivamënter n potenziament dl patrimone. Por les Casses nostes vijines ê la situaziun atramënter. Gherdëna â i medemi limiç geografics mo ara â bele laôta n artejanat dl lëgn che jô zoruch ala fin dl 1600, che esportâ te dôt le monn y che contribuî ala formaziun dl Pil dla valada te na manira determinanta.

Al é da dî che Gherdëna â incër la fin dl 1600 arjunt la saturaziun tl ecuiliber danter teritore y abitanç y al ne n'ê porchël plü degöna prospetiva de svilup por l'economia agricola. Porchël â i Gherdënes messü s'inventè de nöies fontanes de davagn, les ciafan tla conosciüda „chiena“ (de te' pici laûrs de lëgn y jüç), che ai â - sciöche dit - metü man da esportè bele laôta te dôta l'Europa. Chësc é ci che an po odëi da na mostra metüda fora a Urtijëi (mà 2015). **Le numer di abitanç tla Val Badia y te Gherdëna ê feter anfat, mo deache la Val Badia é plü slariada fora, n'é la saturaziun tl raport danter**

abitanç y teritore nia gnüda a s'al dè tan te n iade, lascian insciö plü lerch por le svilup dl'agricoltöra y tratan s'à spo incè svilupé d'atres ativitês sciöche l'artejanat y le turism.

Ćina a n cer' punt plü co le turism. Bornech â seturs economics desvalis y stersc, dal comerz dl lignan, ala mecanica (che fej mecanica de prezijiun por les industries di auti plü importantes d'Europa), al'edilizia, al'agricoltöra (che n'é nia ma de sostentamënt sciöche tla Val Badia). Implü à la Cassa da Bornech incè i scioldi che vëgn dales valades incërîa por sorvisc che dites da Bornech fej. Por se fà na idea bàstel odëi ci capital che va dala Val Badia ala Cassa da Bornech. Zoruch vëgnel praticamënter ma chël dl lat.

I dijun ćiamò n iade che chësta realté s'à sforzè a gestî dôt cun lezitënza, por valorisé le miù che ara va les piceres ressurses y limitè i risç. Al n'ê nia ćiamò dan man programs organics por le control dla gestiun y por mëte jö n budget che foss jü bun por nostes esigënzes da laôta y por nosta strotöra. Gnanca la Federaziun Raiffeisen ne i â tl scomenciamënt, n'êl pö laôta gnanca n Zënter de Elaboraziun Daç. Informaziuns sura les Casses ne n'êl porchël nia, scenîa chères che la Federaziun Raiffeisen coiô adöm canche al gnô ćiarè jö i bilanc y chères dles copies canche al gnô fat controï. I ùn nos messü se mëte adöm n

sistem, che s'â spo desmostrè efiziënt. Al ê metü adöm aladô de n model fat da Federkasse y é gnü presentè en ocajiun de n seminar tl Hotel Guncina, olache Renato Andriolo à tut pert. I n'ân tan debojëgn, ara jô de tan tröp y i ân nüsc limiç, che ùn çiarè che an capiss dala presentaziun che al ê adatè por nostes esigënzes.

Al parô fat aposta por na cassa tlermënter definida te sü prinzipls sciöche la nosta y ân tan na gran convinziun, che - deboriada cun Federkasse - unse atira metü a jì le proiet.

Tl scomenciamënt gnôl scrit dôt sön papier, cossa bindebò da laûr mo razionala y tlera. Vigni zifra gnô reportada a man dala contabilitè che n'ê nia çiamò tan analitica y complicada sciöche al dèdincö. Al gnô calcolè a man i resultaç da arjunje amesa l'ann y inçe les previjiuns gnô calcolades a man. La pröma operaziun gnô fata cun le scomenciamënt dl ann cun i daç verificà ala fin dl ann da denant, cun les previjiuns dl porcënt di fiç, dles investiziuns y di crediç y porchèl inçe dla cuantité de scioldi, mëis por mëis, por dôt l'ann. Sce an odô tratan l'ann che i resultaç n'ê nia sciöche odüs danfora dales previjiuns, podôn mudé val' söl porcënt o söles atres condiziuns, çiarè do çiamò n iade les previjiuns söi atri daç, sciöche la licuidité che ê rapresentada da püces categories de investiziun.

Inçe sce le sistem ê bindebò compliché, podôn baratè le porcënt zënza problems. Ultimamënter él

stè i organns de control che à portè ite limitaziuns de chësc vers. De consequënza ê le risch söi fiç scialdi mënder.

La mudaziun intenzionada dl porcënt di fiç â consequënzes sön dôt le capital y söla maiù pert dles investiziuns y porchèl söl cunt economic. Implü ân pö Raimund Irsara che conesciô a funz la contabilitè y che se porvâ cun pîsc y mans. Sciöche al ê gnü fora i pröms PC söl marcé, n'unse atira cumprè un dala dita Dator da Bornech, cun l'intenziun de reportè dôt le sistem dal papier al computer.

Renato Andriolo se recorda de ester jü personalmënter dal ing. Guarriello, che â metü sö y ê le proprietar dla dita, por imparè da adorè n pröm program de calcolaziun denant che al gniss adorè Excel.

Inçe Guarriello l'adorâ bele por gestì i proieç de süa aziènda cun gran entusiasim. Nos instësc ùn reportè dôt dal papier al computer, sambëgn cun l'aiüt de n tecnic dla Dator che s'â dantadôt mostrè sciöche an adorâ les formules dles tröpes tabeles che messâ dotes cantes gnì coliaades. Inçe söl PC messâ dôt cant gnì dè ite a man, mo cun le vantaje che sce an metô ite n ater dat o sce an fajô val' variaziun te öna dles tabeles, jô chësc automaticamënter a mudé atira le resultat final.

Sciöche dit, **an piâ ia cun i daç ajornâ ala fin dl ann da denant, y cun le scomenciamënt dl ann fajôn les previjiun trimester por trimester dles**

investiziuns, dl porcënt di fić y dles atres condiziuns. Spo ia por l'ann baratân fora i dać dla previjiun cun chi efetifs y sce al ê debojegn gnôl mudé les previjiuns por le rest dl ann.

Les condiziuns y l'investimënt de capital dependô da nosta orentè, deperpo che al ê plü rî fà previjiuns sôla racoiüda de capital y de licuidité, che dependô dassënn da sciöche la sajun foss jüda, por gauja dla monocultura turistica. Chësc fenomenn reverdâ por ejëmpl trö' demanco les döes Casses nominades dessura, sciöche Gherdëna y Bornech, olache l'economia â d'atres fontanes de davagn stabiles tratan döt l'ann.

Dal momënt che al ê na gran oscilaziun tla racoiüda de licuidité, podôn cun les informaziuns che an â bele dan man ma en pert odëi danfora sciöche la racoiüda foss stada, deache tl scomenciamënt gnôra influenzada fora dl normal dala chersciüda (nia da odëi danfora) de nostes cuotes de marcé.

Bunamënter sunse nos sta i susc a fà y a adorè n te' sistem, pian ia cun la presentaziun tl Hotel Guncina, deache i ispeturs dla Federaziun Raiffeisen ne le conesciô nia. Mo chësc sistem ê ma ütli por fà previjiuns economiches/finanziaries, y n'ê nia n sistem de control de gestiun.

Por avëi inće n sistem de control de gestiun organich, dlungia chël de budgeting fat da nos, unse laôta metü man na colaboraziun cun na dita da Rorëi che laurâ cun le Casses Rurales dl Trentin y aladô dles prescriziuns

dla Banca d'Italia. I ân porchël cumprè n so program de control che ê bëgn sön PC mo olache i dać messâ gnî dà ite a man. Al gnô dè ite en pert i dać de nosc budget y al gnô danter l'ater valorisé le laûr che ân fat ćina sëgn. I ên tres en contat cun le titolar dla dita y al ê dantadöt Raimund Irsara a se dè jö cun chësc laûr. Man man che jôn inant podônse inće portè dant nostes esigënzes particulares, sciöche chëra de despartì sò deplü i resultać. Cun chësta proposta n'unse nia albü n gran suzès, deache, sciöche dit, le program ê gnü fat da chësta dita en colaboraziun cun la Banca d'Italia y tolô ite sistematicamënter la normativa nöia. **Le program analisâ la gestiun, dan na valutaziun nia ma di dać ciafâ fora ala fin dl ann, mo inće söles proieziuns trimestrales tratan l'ann, cun na valutaziun trata adöm te cin punć, che ê en sostanza la valutaziun che la Banca d'Italia do ales banches cun le sistem Puma. Pro vigni punt gnôl ćiamò n iade fat osservaziuns critiches y al gnô inće fat postes de sciöche an â da se comportè cun licuidité, produtivité, reditivité, risch da conzede crediç.** Por ċi che reverda le risch, gnôl por ejëmpl gonot dit: üsc tliënc é apost, mo sëise sigüsc de avëi valuté assà i risć, ponsan inće a chi crediç che la banca à ćiamò da sblochè o ai crediç ćiamò da incassè? Al gnô valuté positivamënter inće nosta produtivité mo deache por fà la valutaziun gnôl dantadöt tut ca la proporziun dependënc y conzesciun de crediç (caraterisada da n gran

raport investiziuns/deponüdes) gnôl fat l'osservaziun: „por podèi gestì le credit él feter massa püc dependënc; chësc podess ester negativ por na dërta gestiun dl risch“.

Nos s'ùn dè jö tröp cun chësta chestiun dla gestiun, deache, sciöche bele dit, nos ùn tres albü l'ossesciun de n sistem de previjiun y de control de gestiun afidabl che â sciöche fin chël de cöie adöm capital, tignon dagnora cunt - dal scomenciamënt insö - di limiç de nostes poscibilitês economiches finanziares pormez a nüsc proieç de espanjiun ambiziusc.

N iade à n diretor de na cassa cun chël che ân de bugn raporç fat jì en depresciun Renato Andriolo. Canche le diretor à damanè Renato Andriolo sce al ê bele gnü fat le budget por le proscimo ann, àl dit de scê, ti spligan sciöche al ê gnü fat y le diretor à tut fora de gofa na plata da cadrì, öna sciöche chères de n gran sföi da scora, döt scrit fora a man. Al ê le diretor de na cassa laöta maiù co la nosta, cun ma öna na filiala, un n edifize che tolô inçe ite la sënta, restrotorada incër la fin di agn '80 y cun degun program d'espanjiun. Al é impò stè dër n bun diretor, che à portè cun sü systems süa Cassa a n bun suzès. Inçe sce i ne savun nia canche chël budget che al à mostrè é stè anfat sciöche le consuntif.

Te chël momënt ênse la Cassa cun la strotöra plü tlermënter definida te sü prinzijs de döta la provinzia y tl medemo momënt inçe bindebo debla. La Cassa Rurala de Sëlva â por ejëmpl

ma öna na portina. Atualmënter n'ära trëi, cuntra les nostes nü. Por na curiosité: chësta Cassa é gnüda metüda sö l'ann 1897, d'agost dl 1971 él gnü daurì la filiala a Santa Cristina, tl 1973 él gnü fat sö la sënta legala che é gnüda ampliada sön trëi alzades dl 1988; de otober dl 1987 él gnü daurì la filiala a Urtijëi, tl 1995 él gnü metü tl statut che düc trëi i Comuns mëss ester rapresentà tl Consëi d'Aministraziun. De messè dl 2002 él gnü laurè fora la sënta legala y d'aurì dl 2013 é la Cassa Rurala de Sëlva diventada „Cassa Raiffeisen Gherdëina - Ciastel“.

A Bornech é la „Raiffeisenkasse Bruneck“ d'al dèdancö nasciüda, deache la Cassa da San Laurënz à ai 19.10.1971 fat na delibera de fujiun danter les Casses da Falzes y Rasun-Antholz (che ê en dificolté), cun la previjiun de daurì na portina a Reischach, por ti dè insciö vita a chëra che do diventè la „Raiffeisenkasse des Mittleren Pustertales“ o „Raiffeisenkasse Bruneck“.

L'autorisaziun dla Banca d'Italia é de mà dl 1973 y la delibera dla sentada Generala dles trëi Casses é de jügn dl medemo ann. Chësc ô dì che chësta fujiun é gnüda fata n ann do la nosta. Tles deliberes pon inçe chilò lì dla tëma che les forzes gniss massa azentrades y che ma les Casses plü stersces ess vantaji.

7. GOVERNANCE

8

La governance s'ha svilupé aladò de n organigram avisa, che messâ tres indò gnì adatè al numer dles filiales y al numer di dependènc y inçe aladò de n organich avisa, a chël che al è debojègn da surandè y descrì les funziuns y les mansciuns, tignon cunt che tröc compic che ess messü pordèrt gnì faç tla Sènta, messâ gnì dezentrà (la maiù pert dl personal è dales perts fora), por la situaziun teritoriala y por le volum d'afars che gnò tres maiù. Mo chèsta è ma la governance operativa gerarchich-funzionali che ne odò nia ite la nezescité y nosta intenziun de tignì informà düc i organisms aziendai, por i trà ite te nüsc obietifs.

Insciò èl gnü metü sö dui organisms interns, paralelamènter a organich y organigram, mo nia organisà te na maniera tan stara, che é gnüs metüs ite tl'area dla Cualité y plü avisa dla Comunicaziun. A chisc dui organisms ti unse metü inom Cdc, Comitè de cualité y Rgc, reuniun generala de cualité. Pro le pröm aldìl, y al alda ciamò tres laprò i colaboradus che tol ite inciaries prinzipales, y pro le secundo düc i dependènc. Les reuniuns gnò y vègn tignides regolarmènter, almanco n iade al mèis. Le pröm vègn coordiné dal direttur, deperpo che por la coordinaziun dl secundo se barata jö düc i colaboradus, anfat de ci nivel che èi é. Te chèstes sentades vègnel baié de argomènc desvalis, mo dantadöt vègn düc i dependènc informà sön ci

che vègn fat. Mo por che i dependènc se sintiss ciamò plü trac ite, èl do nosta minunga ciamò debojègn de d'atres initiatives y de d'atres ocaziuns por s'incuntè. **Chèsc é gnü realisé dantadöt cun la costituziun dl Club Raiffeisen, finanzié diretamènter da sü sozi** (döt le personal), y cun n contribut dla Cassa. So fin è chël de organisé momènc d'incuntada y culturai, cun jites anuales te dötta l'Europa y d'atres manifestaziun fora por döt l'ann.

Mo inçe fora dl Club èl tröpes ocaziuns d'incuntada, sciöche por ejèmpl i „açiampamènc da d'isté”, n pü' sciöche i soldas: dormì te tenda, alzabandira, y dedò „arpizada da snait”. Da recordè èl en chël iade sön Senes y spo sön Sas dla Porta. Implü s'incuntânse inçe sön Piz Sorega cun partides de jüch al palê, olache al è datrai inçe i ispeturs dla Banca d'Italia che, denant che confermè süa adejiun, dijò: sce le resultat dl'ispeziun é positif. Datrai s'incuntânse inçe cun i ispeturs dla Federaziun Raiffeisen.

Foto storica dl „áciampamënt da d'isté“ do ester stà sòn la piza de Sas dla Porta.

Palsa do na partida de palê cun i revisurs dla Federaziun Raiffeisen sòn Piz Sorega.

„Aciampamënt da d'isté" sön Senes cun la tenda dla presidënza y dla direziun.

Foto de grup sön Sas dla Porta do le lovè dl sorèdl.

Palsa do ester jüs sön Sas dla Porta (da man ciampa: Leo Crepez, Hubert Frontull, Gilbert Irsara).

Foto dl „ačiampamënt da d’isté” do la discesa dl Sas dla Porta.

Palsa do na partida de palê cun i revisurs dla Banca d'Italia (dot. Piccoli y colegh) sön Piz Sorega.

Foto de grup cun le Club Raiffeisen söl confin cun l'Ungaria, dlungia le Neusiedlersee.

Foto de grup dla "incuntada anuala te ütia 2014" .

Grup de laür "incuntada anuala te ütia 2014" che s' à dè jö cun le plann strategich.

8. AL VÈGN ARJIGNÉ CA LA FUJIUN

44

A chësta manira messâ dôt mëte man al 1. de jenà 1973 cun l'aziënda nöia.

Ara ne jô nia da fà atramënter. N'atra poscibilitè foss stada chëra de stlùje jö normalmënter i bilanc dles cater casses ai 31 de dezèmber 1972, jì inant vignöna cun süa ativité tratan le 1973 y les mëte adöm aministrativamënter ia por l'ann, deache l'autorisaziun dla Banca d'Italia dl 1972 n'odô nia danfora l'oblianza dla fujiun aministrativa anter l'ann. Mo inçe chësta prozedöra ess portè complicaziuns, dantadöt tl ressanamënt dla situaziun economica-finanziara, y spo inçe d'imaja y de credibilitè ti confrunc di sozi y di tliënc, do che chisc â ai 13 de mà 1973 tut pert ala festa en onur dla fujiun che ê gnüda retlamisada dassënn. Te chësc caje ne n'essi tl 1973 nia salpü avisa cun che ch'ai â da nen fà. Danter l'ater êl tratan bele gnü arjigné le material d'ofize cun l'intestaziun nöia. I ân fat a na manira che la stlùta dles vedles Casses jiss adöm cun le mëteman dla nöia. **Insciö êl i pröms diësc dis de jenà 1973 rové adalerch dui ispeturs dla Federaziun Raiffeisen por se „daidé fà la fujiun“. Do che ai s'â çiarè jö la situaziun âi telefonè a Balsan dijon leteralmënter: „pu chisc à bele fat dôt cant“.**

Chësc fat à magari inçe daidé renforzè i raporç de crëta che ê bele danter la Cassa Ladinia y la Federaziun Raiffeisen, olache Adolf Pezzei é dai 18 de aurì 1970 incà te Consèi d'Aministraziun. Inçe chësc à daidé do che la Federaziun Raiffeisen dais so sostëgn ala fujiun dal scomenciamënt incà. Dantadöt Ferdinand Mussner, che â fat l'ITC a Urtijëi deboriada cun Renato Andriolo y Alfons Pezzei, é stè de chësc vers na porsona importante. Chisc bugn raporç é çiamò diventà mius tl tèm „Palla“ che s'â dagnora sostignì zënza rësserves te nostes iniziatives, inçe sce datrai cun d'atres minunghes.

Ferdinand Mussner â na posiziun primara tla direziun dla Federaziun Raiffeisen. **L'idea de na fujiun é madurida propi dilan ai contaç regolars danter Ferdinand Mussner y Alfons Pezzei.** Ferdinand Mussner é stè n sostëgn determinant tl percurs dla fujiun. Dlungia ales incuntades cun Alfons Pezzei tla sënta dla Federaziun y a Corvara, àl inçe albü incuntades cun i esponënc dles atres cater Casses, inçe te süa çiasa a Sëlva.

Tla soluziun che nos ân chiîr fora, êl impröma da stlûje jö la contabilitê ai 31 de dezëmber 1973 y fâ i bilanc dles cater casses singolarmënter.

Chësc ô dî che ai 31 de dezëmber êl gnü fat 5 bilanc, de chisc un n unifiché. Döt é gnü fat tla sënta nöia a Corvara, la Villa Edit, sön na spersa de 50 metri cuadraç, arjignada ite alabuna. De chësc vers s'â cruzié dantadöt Renato Andriolo deboriada cun Raimund Irsara

canche al â dlaurela, dal momënt che chi dis messâl inçe se dè jö cun la contabilitê dl „Battaglione Bolzano del 6. Reggimento Alpino“ a Porsenù y messâ porchël inçe stlûje jö so bilanz. Raimund Irsara à dagnora albü n talënt

particular por la contabilitê, sciöche al à inçe desmostrè cun le passè di agn. Al basta ponsè che al gnô inçe dant che al êl a interpretè diretamënter les desposiziuns dla Banca d'Italia en materia de contabilitê, zënza passè tres le filter dla Federaziun Raiffeisen, y datrai pretendôl çinamai che la Federaziun se adatass ala forma che èl aratâ dërta. Le fat che Raimund Irsara s'â dè jö cun competënza y pasciun cun la contabilitê ti à dè a Renato Andriolo la poscibilitê de se dè jö cun plü libertê cun i proiec che an â tl laûr y chi sön le program.

Corvara tl 1969.

9. PERSONAL

Tl 1971 â Alfons Pezzei tut sö contat cun Renato Andriolo, sön consëi dl dr. Ferdinand Mussner, compagn de scora de tramidui a Urtijëi. Ferdinand Mussner y Alfons Pezzei ê gnüs al savëi che Renato Andriolo â metü sö tl 1965 la Banca de Trënt y Balsan a La Ila, olache al ê direttur. Tl 1970, do indöt 10 agn pro la Banca, âl messü dè sö le laûr, do che al ê gnü trasferì a Balsan. Chilò êl stè präsc n ann sciöche direttur de na filiala te cité, cun de bunes poscibilitês de fà cariera. Tl medemo tēmp êl tl laûr da se fà sö na cïasa a San Cïascian.

Sides Alfons Pezzei co Renato Andriolo se recorda tres cïamò dl'incuntada, stada incër la fin dl 1970, por odëi sce Andriolo foss stè a öna da se dè jö cun la fujiun. Trami é restà a öna che Andriolo ess metü man da to sö contat cun la Cassa Ladinia l'ann do, tl 1971, por se fà na idea dla situaziun, dla natöra de na banca de credit cooperatif y dl monn Raiffeisen.

Renato Andriolo à te chësc tēmp dediché buna pert de so tēmp ala letöra di verbai d'ispeziun di agn da denant, dal scomenciamënt insö, sides dla Cassa da Calfosch che dles atres. I verbai dla Banca d'Italia y dla Federaziun Raiffeisen pitâ na buna vijiun söla situaziun dles Casses, mo incè n panorama dl'economia dla valada de chi tēmps y ti dejenars da denant.

Ala fin à Renato Andriolo azetè y al 1. de merz 1972 (cun delibera di 29.02.1972) él gnü tut sö por daidé y dal 1. de otober 1972 él spo gnü tut sö definitivamēter sciöche direttur, propi tla fasa püch dan la fujiun.

I colaboradus nüs che s'arjgnâ a mëte en pratica concretamēter la pröma fasa dla fujiun ê Paul Feichter, tut sö ai 20 de novēber 1972 y denant dependēt dla Scora de Schi, Alessandro Irsara, tut sö ai 18 de dezēber 1972 y Eusebio Sottara, tut sö ai 8 de jenà 1973.

Por la cronaca: tla Cassa da Calfosch à Giuvani Pescoller laurè dai 29 de novēber 1971 al 1. de agost 1972 en sostituziun de Fortunato Flatscher che â dè les demisciuns ai 31 de merz dl 1972. Renato Andriolo se recorda che Giuvani Pescoller deperpo che al ti mostrâ sciöche an tignî la contabilitè a man, ti mostrâl da vider fora na via söl parëi sud-est dl Sassongher che èl â daurì d' invern püces edemes denant. Giuvani Pescoller ê incè n fotograf y n arpizadù apascionè. Tosc dedò àl dè les demisciuns por jì a fà le secretêr de Comun a La Val.

La pröma fasa dl'ativité de Renato Andriolo, dal 1971 al 1972, impröma a Calfosch y spo a Corvara, é stada caraterisada da na gran colaboraziun cun Alfons Pezzei por la pert strategica y cun Raimund Irsara por chëra operativa.

Al ê dôt da arjigné ca; dlungia la fujiun aministrativa êl inçe da se cruzié dl aredamënt y di implanç por la sënta, dles mascinns y dl material da ofize, y da organisé le laûr di artejans.

Alfons Pezzei y Renato Andriolo ê bele jüs deboriada a scora tl ITC Rezia a Urtijei y la colaboraziun danter i dui â bele metü man denant co s'incuntè por baié dla fujiun. Le pröm ê diretor dla Cassa Ladinia y le secundo dla filiala dla Banca de Trënt y Balsan a La Ila y ai s'â gonot incuntè por laûr. Inçe sce an mëss dî che Alfons Pezzei ti fajô tl medemo momënt na gran concorënza (da val' punt d'odüda „sleala“) a Renato Andriolo che porvâ de afermè súa banca tla valada.

Dantadôt por çí che reverda la racoiüda de capital podô la Cassa Rurala, aladô dla normativa en forza, pité fic plü alç söles investiziuns; laôta êl le „cartello bancario“ (incö conesciü por avèi dër na stleta reputaziun) che scriô dant les condiziuns che la banca podô fà ai tliënc.

La Banca de Trënt y Balsan ê na banca organisada dër bun, mo cun na organisaziun zentralisada; sides le diretor general da laôta Pallaoro (mort dan da n valgügn agn cun passa 100 agn), sides le capo dl ispetorat Sartori, â laurè (chësc ultimo pro le Credito Fondiario) tl'eté asburgica. Inçe ma por de piceres initiatives messân damanè l'autorisaziun al diretor general a Trënt. Insciö inçe por dè val' fit straordinar,

indispensabl por ti ester ala concorënza dla Cassa Ladinia. N iade â le diretor general, stüf de gnî tres indô damanè, conzedü n fit straordinar sön na deponüda vincolada cun l'annotaziun (tl dialet trentin, deache chël ê le lingaz ofizial de chë banca):

„Çi orëis pa che i Ves diji, déi mefo chësc fit, mo recordesse che sce ara va inant insciö, spo va le cunt economich do l'ega fora“. L'ispetorat ê dër rigoros. Canche i ispeturs gnô a fà na ispeziun, êsi bele dales set da doman dan porta che ai aspetâ, por odèi sce la tlé de porta y dl armè de segurèza ê bëgn tles dërtes mans y por çiarè che la contabilité foss bele apost denant co mëte man le dé. Chësc ma por portè dant les döes sort de casses metüdes a confrunt tres Renato Andriolo y Alfons Pezzei. **Da öna na pert êl la Banca de Trënt y Balsan de carater privat y comercial, cun le fin de ütli, dal'atra pert la Cassa Ladinia da Calfosch, de carater cooperatif, plü „democratich“.**

Laôta êl tla Cassa dl Sparagn a La Ila ma n dependënt su y danter la Banca de Trënt y Balsan y la Cassa dl Sparagn êl pordèrt gnü fat na sort de acordanza de fat, por na sort de „clearing“, y plü avisa gnôl baratè fora vigni dé i sceç paià. N iade êl le dependënt dla Cassa dl Sparagn che jô da misdé tla Banca de Trënt y Balsan y le dé do le contrar. Sce la desfarënza n'ê nia grana, spo gnôl paié fora en contanç, y scenò gnôl

dè le „bègnstè bancar“ di sceç che ê le medemo. Chèsc gnô inçe por ejèmpl fat sön plaza a Balsan.

Renato Andriolo é stè a La Ila dal 1965 al 1970. **Chèsc sozedô incër la fin di agn '60 (1968 o 1969), canche le dependènt dla Cassa dl Sparagn ê Günther Messner (fre de Reinhold), stè impröma a La Ila y spo a Corvara.** Te chi agn s'arjignâ Günther Messner ca al'aventöra söl Nanga Parbat y al gnô cuntè che al dormî datrai defora tla nëi por s'alenè. Da doman l'incuntân che al gnô dlun saltan da Pedraces sö, olache al â na cíamena. Al ê dër resservè y de

bunes manires, dagnora vistì de scür. Al â cuntè de na spediziun mo zënza jì ite ti particulars. Por n valgügn agn alalungia â De Lazzer laurè tla Cassa dl Sparagn a La Ila, y inçe cun èl èl dër n bun raport. N ater dependènt, che scebègn che al foss scialdi söl banch dan la Cassa dl Sparagn a lì la Gazzetta dello Sport, àl impò dlaurela de fà chisc sorvisc.

La Ila ala fin di agn '60 - scomenciamènt di agn '70

Le local dla Cassa dl Sparagn ê n fabricat de na sora alzada, sciöche evidenzié tla foto.

Gita dl personal dl Club Raiffeisen tl 2014 a Varsavia .

Danter Renato Andriolo (BTB) y Alfons Pezzei (Cassa Ladinia) êl na colaboraziun te seturs desvalis, mo dantadöt por çì che reverda la valüta estera. Le davagn söl ingiamié la valüta ê n fatur important por le cunt economic.

Te n cer' momënt à la Cassa Rurala Ladinia tut la dezijiun da ti surandè la valüta estera ala Banca de Trënt y Balsan impede ala Cassa dl Sparagn. La valüta estera ê laôta en gran pert representada da sceç, che ti gnô surandà ala banca autorisada adöm a na lista de n gromun de copies.

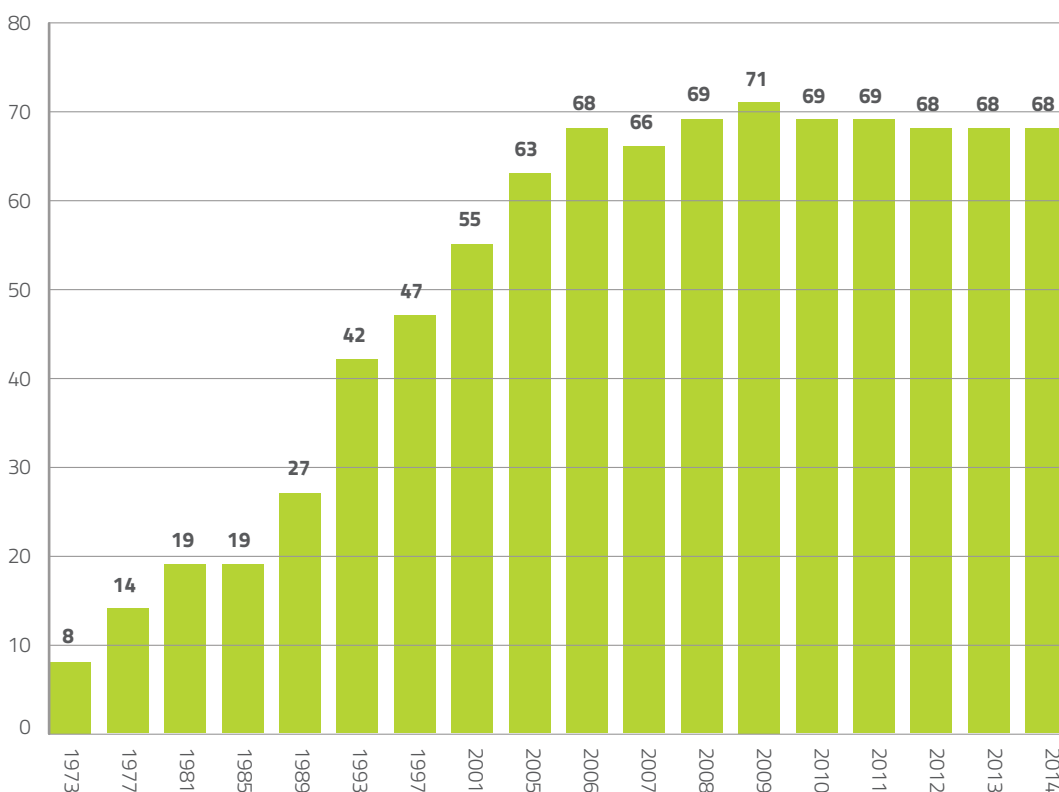
Por scri fora chëstes copies êl iadedô n gröm de ores de laûr, da fà do che an â stlüt la portina. Por vigni sech messân dè dant (cun la mascinn da scrì): l'inom dla banca de referimënt, la data de emisciun, l'inom dla porsona che à dè jö le scech, l'inom dla porsona ch'â scrit fora le scech y le numer dl scech. Chësta ê la condiziun fata fora danter Alfons Pezzei y Renato Andriolo, por avèi en cuntraprestaziun n miù curs dla valüta. Chëstes listes gnô fates da Raimund Irsara a Calfosch. Canche Renato Andriolo ê rové n iade a Calfosch y â odü che Raimund Irsara passâ nöts intieres a fà listes, ti àl

damanè le porciodì. Raimund Irsara ti â respognü che la BTB orô insciö. **Mo datrai po les cosses inçe se mudé y Andriolo â dit che sce la Banca de Trënt y Balsan orô la valüta estera dla Cassa Rurala, spo messâra se fâ instëssa les listes.** Chësc ti à sambëgn sonè dër bun a Raimund Irsara. L'ingiamié valüta ê na operaziun che portâ tröp por les Casses Rurales dles zones turistiches, mo dal momënt che chëstes n'â nia contaç direç cun l'estero, messâres jì da na banca autorisada. Por n strüf, do la fujiun, unse fat n'acordanza de fat por la valüta estera cun la Banca Popolara (che ê laôta çiamò la Banca Popolara da Balsan). Chësta banca se cruziâ de gnì a s'la tó, surantolon les spëises de trasport y d'assicuraziun.

N iade êl sozedü che chi dla Banca Popolara ne podô nia passè por gauja de na lovina che ê gnüda jö sura Calfosch y al n'ê insciö nia meso da rové çina Corvara. Nos messân s'un desgatié por gaujes de assicuraziun y porchël â Raimund Irsara y Renato Andriolo tut l'auto y ê jüs çina sö pormez ala lovina a dè jö le cufer cun la valüta laïte. **La surandada dl cufer é gnüda fata söinsom la lovina.**

Chi dla Banca Popolara ê ma dependënc dla banca, nia dependënc de na firma che trasporta valurs. Dan la fujiun se recorda Alfons Pezzei d'ester jü n iade a Badia a marcé da San Francësch y d'avëi incuntè Raimund Irsara, da püch direttur.

NUMER DI DEPENDËNC DLA CASSA RAIFFEISEN VAL BADIA DAL 1973 AL 2014

Alfons Pezzei s'â bëgn fat dassënn demorvëia canche Raimund Irsara ti â dit che por èl èl val' de normal tignì stlüt en chësc dé de festa. Raimund dij che al ê n dé de festa nazionala. A vigni maniera, al ê d'atri tèmps.

Sciöche dit, al 1. de jenà 1973 ân indöt 8 dependënc por 5 portines. **Śëgn, ala fin dl 2014 unse 60 dependënc y 68 sce tignun cunt dles ères che fej val' ora por puzenè les 9 filiales.**

TI 1998, do che Renato Andriolo é jü en ponsiun, à Raimund Irsara (ćina ilò vizediretur) **tut sö l'inćiaria da direttur. TI 2009 é chësta inćiaria gnüda surantuta da Hubert Obwegs.**

Èl à studié economia aziendala a Desproch dal 1982 al 1987 y dal 1987 al 1992 àl laurè tla Banca de Trënt y Balsan, tla sënta a Balsan, tles filiales de Urtijëi y de Poza de Fascia y sciöche direttur dla filiala da Lana. TI 1992 èl gnü tut sö te nosta Cassa sciöche direttur dla filiala da Pedraces ćina al 2001. Implü èl inće responsabl dla revijiun, dl'organisaziun y dla formaziun tla sënta a Corvara. TI 2001 àl dè les demisciuns por diventè direttur dla Raika Welschnofen. Chësta inćiaria àl corì dal 2001 al 2006 y dal 2006 al 2009 àl spo fat le direttur dla Raika da Vandoies ćina tl 2009.

TI 2001, canche èl à dè les demisciun, èl stè n bur momënt por nos, deache al jô a perde na porsona competënta che à fat esperiënza inće fora dl monn Raiffeisen. Dantadöt Raimund s'â dër cruzié. Renato Andriolo deperpo ne s'l'â pa nia tan tuta sö, deache te na

manira o l'atra sintîl che döt foss jü fora positivamëner, inće deache te düc i agn passà tla Cassa Raiffeisen èl stè na buna colaboraziun, zënza de gran stritoc y deache te na certa maniera sintîl che Hubert n'ess nia tan saurì renunzié ala Val Badia, por la familia mo inće por gaujes de comodité y de logistica. Y belavisa insciö éra stada; do avëi ćiamò n iade fat na esperiënza da direttur, èl gnü zoruch. Renato Andriolo à dagnora sintì chësc, deache Hubert Obwegs n'â mai rot ia daldöt i contac ti agn che al é stè demez. Al tolô pert ales sentades generales cun n gran interès. Por chësta gauja èl stè le Consëi d'Aministraziun che à tut la dezijiun da le to indô sö y da ti dè l'inćiaria da direttur. Tratan èl sozedü na cossa dër grave; Bruno Morlang s'â amarè, y porchël unse nos pordü na porsona che à dotes les cualitès por diventè direttur. Danter düc nüsc funzionars nen fössel stè laôta plü co un che ess albü les cualitès por diventè direttur, mo l'esperienza de Hubert Obwegs é stada l'elemënt determinant. Hubert Obwegs s'â indô laurè ite danü te nosc ambiënt, che èl instës à daidé mëte impé, zënza fà lovè sö problems interns, inće sce an à tl scomenciamënt messü stlarì avisa cun le Consëi d'Aministraziun la sort de politica che an orô fà. A vigni maniera, al n'é nia stè de gran problems y le personal é gnü valorisé te sües posiziuns sciöche i ân bele albü fat fora. Chëstes é stades les porsones che à laôta albü inćiaries importantes tl organigram y che é stades laprò da impröma insö:

Direturs dla Cassa Raiffeisen

(dr. Hubert Obwegs – rag. Raimund Irsara – dr. Renato Andriolo)

- **Agostino Trebo**, che é rové adalerch t1 1978, s'â da imprömain sö dantadöt dè jö cun le setur di crediç da vigni punt d'odüda, tolon sö les domandes y dajon consulënza sön crediç straordinars. Èl é dagnora stè la porsona che à albü le contat cun Credito Fondiario y Mediocredito y inçe cun Allianz, deache tl scomenciamënt venô la Cassa Raiffeisen chëstes polizes. Dedô él gnü potenzié le setur di crediç. An à metü sö n ofize de control di crediç, che an ti à surandè a Manfred Vanzi y an à inçe injuntè n ofize por crediç straordinars, che an ti à surandè a Erwin Clara.
- **Franco Bertoldi**: vizediretur y responsabl dl setur finanza y titui (nüsc y de d'atri), olache al s'un capësc fora dër bun. I bugn resultaç arjunç ti bilanc di ultimi agn (olache i fiç ê scialdi basc) é en gran pert so mirit. Deboriada cun Agostino Trebo él un di dui vizedireturs.
- **Hansjörg Valentin** che à stlüt jö sü stüdi universitars canche èl laurâ bele tla banca, é responsabl dl setur risk-management, revijiun interna, raporç cun i Revisurs di Cunç, control (por chël che al à n talënt particular). Èl é dër lezitënt y avisa. Chësta é na funziun olache èl po adorè deplëgn süa laurea en lege. Al é na cossa fundamentala y tres plü importanta te n tēmp de crisa sciöche chël da sēgn, olache le barizënter dl'ativité dla banca se sposta tres deplü dala „produziun“ devers dl control y dl'osservaziun

dl risch. Sce al é da öna na pert gnü tut jö dal scomenciamënt di agn '90 incà tröpes normes y tröc regolamënc surpassà y nia adatà che reverda l'ativité bancara, spo pon dî che al é sozedü le contrar por l'ativité de control. Chësta é tres plü regolamentada da autoritês nationales y europeiches. Deache l'Autorité de control porta ite tres plü controis, él odü danfora che l'ativité de control di risc tolarà ite te n cört tëm passà le 50% de döt le laûr dl personal.

- **Thomas Pescolliderung** responsabl

dl'area marketing y comunicaziun esterna é impormò rovè pormez plü tert te nosc organigram. Por passà 15 agn él stè responsabl dla portina da Corvara. Èl n'è nia ma dër n bun consulënt, mo él à da imprömaisö desmostrè n gran talënt por la comunicaziun. Šëgn él responsabl por le marketing, la comunicaziun y les relaziuns esternes dla Cassa.

- **Alessandro Irsara** é stè por deplü agn a çe dla Filiala da La Ila y tl medemo tëm inçe responsabl dl Setur Assiguraziun y intratan él jü en ponsiun.

Dependënc dla Cassa Raiffeisen Val Badia - 2 de mà 1989

- A Corvara à **Raimund Irsara** ciafè cun **Otto Oberbacher** n bun suzessor, cun la medema pasciun y lezitènza.

Sce la storia dla Cassa Raiffeisen Val Badia é na storia de suzesc, spo mësson bëgn dî che i pilastri de chisc suzesc é dantadöt sta i colaboradus, nia ma chi tla sënta, düc canç y de düc i livì dl organigram.

Düc é dagnora sta a öna - inçe ti momènc plü rî - da to sö responsabilité y da fà düc i laûrs che ti gnô dà. Por gauja dla fujiun êl da fà tres d'atri laûrs. Da alzè fora particolarmënter él düc chi che s'á dè jö cun les assicuraziuns, sce an pënza che nos se baratun jö cun Bornech danter le pröm y le secundo post a nivel provincial por çi che reverda volum d'afars y provijiuns.

Dependènc dla Cassa Raiffeisen Val Badia - 24 de aurì 2015

Il setur „dagns“, che é le setur fundamental dl'assicuraziun, sunse - tröp dan dai atri - al pröm post, zënza ofëne nosc compagn Tony Kosta direttur dla Raika da Bornech. Do da nos vëgnel Casses sciöche Porsenù, Balsan, Renon, Lana. Kosta é dla minunga che Bornech à trö' na maiù concorënza. Ma che süa concorënza laora inçe tla Val Badia. Döt chësc sozedô te n ambiënt

regolamentè dër bun: le nost.

Mo canche dijun che düc i colaboradus à azetè atira les mansciuns ciafades, n'él nia daldöt vëi. Deplü é sta chi che s'à stentè da s'adatè a nosc ambiënt y à dè les demisciuns.

10. MADURAZIUN DL PROIET DE FUJIUN

LADINIA

Dles Casses Ladinia unse scrit tröp te döt le liber.

BADIA

Ti agn che an ê tl laûr de fâ proiec por la fujiun, êl tla Cassa de Badia n valgönes porsones cun spirit imprenditorial

sciöche Iaco Frenademetz, Franz Nagler, Giuseppe Thaler y Albert Piccolruaz,

che â surantut la direziun (al dëdaincö dijësson che â la governance), en sostituziun de chères da denant che ê plü co ater liades al monn da paura.

Bele ai 2 de agost 1970 êl gnü ejaminé chël che foss spo diventè le statut definitiv dla Cassa Rurala dla Val Badia.

Ai 24 d'otober 1970 êl gnü fat la delibera de fujiun en presënza de Ferdinand Mussner. Denant ê les porsones nominades dessura jüdes a sciacarè cun Ferdinand Mussner te súa cíasa ia en Sëlva. Ai 7 de dezëمبر 1972 êl gnü lité le comitè de credit dla Cassa Rurala dla Val Badia.

Danter le 1971 y la fin dl 1972 êl gnü tut d'atres dezijiun importantes, gonot deboriada cun Ferdinand Mussner. Mo nia dotes n'ê passades saurì.

La Cassa de Badia â súa portina a San Linert, tla cíasa de Oswald Pitscheider che ê inçe le cassier.

Inçe chilò â la Cassa do la fujiun messü gnü spostada, mo de chèsc baiarunse plü inant, tla pert dedicada al frabiché,

Badia cun Pedraces y San Linert

ales filiales y al'organisaziun nöia. L'ultimo Consëi d'Aministraziun ê metü adöm dal president Albert Piccolruaz, dal vizepresident Iaco Frenademetz, y dai aconsiadus Angelo Pitscheider y Luigi Castlunger. Revisurs di Cunç ê Franz Nagler, Paolo Pizzinini y Felice Flatscher. Sciöche bele dit, le cassier ê Oswald Pitscheider, che laurâ dai dui ai trëi dis al'edema, por n valgönes ores al dé. I atri dis laurâl a San Martin, inçe ilò sciöche cassier por n valgügn dis al'edema. Implü fajôl inçe ciamò le sartù.

Cun chisc dui laûrs âl ti ultimi tÛmps dan la fujiun dÛr tröp da fâ (al dëdaincò dijÛsson che al ê stressè). N iade che degügn ne respognô al telefonn a San Martin, s'â Renato Andriolo cruzié tan da pié ia da Calfosch por jì a San Martin a odèi cì che al ê sozedü, mo al ê döt apost. Al é bëgn da capì; èl ê bel su y implü ma val' dis al'edema.

Al ê d'atri tÛmps, n ater conzet de marketing y comunicaziun, de networking y global quality.

LA VAL

Por la Cassa da La Val él sozedü plü o manco le medemo. **Chësta â la portina te colonia, sciöche a Rina, olache le ploan ê instès le cassier. I sozi porchël se sintî bele por tradiziun liâ ala dlijia. Chësc ê n fat normal, sce an conscidra che tröpes Casses Rurales ê gnüdes metüdes sö sön iniziativa di proi.**

So ultimo Consëi d'Aministraziun ê metü adöm da Johann Moling sciöche president, Josef Videsott sciöche vizepresident, Angelo Frenes, Paolo Frenes y Albert Vallazza. Di Revisurs di Cunç fajô pert Peter Tolpeit sciöche president, Peter Pescolliderugg y Paolo Complojer sciöche sozi efetifs. Le contabl-cassier ê Giovanni Moling cun

I locai dla portina dla Cassa Raiffesen a Pedraces

n contrat a tēmp indeterminé. La Cassa Rurala ê menada inant bun da Giovanni Moling, y ara ê inçe relativamēter solida. La portina ê daverta cater iadi al'edema: lönesc, mercuri y vëndres döt le dé y la domēnia dales 10:00 ales 12:00.

Ai 24 d'otober 1970 â le Consēi deliberé la fujiun y ai 7 de otober 1971 êra gnüda metüda söl ordinn dl dé dla Sentada Generala. Ai 2 de dezēmbler 1972 êl gnü nominé i aconsiadus che ess fat pert dl Consēi d'Aministrasiun dla Cassa nöia. Mo la sentada di 15 de otober 1971 n'â nia arjunt le quorum porchël n'â la fujiun nia podü gnì deliberada te chēsta sentada, mo impormò plü tert.

Sciöche dit ê la portina te na stüa dla calonia y al ê ma un n tliënt al iade che podô jì ite. Che che jô ite stlujô la porta, n pü' sciöche te n confescional y i atri aspetâ defora, tl gran porte che condejô inçe tla stüa dl prou, plēna de chedri de sanć tacà sö.

La domēnia jô i tliēnc diretamēter dala dlijia ala calonia-banca zēna baratè daldöt ambiēnt y porchël se sintî i tliēnc te chël ambiēnt inçe sigüsc te sü afars finanziaars. Implü êl gonot le ploan che passâ do mēssa fora por porte por baié n pü' cun ëi (na sort de confesciun) y chēsc trasmetô na sensaziun de segurēza y de garanzia etica.

La Val zēna lifé à al dedaincö n turism sostenibl y é diventè ofizialmēter tl 2015 le pröm païsc zertifiché por jì a pé te Südtirol (Wanderdorf 2015)

Ara ne se tratâ nia ma de n prou a caje, mo de un cun n carisma sterch, che à sêgn de bunas probabilitês de gnî beatifiché. Inçe nos ân n gran respet.

Al dédaincö messass la etica gnî garantida da de vigni sort de disposiziuns normatives de control a nivel nazional y europeich y da provedimënc nazional y internazional. Laôta gnôl mudé la manira de manajè les banches y al metô man n'ativité bancara nôia, dër importanta, che foss spo rovada tla deregolamentaziun formala dl sistem bancar di agn '90 y spo de consequënza tla globalisaziun che à spo mudé döt cí che ê cíamò restè de vedl. Cína ilò ê le sistem bancar tla Talia gnü controlè avisa dantadöt cun le control dl curs dla valüta.

Dan da tan de gran inovaziuns, pon bëgn veramënter capì che la fujiun n'ê nia da ponsè demez. **La fujiun â inçe desmostrè, po ester plü cun i faç che cun nostes intenziuns, che cíarân plü inant tl tēmp. Inçe dal punt d'odüda material, aministratif-contabl y d'organisaziun êl stè na cossa dër ria, mo che s'â dè n gröm de sodesfaziuns.** Al basta ponsè che cun la fujiun êl gnü metü sö la basa por sostignì le svilup economich dla valada, valorisan tl medemo momënt i prinzipls de cooperaziun. I statuć é cun le tēmp gnüs mudà, por i adatè ales leges bancares che ê mudades, y por i adatè inçe al Test unich dles Casses Rurales. Al fej impresciun odèi

tan püch che i prinzipls fundamentai se destanziëia dai prinzipls de Rina y de Raiffeisen, ô dî de 150 agn denant.

Al é pa propi chisc valurs che s'â portè al suzès, che sarà punć determinanć inçe por le suzès tl dagnì, sce savun da i valorisé cun convinziun y cun les inovaziuns nezesciares, sêgn che sun dan da n gran cambiamënt cun la banca telematica, la poscibilitè d'anuzé zelulars y PC por les operaziuns bancares y cun l'aumënt di sorvisc. Aladô de n valgügn stüdi conesciüs (danter l'ater dla Deutsche Bank) vëgnel fora che inçe ti tēmps de na gran inovaziun informatica y dla banca telematica, **sarà la presënza söl teritore l'elemënt plü important por le Credit Cooperatif,** sambëgn ma sce ara gnarà acompagnada y integrada da na inovaziun tecnologia che les generaziuns nöies s'aspeta tres la reforma dl Sistem Bancar. Le Credit Cooperatif sarà la sora sort de banca cun chëstes carateristiches. Savèi chësc, nes da cíamò na maiù motivaziun. Dan da n valgügn mëisc é le Grup Raiffeisen svizer rové al cuarto post tla classifica dles banches plü importantes dla Svizera, do UBS, Credite Suisse y Banca Cantonala Svizera. Le Grup Raiffeisen tla Svizera é organisé altramënter co le nost. Chësc à scialdi plü podèi y à na maiù importanza söla governance dles singoles Casses. Mo impò, le fat che Raiffeisen sides al cuarto post tl „Paîsc dles Banches“ nes dà crëta por le dagnì.

SAN MARTIN

Laôta, canche i ên tl laûr de fà la fujiun, ê la Cassa Rurala da San Martin tla ċiasa de Giuseppe Flöss.

L'orar de daurida fat fora dal Consëi d'Aministrasiun ai 5 de setëmber 1971 ê de trëi dis al'edema: le mertesc dales 8:00 ales 11:00, la jöbia y la domënia dales 13:30 ales 16:00. Inçe a San Martin gnô la contabilité tignida a man, cun le sistem american.

Sciöche i ùn bele dit, êl dal 1. de agost 1971 incà Oswald Pitscheider che laorâ sides a San Martin co tla Cassa a Badia y implü fajôl inçe ċiamò le sartù. Chèstes dôes casses gnô menades inant da un n dependënt su. Denant ê la Cassa da San Martin inçe stada te n local dla scora. Do la fujiun ê l'ofize gnü trasferì tla ċiasa de Giuseppe Flöss, basìte, olache al é sègn la botëga de Kassl tl local de proprieté dl Comun.

Bègn tosc ân odü ite che chësc local ê massa pice y an â metü man de sciacarè cun le Comun por ciarfè i locai tl'alzada dessura (1. alzada cun azès sön strada). **Mo inçe chësc local ê defata stè massa pice y an â indô metü man de sciacarè cun le Comun** (por le plü ê Richard Prada la porsona de contat) **por ciarfè inçe l'alzada dessura.**

Le Comun â dè pro, mo an â messü fà laûrs de restrotoraziun. Tratan chisc laûrs ênse jüs provisoriamënter tla ċiasa de Franz Zingerle, vis a vis la filiala da sègn. Canche i laûrs ê sta rovà sunse indô jüs zoruch tla ċiasa de proprieté dl Comun, mo deache i ân intratan inçe surantut la gestiun dla Pro Loco por ti dè na sbürta al turism che ê tl laûr da

se svilupé, ânse arjigné ite nüsc locai a man ciampa, lascian l'ofize a man dërta dl'entrada por la Pro Loco. Da na porta rovân dala Pro Loco te nüsc ofizi y chësc n'ê nia val' dër de sigü.

L'ultimo Consëi d'Aministrasiun ê metü adöm da Giovanni Verginer, Giuseppe Tavella, Guglielmo Clara, Albert Conrater, Pietro Rives y i Revisurs di Cunc' ê Richard Prada, Giovanni Vanzi y Serafino Irsara. Al ê dessigü porsones sciöche al alda, mo che n'â nia i mesi d'informaziun, d'organizaziun y gnanca finanziairs por ti ester manëcia ala situaziun y podèi mudé val'. Mo al ne dependô nia döt ma dales porsones, inçe le contest economich ê dër limité. L'ultima sentada ê stada ai 30 de jügn 1972.

L'iter dla fujiun é stè sciöche chël dles atres trëi Casses.

Dal ultimo control fat tratan l'isté dala Federaziun Raiffeisen êl gnü fora che an ess stlüt jö le bilanz cun na pordüda. Renato Andriolo s'â intenü lion le verbal dla Federaziun Raiffeisen. Insciö âl atira organisé na sentada dl Consëi d'Aministrasiun. Èl instès â inçe tut pert. Te chësta ocasiun êl gnü comedé le porcënt di fiç por sistemé la situaziun al ultimo momënt. La sentada ê stada tl vedl local basìte. Al scomenciamënt dla sentada êl rové adalerch n tliënt, s'â sentè jö pro mësa y â metü man da se baudié di fiç. I ân messü fà dles dotes por le fà jì demez y podèi mëte man la sentada.

Laôta podôn cun na mudaziun dl porcënt di fiç mirada (sègn él gnü metü limiç), atira avèi na faziun sön n pice

cunt economicich. Les categories dles deponüdes y dles investiziuns ê ma püces.

N bilanz negativ por na Cassa Rurala ne n'ê laôta nia da s'imaginé, y al ess albü de gran consequenzes economiche y d'imaja, y porchël inçe de stabilité por döt le Grup. Atualmënter, en consequenza dla crisa, él tröpes gestiuns nia „sanes y prudëntes“, sciöche ares vëgn definides dala Banca d'Italia, y tröpes Casses cun „organisaziuns nia sön mosöra por les dimenjiuns arjunes“. Al basta çiarè la dimenjiun che nosta Cassa à arjunt. Sce an çïara la dimenjiun che nosta Cassa tl scomenciamënt, vëigon che al é stè na gran organisaziun doia. Porchël s'unse nos dè jö dër tröp cun l'organisaziun. **Na Cassa cun n cunt economic negatîf n'ê nia val'**

che sozed dainré, mo al é tres na cossa sceria. Tla situaziun atuala éson baldi tl laûr da s'ausé ite bel plan a chëstes cosses. Inçe tl'Austria, olache la strotöra dl grup Raiffeisen y i raporç istituzionai danter Federaziun Raiffeisen y Casses é atramënter, y sciöche inçe tla Svizera, ne n'ê n bilanz negativ nia na cossa ezezionala. Al é spo la Federaziun Raiffeisen che salta ite, mo dedô strënjera ite l'independënza operativa dla Cassa.

Odüda da Jù cuntra San Martin cun la zona artejanala

11. PANORAMA ECONOMICH - FINANZIAR TL TÈMP DLA FUJIUN

62

TI 1973, propi tl tèmپ incër la fujiun, èl saltè fora, por gauja dla vera araba-israeliana, la crisa dl petröre.

L'inflaziun che è ti agn 1970 y 1972 stada incër le 5% é rovada tl 1973 al 14% y tl 1974 sura le 21%, y an é rovà a na proibiziun da jì cun l'auto.

Tl 1976 èl stè la plü gran crisa dla lira di agn do la vera y l'inflaziun é stada dl 17%.

La crisa é spo indò stada danü tl 1979 cun la revoluziun tl Iran.

Al è i agn olache i fiç è sura le 20% y le valur de marcè dles „carteles de credit“ (na sort de obliaziun) dl Credito Fondiario cun n valur nominal de 100 è jü jö a 70. Chësc fat se fajò n pü' stè cun fistidi, deache nos dôn pö inant tröc crediç dl Credito Fondiario, por ne messèi nia massa se lascè ite söi crediç a tèmپ lunch. **Te chëstes condiziuns un s'indebità de 100, ciarfà 70 y messà dè zoruch 100. Val' iade, por daidè le tliënt, canche le Fondiario n'è nia bun da mète les carteles söl marcè o a prisc massa basc, les cumpranse nos.** Mo al è na conjuntöra che podò incè avèi efec positifs, sce an metò n pü' averda. Les banches assestà le porcènt di fiç zënza de gran problems. **Val' ostis è jüs sö cun i prisc de trèi iadi tan por la sajun da d'invern,** deache la lira è tan debila ti confrunc dl march. Deperpo gnò le

debit di debiturs dla Cassa mënder por gauja dl'inflaziun. Por chëstes gaujes, mo incè por le turism, èl laòta n pü' la tendënza da fà debiç.

TI 1992 èl spo stè n'atra gran crisa: chëra dla valüta di scioldi. Sòn la lira èl gnü spicolé tan dassènn che ara é çinamai gnüda sciurada fora dl SME (Sistema Monetar Europeich). Cun la sterlina èl sozedü le medemo. Nos se cruziân sambègn incè n püch, deache chësc fat se reverdà pö incè nos. Dal 1987 al 1992 è le curs dla valüta europeica val' de fis, cun na oscilaziun dl 2,25%. Na ezeziun è sambègn indò la Talia, cun na oscilaziun dl 6%. **Dai 31 de dezèmber 1989 â incè la Talia messü s'adatè al 2,25% y ara â incè messü tignì inant i fiç alç, por fà a na manira che al ne gniss nia portè capital al èster y incè por defène la parité d'ingiamia tl SME.** Çina te chësc momènt èra jüda da controlè le risch d'ingiamia. Implü è i fiç ti Paîsc Todèsc plü basc y porchèl èl la tendënza da fà debiç en march. Dan le 1992 è le valur dl march fis söles 750 lires. Danter la fin dl 1992 y le 1996 s'â la lira svaluté dl 50% çina a rovè a n valur de prësc 1200 lires por march y an se temò che ara rovass a 1.400, le dopl co dan le 1992. Le vëndres, ai 11 de setèmber 1992 è i fiç söl marcè monetar rovà a arjunje

le 40%. Chësc ê stè n momënt dër zite por nos che ân - en confrunt ales atres banches - relativamënter tröc imprësc en march. Le cuntravalur dl debit en march jô sö dër debota y an ne savô nia tan insö che al foss rové. Sce al foss rové a 1400 lires sciöche an se temô, foss i debiç en march radoplà, superan le valur dles garanzies y dles capacitês de retüda. Mo spo, por fortuna, ê le curs indô jü jö a 990 lires y la lira revalutada.

Al contrar de çi che se temôn, n'ânse nia albü de gran problems cun i tliënc.

Canche ai â fat l'imprëst êsi gnüs avisà sön le risch, y implü ê pert dla pordüda söl curs (che ala fin ê stada manco catastrofica de çi che an se temô) gnüda compensada dal vantaje söi fiç.

N ater problem di agn '70, dantadöt tl 1975, canche n foliet costâ 150, n cafè 100 y le benzinn 300 lires, é stè chël dla mançianza de monëdes de fer.

Al ê n pice problem, mo che an messâ porvè d'eliminè, deache al tignî sö l'ativité de portina, dantadöt chëra cun i tliënc da foradecà canche ai orô ingiamié scioldi. Te sü confrunc' fajônse na burtiscima figöra. An n'â mai capì cara che ê la gauja por chësta ciarestia. Por rové pro monëdes messânse s'les lascè tomè ite dötes. I ùn la copia de na lëtra di 14 de messè 1977, olache ti comunicân ala Cassa Rurala de S. Elena (PD) che „tl'ultima spediziun“ mançiâl 116.000 Lires“. Chësc ô dî che jôn tres indô da chësta banca. **A to la monëda jônse nos instësc, cun nosc auto.** Gonot jô le presidënt. Sce n'ân tröpa, êl inçe le problem dl pëis. Le presidënt sa da cuntè che n iade, gnon sö por la rampa

ërta dl garage a Aunejia, àl riscé de se rosedè dofora. Dala corespondënza resultëiel che nos dôn inant pert de chësta monëda a d'atres casses. Por ti sciampè al problem à ingalin les banches metü man da scrì fora sceç zircolars (cossa ofizialmënter proibida) cun n pice import, dantadöt da 100 Lires y da 50 Lires. I foresç coienâ bëgn dër dassënn. I todësc ti dijô „Alpendollar“. N gromun de chisc sceç n'é mai gnüs incassà, cun de gran vantaji por les banches, sce an pënse che al n'é gnü scrit fora por n valur de 200 miliarg de lires. Y spo te n iade, él madër indô gnü a löm monëda de fer.

12. INAUGURAZIUN DLA SËNTA A CORVARA

64

Ai 13 de mà 1973 él gnü festejë la fujiun cun n'incuntada tl salamënt dl cinema a Corvara, olache al à tut pert döttes les porsones importantes tl setur dl credit a nivel provincial, regional y inće nazional. Laôta ê le credit de competënza dla Regiun. Dlungia a nüsc presidënc, al direttur y al Consëi d'Aministraziun che ê intratan gnü metü sö y ê operatif (Alfons Pezzei, Angelo Frenes y Richard Prada sciöche vizepresidënc, Lois Declara, Giovanni Dapunt, Iaco Frenademetz, Franz Nagler, Giovanni Verginer, Sepl Videsott) y ai Revisurs di Cunc (Albert Piccolruaz presidënt, Albert Conrater, Giuseppe Nagler) êl inće

Silvius Magnago (Presidënt dla Junta Provinziala), l'Assessur Regional al credit Müller cun so capo-departimënt Bombace, le Presidënt de Federkasse y le direttur dla Banca d'Italia. Le salamënt ê plëgn de sozi y tliënc. Ala fin dl'incuntada ê düc jüs a pé a ti çiarè ofizialmënter ala sënta nöia che ê püch dalunc. Le dr. Silvius Magnago s'â conscidré jö avisa i locai, i laldan dassënn. An dij locai, tan por dî; chi dui daverç al publich ê tan pici che al â apëna lerch cater porsones laïte. Un de chisc dui locai ê la direziun, de zirca 9 metri cuadraç, olache al gnô inće lascè ite i tliënc por la consulënza o por operaziuns particulares.

Corvara incër le 1970 cun le fabricat dla sënta nöia (sciöche evidenzié tla foto)

At ufizial dla fujiun dles Casses Raiffeisen: Corvara, ai 13 de mà 1973

Festa de inauguraziun dla fujiun dles Casses Raiffeisen dla Val Badia (1972)
tignida a Corvara tl Salf dl Cinema Ladinia ai 13 de mà 1973.

Franz Kostner (ombolt da Corvara), Robert Rainer (presidënt Federaziun Raiffeisen),
Alfons Pezzei (presidënt Cassa Raiffeisen Val Badia), dr. Silvius Magnago (surastant dla Provinzia)
y Vincenzo Frena (ploan da Calfosch)

Nunzio Bombace (diretur dipartimënt credit dla Regiun), Erich Müller (assessor regional al credit), Emil Pider (presidënt assoziasiun turistica Corvara), Franz Demez (vizepresidënt provinzial, rapresentant di Ladins) y Hermann Pescollderungg (ombolt de Badia)

An s'â stentè da ciafè la lerch por na gran mascinn da scrì che an adorâ por scrì fora i documënc te n format bindebò gran, deache al ê sön öna na plata düc i daç economics y patrimonial dla Cassa. Chisc gnô scrìc fora te deplü copies y menà periodicamënter ala Banca d'Italia.

8

Por capì deplëgn le spirit de renovamënt dla fujiun ne bàstel nia ma ejaminé autorisaziuns, dates, listes de porsones, deliberes, zifres. **An mëss capì avisa sciöche ara é gnüda a s'al**

dè, inçe tles cosses che pê secondares, l'intusiasm y l'impëgn di colaboradus, che se rendô cunt che propi les cosses che pê manco importantes, ê en realté les plü importantes por les svilup y le suzès.

An mëss dî che le President Alfons Pezzeri, che â metü man sciöche cassier a Calfosch, s'â dagnora sintì y s'â comportè sciöche pert integranta dl grup inçe dal punt d'odüda operatif. Al n'ê porchèl dessigü nia por nia, sce i baiun de de „mëndri“ avenimënc.

Foto storica dla sentada dla fujiun tl 1972 tl salf dl Cinema Ladinia a Corvara

I locali dla sènta ê adinfit tla Villa Edith, o damì, te mesa la Villa Edith (despartida verticalmènter), che ê pò bele dèr na picia cíasa. Tla pert a nosta desposiziun êl tl'alzada dessura le salf dl Consèi. Chèsta lerch àn abiné fora meton adòm dòes cíamenes che i proprietars afitâ ia ai sciori. Chilò êl inçe chères per de mascinns che àn, sciòche la mascinn da dupliché, che podò ma gnì adorada da Paul Feichter che ê dèr gelus de chèsta mascinn. Al stò por gnì fora le fax y le fotocopiadù. Tasc êl

gnù la telescrivènta che ê atira gnüda sostituída dal fax.

Mo la sènta à inçe na entrada de sorvisc dancà a man dèrta dla entrada prinzipala olache an rovâ ti local di proprietars. Tres n porte y na stiga podòn jì tl saf dl Consèi. Tl salf dl Consèi rovàn inçe passan dala direziun tres na porta de metal, olache an rovâ ia tl medemo porte.

Chèsta picia lerch jödapé de stiga pon confruntè cun na paladina de n teater, olache al sozedò dl döt. Itamez

Sentada generala ai 24 d'aurì 2015

êl na sort de cuert da daurì sö, olache i dui vedli proprietars atempà â la stiga por jì jö te cíanoa, olache al ê so apartamënt. Te chësc porte incuntân datrai i dependënc che jô tl'alzada dessura, tliënc che gnô ite por jì te direziun, i vedli proprietars, che inçe sce al ê n'atra entrada, jô impò ciamò datrai chilò ite y fora. Sce valgügn ê sön le cuertl, ne n'êsi nia bugn da gnì fora. Incër les önesc danmisdé gnôl datrai dales sfësses dl cuertl sö n tof da tutres, che rovâ cina sö ti ofizi y tl salf dl Consëi. Implü êl vignitant le cé dl proprietar che picâ da chël büsc sö, por damanè do Raimund Irsara. Sce Raimund Irsara n'ê nia dalunc, spo se stôl saurì. Ia dal'atra pert dla cíasa, dala pert dl Piz da Lec êl tl'alzada a tera na

picia botëga che venô tesciüs d'ert. Chësta botëga â na süa entrada, ca dant en linea cun les nostes döes.

Mo por fortüna ê la sënta defata gnüda massa picera, y, deache ara ne jô nia da se mëte a öna cun les proprietares dla botëga por podëi inçe to ite chë lerch, êl gnü tut adinfit la Villa Juve, dlungia nosta sënta dala pert dl Hotel Italia.

Chilò ân tl pröm l'ofize por baratè ite scioldi, che â laôta na gran importancia. Tres n'acordanza cun le Skipass gnôl inçe chilò paié fora i schiadus che s'â fat mè y che â na süa poliza d'assicuraziun. Le responsabl ê Paul Feichter. Le vëndres y la sabeda êl chilò dagnora na coda de porsones cun n ghips che aspetâ na indenisaziun.

Corvara ti agn '70 ai tëmps dla fujiun

GAZZETTA UFFICIALE

DELLA REPUBBLICA ITALIANA

PARTE PRIMA

ROMA - Sabato, 17 giugno 1972

SI PUBBLICA TUTTI I GIORNI
MENO I FESTIVI**BANCA D'ITALIA**

Autorizzazione alla fusione della Cassa rurale di Ladinia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in Colfosco, frazione di Corvara in Badia, della Cassa rurale di Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in San Leonardo, frazione di Badia, della Cassa rurale di San Martino in Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in San Martino in Badia, e della Cassa rurale di La Valle, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in La Valle, frazione di San Martino in Badia, in un'unica azienda di credito che assumerà la denominazione di « Cassa rurale della Val Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata » con sede in Corvara, e autorizzazione a quest'ultima a sostituirsi nell'esercizio degli sportelli bancari delle quattro casse menzionate, siti in Colfosco, frazione di Corvara in Badia, in San Leonardo, frazione di Badia, in San Martino in Badia ed in La Valle, frazione di San Martino in Badia.

IL GOVERNATORE DELLA BANCA D'ITALIA

Visto il testo unico delle leggi sull'ordinamento delle casse rurali ed artigiane, approvato con regio decreto 26 agosto 1937, n. 1706, modificato con la legge 4 agosto 1955, n. 707;

Visto il regio decreto-legge 12 marzo 1936, n. 375, e successive modificazioni;

Visto il decreto legislativo del Capo provvisorio dello Stato 17 luglio 1947, n. 691;

Viste le deliberazioni, perfezionate nei modi di legge, adottate dalle assemblee straordinarie dei soci della Cassa rurale di Ladinia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in Colfosco, frazione di Corvara in Badia (Bolzano), in data 16 ottobre 1971, della Cassa rurale di Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in San Leonardo, frazione di Badia (Bolzano), in data 15 settembre 1971, della Cassa rurale di San Martino in Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in San Martino in Badia (Bolzano), in data 15 settembre 1971, e della Cassa rurale di La Valle, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in La Valle, frazione di San Martino in Badia (Bolzano), in data 16 ottobre 1971, relative alla fusione delle quattro società;

Dispone:

1) Nulla osta alla fusione della Cassa rurale di Ladinia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in Colfosco, frazione di Corvara in Badia (Bolzano), della Cassa rurale di Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in San Leonardo, frazione di Badia (Bolzano), della Cassa rurale di San Martino in Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in San Martino in Badia (Bolzano) e della Cassa rurale di La Valle, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in La Valle, frazione di San Martino in Badia (Bolzano), in un'unica azienda di credito che assumerà la denominazione di « Cassa rurale della Val Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata », con sede in Corvara (Bolzano) alle condizioni stabilite nelle deliberazioni sopra citate.

2) La Cassa rurale della Val Badia, società cooperativa a responsabilità illimitata, con sede in Corvara (Bolzano) è autorizzata a sostituirsi nell'esercizio degli sportelli bancari delle quattro casse menzionate, siti in Colfosco, frazione di Corvara in Badia (Bolzano), in San Leonardo, frazione di Badia (Bolzano), in San Martino in Badia (Bolzano) ed in La Valle, frazione di San Martino in Badia (Bolzano).

Il presente provvedimento sarà pubblicato nella *Gazzetta Ufficiale* della Repubblica italiana.

Roma, addì 26 maggio 1972

(8050)

Il Governatore: CARLI

13. FILIALES Y SËNTA

72

Do da chësta fasa metôl man chëra

dl'organisaziun y dl svilup: fà de beles sëntes, te posc saurisc da ti rové pormez, daurì filiales nöies, to sö personal, ciafè tliënc nüs pitan cualité y sorvisc nüs, colaborè cun i organisms de secundo y terzo nivel, fà funzioné döta la strotöra aziendala por ne fà nia pesè la situaziun nöia sön i sozi y sön i tliënc. Bele tl statut êl odü danfora che vigni Comun foss rapresentè da döes porsones, a pert Corvara, che â bele laôta döes portines y che messâ gnì rapresentada da trëi porsones. Porchël êl önesc aconsiadus. Daimpröma ne n'ê la Banca d'Italia nia a öna cun chësc critêr de rapresentanza teritoriala, deache i aconsiadus ess pordërt messü gnì chiris fora por süa profesionalité y nia aladô dl teritore. Mo ala fin ê impò inçe la Banca d'Italia stada a öna. Deache i n'orôn nia fà pesè la strotöra teritoriala nöia sön les filiales, dantadöt sön les cater che â formè la Cassa nöia, é les reuniuns dl Consëi d'Aministraziun gnüdes tignides n iade te un y n iade te n ater Comun. Olache la Cassa n'â nia cíamò de sü locai, gnô les reuniuns tignides ti locai publics, dagnora cun resservatëza. Le medemo valô por les sentades generales.

Tl medemo tëmp portânse inçe inant deplü tratatives:

- por podëi to adinfit le local dla botëga y ingrandì i ofizi dla sënta
- por cumprè döta la Villa Edith
- por cumprè la Villa Juve

- por cumprè dui frabricac a Pedraces por trasferì la filiala da San Linert
- por ciafè dal Comun da San Martin n so local sot le Hotel Dasser
- por daurì na filiala a Fodom, cun i fodomi che damanâ tres indô do, dantadöt tres Ugo De Battista, deache te chël Comun êl bele stè na Cassa Rurala dal 1894 al 1942
- por ciafè da Fritz Mutschlechner dl Ostaria Posta a Al Plan le bëgnstè por anuzé le tòch de terac che ân cumprè dlungia süa ostaria, por fà sö na filiala. Chëstes tratatives ê gnüdes fates plü tert, nia ti agn dla fujiun
- por podëi trasferì la filiala fora de Calonia y jì adinfit te n local dl Comun da La Val
- por cumprè da Loise Rottonara la Caserma di Carabinieri, olache orôn spo fà sö la filiala da La Ila che orôn daurì.

LA VAL: La Cassa Raiffeisen é tla Ćiasa de Comun in afit

AL PLAN: filiala dla Cassa Raiffeisen daurida tl 1976

SAN MARTIN:

filiala dla Cassa
Raiffeisen cina le 2006

SAN MARTIN: dal 2006 inant en proprietè tl fabricat nù

LA VAL:

filiala dla Cassa
Raiffeisen dô le
trasferimënt te
i nüs locai bas
ite tla Ćiasa de
Comun t'l'aisciüda
dl 2009

PIDRÔ: filiala dla Cassa Raiffeisen daurida tl 1993

PEDRACES:
filiala dla Cassa Raiffeisen

LA ILA:
filiala dla Cassa
Raiffeisen
daurida tl 1992

CALFOSCH: filiala dla Cassa Raiffeisen

REBA:
filiala dla Cassa
Raiffeisen daurida
tl 1991

CORVARA:
dal 1972 s'enta
dla Cassa
Raiffeisen Val
Badia

CORVARA: ai 30 de aurì 1978: inauguraziun dla sènta ingrandida y laurada fora

CORVARA:
portines

CORVARA: l'edifize dla sènta denant che al gniss ingrandì y laurè daite fora

CORVARA: sènta do che ara é gnüda ingrandida y laurada daite fora tl 2013

CORVARA:
portines dla Cassa
Raiffeisen

CORVARA:
ofize
dla Direziun
Generala

CORVARA: salf dl Consèi d'Aministrasiun

CORVARA:
ofize dla Presidènza

Por jì zoruch a Corvara: nosc fin ê, dal scomenciamënt insö, chël de fà n frabricat su, meton adöm les döes ćiasas Villa Edith y Villa Juve. Te n pröm momënt êra jüda da cumprè la Villa Juve, deache le proprietar ê tl laûr da se fà sö na ćiasa ia Pescosta. Tl 1978 êl gnü fat sö la pröma verjiun dla sënta olache an â podü mète jö düc i ofizi. Deperpo jô les tratatives por cumprè la Villa Edith inant. Inće chëstes ê ala fin jüdes a bun fin, do che ân daidè i proprietars da rovè pro n tòch de terac dla fraziun da Corvara, por podèi ingrandì süa pension. Śëgn ân les döes ćiasas mo denant che podèi

realisé le proiet messân da öna na pert ćiarè de to y jì la botëga, dal'atra pert messâ i vijins (Villa Linda) ester a öna da renunziè a so azès che ê danter la sënta nöia, ex Villa Juve, y la Villa Edith. Na indenisaziun ê stada la soluziun por le pröm problem. Por le secundo problem êl stè n prozès y i ân metü a desposiziun di proprietars dl garnì n ater azès, iadô la Villa Edith. Ala fin dl 1984 êra jüda da realizè le proiet y fà sö la sënta. I ne podun nia dî la sënta da śëgn, deache chëra é gnüda fata sö ćiamò dui iadi, tl 1995 y l'ultimo iade, radicalmënter tl 2013.

14. SVILUP DLES FILIALES

80

A Badia, sciöche bele recordè, ê la filiala tla ćiasa de Oswald Pitscheider a San Linert. La intenziun ê chëra de trasferì la filiala a Pedraces. L'ocajun nes ê gnüda dada da Loise Frenademetz, che s'â metü a desposiziun la ćiasa dlungia l'Albergo Posta, a condiziun che l'ésson spo cumprada. Ćina ilò ê chësta stada la sënta dla Cassa dl Sparagn. N'atra condiziun ê inće chëra de messëi cumprè le fabricat a öna na alzada che ê dlungia, dan la ćiasa Dariz y ch'ê gnü fat sö sciöche lavandaria y che ê te chël moment n ofize de mini computers adinfit. Porchël podônse sëgn atira trasferì la filiala a Pedraces, mo nosc fin ê chël

de cumprè la ćiasa, sciöche la signura Frenademetz orò.

Chësc proiet dependò da trëi condiziuns:

- che la Banca d'Italia se dess l'autorisaziun, daimpröma al trasferimënt y spo ala cumpra
- che cumpràsson inće la ćiasa dlungia, tres cun l'autorisaziun dla Banca d'Italia,
- che fòsson impröma bugn de to y jì la botëga che ê tla ćiasa dlungia.

I ân insciö tut sö contat cun la Banca d'Italia, portan dant nosc proiet: le trasferimënt dla filiala da San Linert a Pedraces, la cumpra dl fabricat prinzipal y dl fabricat dlungia.

Badia - ćiasa „Corradini“ che ti à dè alberch ala Cassa Raiffeisen

Pedrases, ai 01.08.1982: benedisciu y inauguraziun dla filiala

La cumpra strategica de bëgns immobiliars por fà sö la filiala da Pedrases

Bele tratan les tratatives ê la resposta al telefonn stada n no por çi che reverdâ la cumpra dla lavandaria. Mo, dal momënt che i ne podôn nia cumprè le frabricat prinzipal zënza la cumpra dla lavandaria, se joman insciö ia l'ocajun de podèi se lascè jö te na posiziun ezelënta, saurida da rovè pomez, söla incrujada danter Pedraces y San Linert, cun na plaza da parchè i auti a desposiziun, ânse respognü ala Banca d'Italia te na maniera tlera: „nos la cumprun impò“.

Laôta ê la Banca d'Italia çiamò plü rigorosa co sëgn, ma che sëgn vëgnel scialdi tratè tres via telematica. L'Organn de Control conësc al momënt la situaziun dles Casses y çi che an

po o ne po nia, depënd dai daç y dales normes de control varëntes. Al é trö' manco posibilitês por tratatives. **Laôta gnôl scialdi tut sö contat tres lètres, tres telefonn o cun incuntades** y pro vigni domanda gnôl metü n gröm de injuntes stampades. An ne controlâ nia tan tl menü y an ti lasciâ incè lerch all'interpretaziun. **Les tratatives gnôl fates personalmënter dai interessà y la reputaziun, la solidité dla Cassa, le carater di interlocuturs y süa abilité de baié sö ê de gran importanza.**

Nosta resposta ess podü avèi de burtes consequènzes, mo la Banca d'Italia s'â comportè te na maniera costrutiva. Do n valgügn stlarimënc ânse tla finada ciafè l'autorisaziun y an â insciö podü

PEDRACES: filiala dla Cassa Raiffeisen

se dediché ala realisaziun de nüsc programs. **Le capo dl Control da Balsan, cun chël che ân albü da strité, ê spo diventè plü tert n sostenidù dla Cassa Rurala dla Val Badia. Renato Andriolo à dōtaurela ćiamò contat cun chësc ispetur.** Ala fin dl ann 2014 à chësc ispetur recordè tles audanzas sciöche al é datrai gnü strité, mo se comportan dagnora te na maniera iüsta. Por ći che reverda l'aredamënt y l'atrezatöra da ofize dla sënta a Corvara êl gnü sciacarè cun le sign. Kirchmair, laôta responsabl dl setur venüdes dla dita „Amonn Mebli por Ofize“. Kirchmaier à spo metü sö tl 1978 la Dreika. Cun êl unse dagnora albü na buniscima colaboraziun, da laôta ćina

de dezëmber dl 2013 canche al é gnü restrotoré la sënta nöia a Corvara. Por l'aredamënt y l'atrezatöra dla filiala da Pedraces êl gnü miné da fà dërt da damanè dites dl post, ma che chëres ê spezialisades tl setur dla hotelaria y nia tl setur bancar. Le proiet ê gnü fat da dui architëc da Balsan che â apëna fat le plann urbanistich dl païsc, ponsan che chisc ess sfruté le miù che ara jô les poscibilitês de costruziun. Al ê gnü fat deplü fai, che ê spo gnüs comedà fora man man inće cun l'aiüt dla Dreika. Atira do la fujiun ânse a Pedraces n'atra chestiun da mète apost. Ara se tratâ dla ćiasa dlungia l'albergo Cavallino, olache al ê n valgügn apartamënc afità ia. La Cassa de Badia

PEDRACES: filiala dla Cassa Raiffeisen

minâ che chisc apartamënc foss de súa proprieté, mo n iade che ên jüs te Comun por chestiuns che reverdâ chësta cíasa, â le secretêr dit: „Çiarede che chësta cíasa n'ê nia osta“.

Y bel avisa, ara ê scritta al inom dla „Spar- und Darlehenskassenverein“ de dêrt austriach y la Cassa de Badia minâ de ester la suzessuria legitima y proprietara, mo ara n'ê nia insciö. N valgügn agn denant â la Cassa fat le têt danü, che gnô dant dassù tl bilanz y tl liber dles amortisaziuns. I ân porchël messü se lascè scrì la cíasa, ma che

tratan messân le fâ cun la nöia Cassa Raiffeisen Val Badia, desmostran cun n gröm de documënc vedli y nüs che la Cassa Rurala Val Badia ê la continuaziun dla Cassa Rurala de Badia y porchël dla „Spar- und Darlehenskassenverein“.

BADIA: cíasa storica tl zënter de San Linert che ti à dè alberch ala Cassa Raiffeisen

15. REBA

Śëgn ênse sta bugn de inviê ia y en pert realisé na gran pert di proiec. Tl 1973, deperpo che ên tl laûr de se dè jö cun düc chisc proiec y porvân da renforzè la fujiun organisan l'aziènda nöia, ânse, sön domanda de n gröm de abitanç de Fodom, particolarmënter de Ugo Debattista y dl ombolt Bruno Trebo, metü man concretamënter de ponsè de daurì na filiala a Fodom.

Do che ân daurì la sènta a Corvara tl 1973 êl gnü damanè do tres plü gonot y insciö ânse albü tres plü contat cun nüsc vijins. **A Fodom - sciöche bele dit - êl bele stè na Cassa Rurala ċina dl 1942, metüda sö tl 1894** (porchël püc agn do chëra da Rina).

La vedla Cassa da Fodom ê gnüda metüda sö cun n statut cun la data dl 1. de agost 1984, söla basa dla lege austriaca dl 1873 cun l'inom Cassa Rurala di Prestiti, registrada cun garanzia ilimitada cun sènta a La Pli de Fodom. Le statut y dōta la corespondènza cun les autoritês ê por talian.

I prinzijs dla Cassa n'ê en sostanza nia atramënter co chi ch'é ti statuç da śëgn. **Interessant êl da odëi che la Cassa ê gnüda lasciada sö por rajuns politiches y nia por dificoltês finansiares** o internes dla Cassa. Ara ê gnüda stlûta cun n avanz de gestiun. Le fat de daurì na filiala fora dla Provinzia y fora dla Regiun ê inçe val' defin de nü. I ên la pröma Cassa Rurala dla Provinzia de Balsan a fà chësc vare.

Tl 1992 êl stè la Cassa Raiffeisen de Nöia Ladina (Welschnofen) che à orü daurì na filiala tla Val de Fascia, mo döt restâ tl teritore dla Regiun. De jenà dl 1992 s'à le direttur Neuliched menè na lëtra por damanè consëis de co s'astilè te n te' caje. Nos ti ùn porater menè la copia dl'ultima lëtra cun dōtes les injuntes che ùn menè ala Banca d'Italia ai 23 de novèmber 1990.

Tl statut dla vedla Cassa da Fodom êl na tlausola che odò danfora che le patrimoine messâ - tl caje che la Cassa foss gnüda lasciada sö - gnì deposité a Desproch, pro la Junta Provinziala, tan dî ċina ch'an ess indô metü sö na te' sort de sozieté. Chësc é plü o manco ċi che é odü danfora dala legislaziun atuala.

Por n valgügn agn alalungia, bunamënter ċina ite por i agn '20, ê la Cassa gnüda controlada dala Federaziun Raiffeisen de Balsan.

Cun la pratica por daurì na portina a Fodom ânse mëtü man ti pröms mëisc dl 1973 por jî inant zënza interuziun ċina ala daurida che ê stada ai 8 de dezëmber 1991.

Le percurs n'ê nia dagnora stè saurì. Al ê gnü scrit desënes y desënes de lëtres y de domandes, y al ê gnü porvè plü iadi da ti fà prescia ala Banca d'Italia de Balsan y de Belun. Te prësc vint agn ânse sides nos che le Comun fat tres indô danü deliberes, y an ê jüs n gröm

de iadi a Reba y a Andrac tla ciasa dl ombolt por chirì n local adatè.

Nosta pröma domanda ala Banca d'Italia d'agost dl 1973 ânse motivé insciö:

„Al reverda: domanda de autorisaziun de na filiala tl Comun de Fodom“

I sun motivà a daurì na filiala tl Comun de Fodom, deache i sun sigüsc che chësc teritore rapresentèia por nos na poscibilitè unica y naturala d'espansiun, deperpo ch'i aratun che d'atres banches ôis se lascè jö tla Val Badia, olache le raport abitanč/portines é de ma 700 unitês. Bele al scomenciamënt dl 1973 à l'Aministraziun de Comun damanè sce i ésson daurì na portina, o, sce ésson almanco fat le sorvisc da baratè ite scioldi, le sorvisc de trà ite les cutes y chël da tesorier por le Comun instês. Les domandes d'autorisaziun menades ala Banca d'Italia de Balsan y Belun, mo che é spo gnüdes sciurades zoruch, ê gnüdes fates sön domanda dl Comun.“

A nia n'â jovè les gröm de domandes fates dedô y te chères che al gnô baié de n spirit patriotich: identitè culturala y storica, medemo lingaz, vijinanza geografica y de na maiù integraziun turistica dantadöt danter Reba y Corvara por le carossel dai schi dla Sella Ronda.

Ingalin â le Comun da Fodom tut la dezijiun de damanè la Cassa Rurala da Cortina, che n'â nia azetè, deache ara ê tl laûr de daurì na portina a San Vito tl Cíadura. Interessant él da odèi che i documënc che baia dla fondaziun dla Cassa Rurala da Cortina, metüda sö te

chi agn, é deperpo scriç por todësch.

La Federaziun Raiffeisen che ti ê tres stada do a chësc fat, l'â ingalin minada buna da s'informè che la daurida de na filiala fora dla Regiun ess orü dî perde la carateristica de banca regionala, cun la consequenza che al foss stè complicaziuns tla gestiun che ess por deplü gaujes messü s'adatè ala regolamentaziun nazionala, inçe por ci che reverda les agevolaziuns. Datrai êl les agevolaziuns provinciales y regionales che stlujô fora chères statales y le contrar.

Cun le tèmp ânse ciafè l'autorisaziun da fà le sorvisc da tesorier por le Comun, che fajôn tla filiala a Pidrô. Düc i sorvisc da tesorier gnô fac a Pidrô da Gilbert Irsara, che ê inçe stè le pröm dependënt a Reba, cun Elisabeth Penazzi y Raimund Pescoll.

Tla finada ânse inçe ciafè l'autorisaziun por daurì la filiala a Reba. Ara ne se tratâ nia de n'autorisaziun specifica, mo al ê stè la consequenza dles desposiziuns generales nöies por ci che reverdâ les banches y i crediç, gnüdes fora cun le DL dl 1. de setëMBER 1993, y che odô danfora che sce al ne gnô nia dit de no por scrit, spo orôl dî l'aprovaziun. Danter la documentaziun che reverda Reba n'unse nos nia n documënt dla Banca d'Italia che se da l'autorisaziun da daurì na portina. Da recordè él che, söla basa de na delibera dl CICR, unse nos tl 1984 ciafè l'abilitaziun da laurè te chël teritore. Nos ùn ma n documënt (mod. 137 Vig.

cun la data di 2 de dezember 1991), olache nos ti lasciun al savèi ala Banca d'Italia, che i ésson daurì la portina tl mèis de dezember 1991 y na risposta dl direttur De Grandi, che nos recordun cun plajèi. Èl ê inciaria canche nos ên tl laûr da fà sö y da daurì la filiala da La Ila. Cun plajèi se recordunse inçe dl dr. Enzo Poznasky, le pröm ispetur dla Banca d'Italia che à fat na ispeziun plü avisa te nosta Cassa. Èl ê dër avisa, mo iüst.

Tla lëtra reconësc le dr. De Grandi le valur de nostes strategies, nes lalda por avèi tut en conscideraziun les esigënzes de marcé por se svilupé teritorialmënter, aprijëia i resultač che ùn arjunt, dantadöt la solidité dles balanzas techniques.

Tla lëtra scrìel danter l'ater:

„.....L'iniziativa che ora si realizza con l'apertura di questa nuova dipendenza si inserisce validamente nel quadro di una strategia costantemente imperniata su una attenta stabilità delle esigenze del mercato, cui si é accompagnato il conforto dei lusinghieri risultati raggiunti.

Nella convinzione che le affermazioni sin qui raggiunte dalla Cassa Rurale della Val Badia - testimoniate dalla solidità degli equilibri tecnici e dall'apprezzabile opera svolta per lo sviluppo economico della zona di competenza - costituiscano la migliore garanzia di successo anche per la Filiale di Arabba.”

FODOM: tl 1991 ciafa Reba indô na filiala dla Cassa Raiffeisen

16. SAN ĆIASCIAN

Dan le 2006, le 2007 y le 2008 ânse portè a fin na buna pert de nûsc proieć. **I n'ân mai ponsè sceriamënter de daurì na filiala a San Ćiascian, che cun 1000 abitanć â bele dôes filiales dla concorënza sön plaza. Mo bele dî alalungia gnôl baié a San Ćiascian dla costruziun de n museum nü, sciöche continuaziun dl Pic Museo Ladin, olache Renato Andriolo ê presidënt.**

Le frabicat nü ess messü gnî fat sö tî zënter dl paîsc, danter la Colonia y la furnaria Ploner (olache al ê adinfit la BTB y l'Assoziaziun Turistica) sön terac dla Fraziun da San Ćiascian, cun Thomas Pescollderungg sciöche presidënt. An se temô che inće un di dui ofizi adinfit tla furnaria Ploner ess

podü se trasferì tî frabicat nü. Porchël â nosta Cassa inće bele cumprè n post da lascè jö n auto tî Park Center, diretamënter sot al museum, che foss spo gnü colié cun n lift ćina tla pröma alzada dl museum. An â valutè sce daurì a San Ćiascian n ofize destachè da chël da La Ila. Al foss stè n ofize de 60 metri cuadrać, tla pröma alzada dl frabicat nü, da podëi ti rovè pomez o cun le lift dal garage sö, o dala porta prinzipala dl museum. Tla pröma alzada ésson podü mëte le bancomat y d'atri aparac a desposiziun dl publich. Al foss stè dër n bun post: garage por i auti sotìte, plaza da lascè jö i auti atira sot le museum, museum dlungia, assoziaziun turistica nia dalunc.

SAN ĆIASCIAN: „Museum Ladin Ursus Ladinicus“

Mo les cosses é jüdes atramënter. La costruziun é gnüda fata sö atramënter de co che an ne minâ, nia dainultima por gaujes finanziars. **Tratan êl gnü la crisa dl 2007-2008 che ne incorajâ nia a se slarié fora deplü.** An à insciö renunzié al proiet y an à venü le post

da lascè jö n auto. **Mo le museum é gnü fat sö cun gran entusiasma dala Fraziun da San Ćiascian,** che, cun na convenziun cun la Provinzia de Balsan ti à surandè la gestiun dl museum „Museum Ladin Ursus Ladinicus“ al Museum Ladin Ćiastel de Tor.

SAN ĆIASCIAN: proieć por locai de consulënza bancara

SAN ĆIASCIAN, ai 30 de messè 2011: inauguraziun dl Museum Ladin

17. ASSIGURAZIUNS

Canche i ên tl laûr de chirî fontanes de davagn nôies y orôn pité sorvisc de ütî por i sozi, êl al scomenciamënt di agn '80 gnü ponsè ales assicuraziuns.

Chêstes podô ester na fontana de davagn plü stabila en confrunt ala spana di fiç che depënd dal andamënt dl porcënt di fiç, dal raport de deponüdes/investiziuns, y porchël dala cuantité de imprèsç conzedüs, che é danterater le maiù fatur de risch por na cassa. Implü mësson pro les deponüdes tignî cunt cun les gran oscilaziuns danter na sajun turistica y l'atra. A desfararènzia de çi che sozed pro les deponüdes, ênse dla minunga che pro les polizes d'assicuraziun fôssel dër rî che ares cambies le curs n iade che an les à cumprè. Da tignî cunt él che tla Val Badia él 14 portines por zirca 10.000 abitanç, che ô dî zirca 700 abitanç por portina. Nos ân a desposiziun 9 portines davertes vigni dé, che s'ess adatè a na te' ativité. O che les compagnies d'assicuraziun che laorâ tla Val Badia n'â nia agenzies söl post, o che ares laorâ ma ocajionalmënter.

Al ê bele na compagnia che â inom MOCRA (Movimento Casse Rurali ed Artigiane), metüda sö tl 1972, mo che n'â nia çiamò agenzies chilò incërç y gnanca tla Provinzia. Ara se do jö dantadöt cun i risç dles Casses. Nos orôn mëte man cun les assicuraziuns pornache ara jô, y ân porchël tut sö contat cun Allianz (la plü gran

compagnia ti Paîsc Todësc) tres les agenzies da Bornech y Porsenù.

N iade al'edema gnô n so inciarié a Corvara a se to les ghiranzes di tliënc y l'edema do portâl spo les polizes. Tl mëteman êl Agostino Trebo che coordinâ por le Sorvisc d'Assicuraziuns dla Cassa Raiffeisen chësta ativité. Êl ê da püch gnü tut sö, y süa ativité prinzipala ê chëra di crediç, n setur colié cun chël dles assicuraziuns.

Mo nos orôn danterater inçe ti pité ai sozi la poscibilitè de stüje jö **polizes d'assicuraziuns söla vita, sanitares y de previdënza, te so interès y te chël dla Cassa**. Chësta ativité ê ütla sciöche sorvisc ai sozi.

Mo le svilup cun chësc sistem n'ê nia jü tan debota sciöche nos s'ân imaginé y ara ne jô porchël nia da tignî ite i tèmps de realisaziun de nüsc obietifs economics.

I ân cherdè ite le rag. Zavarise, presidënt dla Cassa Zentrala da Trënt y referènt dl MOCRA. Deplü iadi s'ânse incuntè a Corvara por ti splighé nosta idea y por baié dla poscibilitè de daurî - tres nosta Cassa - n'agenzia tla Val Badia.

Zanvarise foss stè a öna, mo por nos ê n'agenzia MOCRA val' nia tan de sigü. I ésson podü porvè de fà chësc vare deboriada cun d'atres Casses de nosc raiun, mo inçe te chësc caje odônse problems. Un n problem foss dessigü stè chël dl lingaz: les polizes foss dotes stades ma por talian y i ne savôn nia

sciöche ara foss jüda da les integrè te nusc programs d'informatica. I ân spo porvè da tra ite la Federaziun Raiffeisen, ti portan dant nosta idea, mo zënza suzès. Mo nos ti ân na gran crèta a nosc proiet y te n cer' momènt ânse menè do ite a Balsan de daurì n'agenzia al intern de nosc Grup, magari a nivel provincial. **Al ess podü ester na compagnia de concorènza por le MOCRA, fora de chëra che al se ess spo svilupé l'Assimoco, inçe metüda sö tl 1972.** Al ê gnü sciacarè cun le diretor dla Federaziun Raiffeisen rag. Palla y ân organisé na incuntada te na ütia sön Piz Sorega. Chilò â inçe rapresentanç de d'atres Casses interessades tut pert. Canche chisc â odü nosta determinaziun, êl gnü baiè de n proiet de mascima y i presenç s'â desmostrè interessà. Tosc dedò ê Alfons Pezzeri jü ala sentada dl Consèi d'Aministraziun dla Federaziun Raiffeisen, olache al ê gnü destiné na bela soma por mète sö le RVD (Raiffeisen Versicherungsdienst - Servizi Assicurativi Raiffeisen - Sorvise d'Assiguraziun Raiffeisen), sciöche agenzia dl'Assimoco por la Provinzia de Balsan.

Dedò à le diretor Palla dit plü iadi de ester feter gnü sforzè da fà chësc dala Cassa Raiffeisen Val Badia. De un n vers êl n lalt, mo an podò capì che le fat ne ti â nia dè püces preocupaziuns. Sëgn dessigü nia plü, sce an vèiga i resultaç.

Chësta ê stada la nasciüda dl'ativité d'assiguraziun pro les Casses Rurales

y inçe chilò ênse nos sta i pioniers.

Al ê na soluziun ideala, deache tla sozieté nöia RVD podòn portè ite les esigenzes dl grup y les Casses instèsses podò gnì trates ite tla gestiun y portè dant sües nezescitès. Sëgn êl ma plü da odèi çì Casses che ê a öna de fà pert y tan inant che ares ê arjignades da se dè jö cun l'organisaziun de chësta ativité. Ara se tratà sambëgn inçe de arjigné ca le personal. Nos ân les idees tleres y odòn danfora che la orentè da se dè jö foss stada dër desvalia danter Cassa y Cassa. Nos piàn ia cun l'intenziun de se dè jö deplëgn bele dal scomenciamènt insö. Te öna dles prömes sentades danter Casses interessades â le rapresentant dla Federaziun Raiffeisen dit che nos ne ésson nia podü s'aspetè de partì fora provijiuns por deplü agn, deache i ésson impröma messü s'organisé y s'afermè. Sön na tara â Renato Andriolo respognü che cun chëstes condiziuns n'êl gnanca da mète man. Chësta iniziativa ê dantadöt ponsada por avèi na fontana de davagn alternativa y stabila. Èl â porchèl portè dant n model de strotöra, partin sö les Casses aladò de süa desponibilitè da se dè jö, te trèi categories:

1. Casses a öna de s'atrezè y s'organisé de plëgn sciöche nos, arjignan ca le personal aladò, fajon söl post dōta l'ativité, o dī: to sö contat cun i tliënç, dè consulënza, se limitan da cialè l'assistënza de n consulènt dl RVD che foss passè regolarmènter.
2. Casses a öna de colaborè, mo ma a

öna de to sö les domandes di tliënc, deperpo che les polizes foss spo gnüdes fates da n rapresentant dl RVD, che ess inçe surantut la consulënza.

3. Casses che se limitâ da ti lascè al savèi al RVD l'interès da pert de n tliënt, zënza fâ nia.

Les provijiuns de competënza dles Casses ess messü gnî partides fora en manira proporzionala aladô de chësc schema.

An s'â spo metü a öna sön chësc sistem y an â atira metü man, inçe sce al ê tres indô stè debojëgn de fâ adatamënc.

Tla fasa dedô â la Federaziun Raiffeisen y les Casses (nia dotes) cumprè aziuns dl'Assimoco. N gran vantaje ê stè le podèi fâ pert dl'Assimoco Holding, de chëra che al fej pert Assimoco Dagns e Assimoco Vita dla R+V, compagnia dles Banches Raiffeisen y Banches Popolares di Païsc Todësc, la maiù compagnia di Païsc Todësc. Tl Consèi d'Aministraziun dl Grup Assimoco êl stè da laôta incà, sciöche vizepresidënt dla Holding n esponënt dla Cassa Raiffeisen Val Badia (Renato Andriolo), sègn mëmber dl Comitê di esperc. Presidënt êl laôta y al é ciàmò, n esponënt R+V. Esponënc dla Cassa Raiffeisen da Bornech y dla Federaziun Raiffeisen é tl Consèi d'Aministraziun y pro i Revisurs di Cunç ti seturs operatifs dl Grup. I sun sta da impröma incà inçe tl Consèi d'Aministraziun dl Sorvisc d'Assiguraziun Raiffeisen a Balsan. D'ialalungia êl stè Renato Andriolo y Hubert Obwegs (Andriolo inçe

vizepresidënt); sègn él ma plü Hubert Obwegs da su.

Nos ùn dagnora conscideré le R+V n elemënt nia da ponsè demez por nosc dagnì tles assicuraziuns y i ùn inçe dagnora aratè important spostè le barizënter da Roma (olache tröc ess orü le lascè) a Milan. Intratan à le R+V cumprè la maioranza dles aziuns Assimoco Holding.

Te so percurs à l'Assimoco messü superè deplü problems, mo i Todësc ne s'â mai trat zoruch. Te vigni ocasiun, sciöche tles sentades Generales Assimoco Holding, Vita y Dagns, a chères che Renato Andriolo à inçe tut pert, à düc i organns plü importanc de R+V presënc sotliniè la intenziuns da se tignì les partezipaziuns Assimoco y da restè so partner stabil. La R+V é na potënza finanziaria y à n gran savèi suradöt por ci che reverda n credit cooperatif.

Le Sorvisc d'Assiguraziun Raiffeisen é val' che s'â metü apost cun le tëm, mo al resta tres n „work in progress“:

1. I messun valuté danü le model de destribuziun dles provijiuns, deache nosta Cassa y chëra da Bornech por ejëmpl, é chères che à investì tröp deplü tles assicuraziuns y se barata jö al pröm post sciöche venüda de polizes, volum d'afars y provijiuns trates ite y porchël él dërt che ares sides avantajades tla destribuziun dles provijiuns.
2. Sègn che i bilanc dles sozietês Assimoco mèt man da stlùje jö en positif y les balanzas tecniches é apost, mësson ciafè na forma por partì fora l'ütl por nostes partezipaziuns.

SVILUP DI CONTRAC D'ASSIGURAZIUN DAL 2005 AL 2014

Le sorvisc d'Assiguraziun dla Cassa Raiffeisen se tol dant da assiguré bun düc i valurs patrimoniai y personai por se stravardè da consequènzes da inzidènc y desgrazies.

18. ORGANISAZIUN DLA CONTABILITÉ

96

Denant che al gniss metü sö le Zënter de Elaboraziun Dać dla Federaziun Raiffeisen, orôl ester na organisaziun particulara por podèi tignì la contabilité unificada dles cin Casses. **Ćina tl 1983, canche vigni portina â ciafè n so computer, êl nosc curier che jô da misdè a se fà la roda dles filiales por cöie adöm le plates de contabilité che messâ rovè por tëmp y ora a Corvara por gnì batüdes ite söl computer,** che n'ê nia colié „online“ cun le Zënter de Elaboraziun Dać. La contabilité tolô porchèl ite le domisdé dl dé denant. Döta la contabilité gnô memorisada sön na dischëta, de chëra che an fajô na copia, y dedô gnô i dać menà ite eletronicamënter tres na conesciun telefonica al Zënter de Elaboraziun Dać. Por na sigüda gnô la dischëta ćiamò n iade menada al Zënter de Elaboraziun Dać cun n curier che gnô a s'la to.

An po capì tan avisa y tan debota che döt messâ jì. Les filiales messâ stljuje jö y arjigné ca la contabilité zënza s'intardié (chësc orô dî che döt messâ stimené). Le curier messâ fà la roda dles filiales zënza s'intardié, sides d'isté co d'invern. A Corvara gnô spo la contabilité laurada fora digitalmënter. Impröma êl Marlene Costa che fajô chësc laûr y dedô Waltraud Ferdigg. Ęra aspetâ bele dagnora denant che i ofizi dauriss. N valgügn iadi êl sozedü che an â messü condüje la dischëta ite

dal Zënter de Elaboraziun Dać, mo la maiù pert di iadi êl jü döt bun.

Na gran scemplificaziun êl stè tl 1986, canche vigni portina â ciafè so computer colié cun la sënta da Corvara, che ê coliada cun le Zënter de Elaboraziun Dać. Chësta é stada na gran scemplificaziun. Te chësta ocasiun unse inçe ponsè da ajuntè le lingaz ladin, dlungia a chël todësch y talian, te düc i scrić laorà fora dal Zënter de Elaboraziun Dać y destinà ai tliënc. Mo al n'ê nia stè na buna idea, deache i tliënc ne l'â nia aprijé y por i dependënc êl stè na complicaziun en plü. An â laôta messü s'inventè n lingaz tecnich ladin tan artificial che n estrat cunt n'ê nia da capì. Döt é spo gnü lascè ester.

Da chësc capëscion ćiodî che al vëgn baié de n laûr da pionier, canche an baia de nosta fujiun.

Les Casses che s'â metü adöm do da nos, â podü fà referimënt a modei bele dan man, y implü àres a desposiziun stromënc y prozedöres nöies.

19. SOZI, SOSTÈGN FINANZIAR, REZIPROZITÉ Y SOLIDARIETÉ

I sozi s'aspeta dantadöt vantaji söi fić o söles atres condiziuns che é i elemënc plü tlers y saurisc da controlè, y che vègn metüs en relaziun cun l'aiüt finanziar. Gonot se fej i sozi ert da capì che na strotöra organisada tan tl detail, cun strotöres y sorvisc moderns, studiada avisa sön mosöra por le teritore, mëss inće gnì finanziada.

I ùn por ejèmpl metü deplü bancomać inće ti paìsc olache i n'ùn nia de nostes filiales (La Pli de Mareo, La Pli de Fodom, Longiarü, Rina y Antermëia).

Tl interès di sozi i tignunse en funziun, inće sce i ùn vigni ann pordüdes de zirca 35.000 Euro.

Le vantaje fiscal che ti gnò dè tl scomenciamënt ales Casses Rurales (y nia ales atres Casses), ê n contribut por sostignì i cosć. Chësc s'â avantajè nia püch da cöie adöm patrimone. Cun les parores pël che i sozi se stëntes n pü' da le capì, mo cun i fać ài desmostrè da le capì indortöra, sce an tol en conscideraziun che:

da na inrescida fata dala Federaziun Raiffeisen en ocaggiun dl'ultima ispeziun bienala söl bilanz 2013, resultëia che:

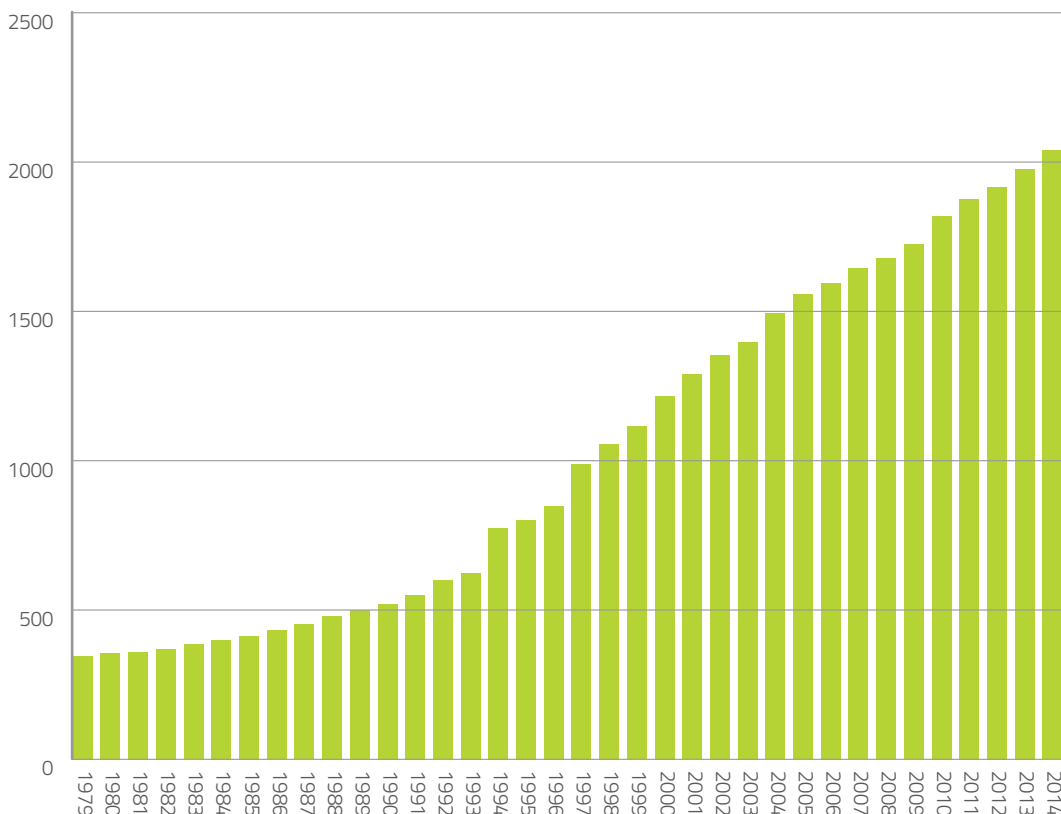
- le vantaje di sozi tla gestiun ma finanziara, ô dî por çi che reverda i porcënc di fić, sce an confrontëia çi che an ess ciafè cun n porcënt di fić mesan dl rest dl sistem bancar, tolon ite inće le vantaje

söles polizes d'assicuraziun, é de 500.000 Euro. Sce an mèt laprò 500.000 Euro partis fora por sponsorisaziuns y retlam y 100.000 Euro dà en benefiziënza dal Consëi d'Aministraziun é le vantaje por i sozi dër evidënt, mo an vèiga inće le vantaje por la comunité. Tl medemo momënt unse portè le patrimone de scioldi a passa 51.000.000 de Euro, soma plü co adeguada por corì düc i parametri odüs danfora dal Control (Banca d'Italia) por les categories de risch desvalies. Mo nia ma; tl medemo momënt unse inće investì te bègns imobiliars cun na valüta atuala (porchël do la crisa dl 2007-2008) de passa 10 miliuns de Euro. Ara se trata de bègns imobiliars te de bunes posiziuns. Chësc röia - inće sce al n'é nia patrimone de scioldi da podèi adorè tla gestiun - tres tl bilanz dala pert positiva.

La continuité tla chersciüda dl numer di sozi dla Cassa Raiffeisen desmostra che la politica di sozi é impostada söi valurs che ma le monn dla cooperaziun po ti dè y garantì a sù sozi.

SVILUP DL NUMER DI SOZI DLA CASSA RAIFFEISEN VAL BADIA

86

Nos ùn dagnora tignì alalt le significat de cooperaziun, solidarieté y aiüt finanziair y nia ma tres vantaji finaziars fundamentai, sciöche i ùn desmostrè

avisa dessora. I ùn dagnora porvè da sostignì i sozi en dificolté y i ùn dagnora metü a desposiziun di sozi y dla comunité strotöres y sorvise efiziènc. Al é rî da mëte nostes iniziative te öna de chëstes döes categories, deache ares s'intrécia ite öna tl'atra.

Te chisc 40 agn unse dagnora porvè de promöie iniziative de chësc vers:

SOLIDARIETÉ:

- **Iniziativa por daidè diretamënter i sozi tl setur di crediç,** tres la compra de titui de davagn y de credit, **por evité la lizita iudiziara** (olache al foss gnü trat ite tröp demanco en confrunt al dër valor) **o çinamai le falimënt y ùn pité assistënza da reorganisè les aziëndes tocade.** Te tröc caji à chëstes fases de assestamënt doré deplü agn. Nos ùn dagnora messü iustifiché te val' manira nosc comportamënt dan dal organn de Control.
- **Val' iade, canche an odò che la**

situaziun podò gnì ressanada, él gnü blochè por n pez (anter i limiç odüs danfora dala desposiziuns de control) **i fiç sòn imprèsć por i adebité sòn n cunt a pert, aspetan le dèr momènt por i amortisé.**

- **Iniziatives por sostignì l'economia locala**, sciöche l'istituziun de n fonds por l'assicuraziun di tiers, olache nos dun n contribut.
- Archirida te deplü fases de dèr finziamènc por azièndes en dificolté, çiaran de ciafè la dërta forma che vais a öna cun le svilup d'l'aziènda.

FINANZIAMÈNC

- Por nos él dagnora stè important abiné capital nia ma te nosc ambiènt, tres l'intermediaziun de finziamènc o tres operaziuns „en pool“, canche la nezescité de nosc marcé cun l'edilizia tla fasa de espanjiun ê maiù co nostes poscibilitês, o canche la sort de imprèsć damanà n'ê nia danter chi odüs danfora dal Control por nosta sort de Cassa.

Ma l'intermediaziun blota y scèmpla n'ê por nos nia assà. Ala fin dl 2000 ê nosc raport deponüdes/investiziuns - ô dî la cuantité di imprèsć conzedüs respet ales deponüdes - de 113%, y al foss stè dl 122% sce i ésson tut en consideraziun i imprèsć tres intermediars da Mediocredito, Credito Fondiario y nosta „Zentrala“. (Chisc imprèsć muntâ sö ala fin dl 1996 präsc 15 miliarg de Lires). Le debit total di imprèsć tres intermediars ê çiamò ala

fin dl 2014 de 72 miliuns de euro. Tl 1997 ê le Credito Fondiario gnü tut ite tles Casses dl Sparagn de Trènt y Balsan, y n'ê porchèl nia plü a desposiziun por nostes operaziuns. Tl medemo ann â nosc Grup albü l'oportunité de to ite na posiziun strategica tl Mediocredito, tolon pert a n aumènt de capital, danterater tres la cumpra de na sort de obligaziuns che po gnì paiades zeruch cun titui de n'atra sort mo cun le medemo valur. Nosc Grup ê bele tl Consèi d'Aministraziun de Mediocredito, mo aladò de nosta minunga, cun massa püch podèi por to dezijiuns. Laôta ê l'avocat Brandstätter le presidènt. La Federaziun Raiffeisen ê contra chèsta iniziativa, deperpo che le Presidènt dla Junta Provinziala Luis Durnwalder ê dassènn por. Te na lètra di 28 de jenà 1997, menada inçe a nos, racomanèiel chèsta iniziativa por mantignì l'ecuiliber cun les Casses dl Trentin, bele dassènn atives tl Mediocredito, che ê la Cassa leader tla Regiun tl setur dl credit de na dorada mesana y lungia. A desmostraziun él le fat che la Federaziun Veneta y la Federaziun Raiffeisen da Salzburg ê interessades al'operaziun y la Federaziun Trentina, nia zite cun çî soma. Na cassa da Milan ê a öna de cumprè döt le Mediocredito, pitan na gran soma. An ess podü slarié fora i orizonç: racoiüda fora dla Regiun, tl Veneto (fenomenn bele conesciü laôta), poscibilité de mète man sinergies cun l'ambiènt austriach te seturs particulars sciöche le „Bausparen“,

La Cassa Raiffeisen Val Badia compèda aldédaincö passa 2.000 sozi

che é de dorada lungia. Por ti sciampè al impedimènt Federaziun Raiffeisen ànse ponsè de svilupé l'iniziativa te n grup cun d'atres Casses interessades, danter chèstes Bornech, Algund, Balsan, Lana, Überetsch, Cíastel. Cun chèstes s'unse incuntè deplü iadi. Por capì damì, portunse dant l'incuntada di 5 de forà 1997, stada tla Zentrala Raiffeisen, tres le verbal de Andriolo: „Al scomenciamènt dla reuniun èl minunghe desvalies; ma la Val Badia è deplègn a öna y â motivaziuns avisa. Dales 11:00 è le grup jü dal Presidènt dla Junta Provinziala Durnwalder cun l'avocat Brandstätter presidènt de Mediocredito. Chilò metò les minunghe man de jì te öna na direziun, tan che al è spo gnü tut la dezijiun de jì tla RLB por to na dezijiun“. Mo döt è gnü sburlé a na sentada

preodüda por i 7 de forà tla sènta dla Junta Provinziala. A chèsta incuntada â ince le Presidènt Durnwalder y l'avocat Brandstätter tut pert y al è gnü baié de details dl proiet. Le numer di presènc che è a öna è tres deplü. Dan da Durnwalder s'â spo i presènc detlarè a öna da s'impegné insciö:

- Bornech 3 miliarg de Lires
- Lana 2 miliarg de Lires
- Algund 2,5 miliarg de Lires
- Balsan 1,5 miliarg de Lires
- Überetsch 2 miliarg de Lires
- Val Badia 1 miliard de Lires

Indöt prèsc 12 di 20 miliarg a desposiziun. Cun chèsta cumpra podòmse rovè pro na partezipaziun dl 20% y diventè azionisc de referimènt do la Provinzia (50,5%), che lasciâ alsavèi tres Durnwalder de n'avèi nia l'intenziun d'orèi fà le banchier.

Por podèi splighé tl menü nosc comportamënt: tratan â la RLB ciafè düc i recuisic por podèi laurè a tëmp lunch, mo nos se temôn che dal momënt che s'ua licuidité depënd diretamënter da chëra dles Casses, s'ess la crisa de licuidité de chëstes respidlé söla RLB. Mo tratan s'â la RLB y le marcé finziar svilupé te na manira che la RLB à n gröm de bunes poscibilitês por rovè pro licuidité y sorvisc da ti dè inant a sües Casses. I aratân che cun chësta prospetiva (azionist de referimënt cun le 20% y n ènt publich che n'orô nia fâ le banchier), impede intermedié finziamënc, ésson podü i conzede diretamënter tres le Mediocredito (y chësc varô por döt le Grup). Dal momënt che la Federaziun Raiffeisen restâ sön la s'ua, s'â öna dles Casses interessades (Algund) fat la proposta de jì inant diretamënter, lascian sön na pert la Federaziun Raiffeisen, y de fâ la proposta a Mediocredito de mëte n aconsiadù che ess messü ester n rapresentant dla Val Badia. Mo nos por coretëza n'ün nia orü jì cuntra la Federaziun Raiffeisen y döt é restè chit. L'idea n'é nia jüda a perde; s'ua validité é gnüda confermada do präsc 20 agn, canche ara é gnüda trata ca da n'operaziun copia de chëra che ün descrit dessura y che le foliet Alto Adige di 23 de dezëmber 2014 à intitolé: „Nasce la superbanca, 7 miliardi gestiti, al via la fusione Mediocredito – Cassa Centrale. Un vertice tra le province di Trento e Bolzano e il

Credito cooperativo regionale ha dato il via libera all'iniziativa. Le „Casse Rurali – Raiffeisenkassen“ saliranno a oltre il 50% di Mediocredito attraverso l'acquisizione della quota della Regione.”
Porchël ânse rajun.

INIZIATIVES PARTICOLARES DE AIÛT FINANZIAR, REZIPROZITÉ Y SOLIDARIETÉ

La Cassa Raiffeisen à dagnora ciarè y à ascutè sö i debojëgn y les domandes de aiüt finziar, reziprozité y solidarieté tla Val Badia y ite a Fodom. I orun chilò cuntè sö n valgönes initiatives che à albü nosc sostëgn:

- **I ùn metü a desposiziun dl'Assoziaziun di Artejagn LVH-APA n local, olache n so responsabl da consulënza.**
- **I ùn metü a desposiziun i local por l'organizaziun y la gestiun dla Maratona dles Dolomites.**
- **I ùn porvè por deplü agn alalungia da sostignì la „stala soziała“ a Corvara, deventan sozi y surantolon la gestiun.** I ùn damanè consulënzes por ejëmpl da pert dla Federaziun Raiffeisen y dl'ex-diretura dla Senni, signura Giannotti y ùn porvè da colaborè cun la lataria da Fodom. Sce nos ésson albü na maiù convinziun, y sce i sozi dla stala ess albü na miù organizaziun, éssera podü funzioné. Al basta odèi le suzès di lüsc da paur che laóra sö le lat y fej ciajó y vënn čern frësca diretamënter. Incër Corvara ne

vèigon ségn gnanca plü dër vaçes sön pastüra, cun na faziun negativa söl imaja turistica.

- A San Martin unse metü a desposiziun n local por la Pro Loco surantolon inçe la gestiun.

Öna dles initiatives plü importantes che ùn daidé realisé y che fej pert sides de aiüt finanziair co de solidarieté - dl vers che nos ùn daidé mantignì n sorvisc nia da ponsè demez por nosta zona en gran pert turistica - é stè le **sostègn che ti ùn dè al Aiüt Alpin Dolomites** (Aiüt Alpin) por podèi survivre incèr la fin di agn '80. L'Aiüt Alpin fej n sorvisc de socurs ti confrunç dla popolaziun. La nasciüda ofiziala dl Aiüt Alpin é dl 1990, mo l'idea va zoruch al 1985.

Ara se trata de na istituziun formalmenter onlus, porchèl de n'asoziazion de volontariat zënza fins de davagn, mo che porta por so ütli y por süa efiziënza na faziun positiva nia da ponsè demez por nosc turism.

Deache an po l'odèi dër bun, vègnel a s'al dè por nos, Raiffeisen y Assimoco, na faziun economica direta. L'elicoter che nos sponsorisun à da trames les perts i loghi „Raiffeisen“ y „Assimoco“ bel da odèi. La faziun n'é porchèl nia ma por la Val Badia, mo por döt le Grup. Implü à „Raiffeisen“ inçe n significat por i sciori todèsc y porchèl él inçe indiretamenter na faziun por la R+V (Raiffeisen und Volksbanken Versicherung) ti Paîsc Todèsc. Le fat che al vègn inçe dant le logo Assimoco

(olache i todèsc à ségn la maioranza) à na faziun dopla. Propi por chèsch à la direziun de R+V tut pert gonot (te 20 agn), deboriada cun la Federaziun Raiffeisen de Südtirol y les Casses direttamenter interessades, ales incuntades che nos metôn a jì vigni isté sön Piz Sorega cun la presentaziun dl elicoter en dotaziun. Pro les incuntades èl dagnora Raffael Kostner y Willy Costamoling y Gino Giacomelli che cuntâ di intervenc' straordinars y dles tecniches adorades. Chèsch por motivé la Federaziun Raiffeisen, les Casses y dantadöt i todèsc che s'à spo metü a desposiziun por daidé sponsorisé stabilmenter l'Aiüt Alpin.

Al é certes periodes de tèmپ olache la televijiun mostra feter vigni dé i intervenc' de socurs dl „elicoter cöce“ cun nüsc loghi bel da odèi y che se identifichèia oramai cun „Raiffeisen“.

I organisadus dla gara de schi dla Copa dl Monn „Sasslong“ ia en Gherdèna à calculè che la faziun promozionala dla trasmisciun dla gara sòla televijiun (che vègn mostrada sura döt le monn) vèl 700 Euro al secund. An po porchèl fà fora, do avèi fat les proporziuns, tan che na sponsorisaziun regulara y nia ma episodica (sciöche la sponsorisaziun de n evënt), l'odèi l'elicoter dl Aiüt Alpin cun nüsc loghi, por le plü tles trasmisciun plü ciarades sciöche i notziars y sòla stampa po valèi.

L'efiziënza y ci che desfarenzièia l'Aiüt Alpin da d'atres organizaziun de socurs é dantadöt l'esperienza de

Sënta logistica dl Aiüt Alpin Dolomites a Pontives

Raffael Kostner - che é stè l'ideadù – y de Willy Costamoling y Gino Giacomelli sù colaboradus, mënacrèp y respetivamënter presidënc dl Aiüt Alpin dla Val Badia y dla Val de Fascia. Èi mèt adöm la pasciun por l'ativité de socurs y l'amur por les munts, y, deboriada cun i dui piloç Marco y Gabriel (fredesc de Raffael) conësci vigni picia valada y vigni canalun dles Dolomites sciöche sües gofes. L'efiziënza é inçe dada dilan ala colaboraziun preziosa y insostituibla cun les 17 scuadres dl socurs alpin dl C.N.S.A.S. (corpo nazionale soccorso alpino dl C.A.I.) y dl B.R.D. (Bergrettungsdienst tl Alpenverein). La sënta logistica dl Aiüt Alpin Dolomites a Pontives à n team d'intervënt metü adöm da: n pilot, n dotur anestesist, un che laora cun la binda, sciöche inçe da n mëmber dl Aiüt Alpin metü a desposiziun da öna dles 17 scuadres locales. Implü, d'invern y tl caje de lovines, vëgnel inçe metü a desposiziun – a turnus – çians da pert

dles scuadres dl C.N.S.A.S., B.R.D., S.A.G.F. (soccorso alpino della Guardia di Finanza), dla Polizia de Stat y di Carabinieri. Dal mëis de forà 2015 incà vëgnel fat i intervënc cun l'elicoter nü, model EC 135 T3, çiamò plü efiziënt y saurì da manajè.

Les cherdades de socurs al Aiüt Alpin gnô plüdadî fates diretamënter ala basa, laôta sö dala Ütia Sanon de Raffael sön Munt de Suc. L'elicoter piâ ia diretamënter aladô dles cherdades, zënza l'intervënt de mediatur, da n'altëza de 1850 m, che ascurtâ dassënn le tëmp de jore. Plü tert, por rajuns ecologiches y ambientales, é la basa gnüda trasferida jö tla valada, a Pontives, nia dalunc da Urtijèi a n'altëza de plü o manco 1.100 metri.

Implü à la Provinzia che à instëssa dui elicoteri „Pelikan“ ingalin tut la dezijiun che les cherdades messâ gnî fates tres le 118 y de conseguënza gnôl tut a Balsan la dezijiun sön la prioritè

y çì elicoter che ê da menè. A Balsan êl scialdi la tendènza de menè i „Pelikan“ y porchèl ê i intervènc dl Aiüt Alpin jüs dassènn zoruch, tan da le mète te na gran crisa finanziaria. N pez alalungia â Raffael y Willi instèsc paié cun sü mesi. Willy, Alfons, Renato y Raffael ê gonot en contat y canche al ê gnü fora chèsta situaziun, êl gnü ponsè da se dè da fà cun n sostègn dles Casses Raiffeisen.

Incèr la fin di agn '80 â Renato n iade incuntè Raffael a Balsan che ti â cuntè de chèsta situaziun. Dedô ê Raffael y Willi jüs da Alfons (che ê incè mèmber dl Aiüt Alpin da Corvara) por fà na reuniun tl Hotel Col Alto. Plü tert êl spo gnü organisé na incuntada ofiziala te na ütia sön Piz Sorega olache al ê incè rové adalerch sozi dla Federaziun Cassa Raiffeisen y dles Casses Raiffeisen dl raiun interessades al'ativité dl Aiut Alpin. Incè Raffael y Willy ê rové adalerch cun l'elicoter y â portè dant la situaziun. Insciö ê spo döt pié ia. **An â metü a desposiziun n contribut che é spo diventè na sponsorisaziun regulara.** Insciö àn podü salvè la situaziun.

La desponibilitè dla sponsorisaziun da pert de Assimoco é gnüda a s'al dè tres la presènza dl direttur dla Federaziun Raiffeisen signur Konrad Palla, Anton Kosta direttur dla Cassa Raiffeisen da Bornech y de Renato Andriolo direttur dla Cassa Raiffeisen Val Badia. Düc à menè do ti organisms a Milan, deboriada cun i rapresentanć de R+V. N gran mirit de chèsc vers à le direttur Palla.

Incè chilò sunse sta i promoturs.

Intratan àn spo incè a nivel provincial capì l'importanza da menè le team che é le plü dlungia al post dl intervènt, partin sö le teritore provincial te trèi zones.

I reportun chèsc por desmostrè l'importanza dl contribut promozional che l'Aiüt Alpin ti à dè al turism de nosc raiun.

Nia da desmentié n'é le reclam por Raiffeisen y Assimoco. Tl 2014 à Assimoco paié fora ales Casses dl Grup, tla Provinzia, por l'ativité d'assicuraziun fata tres le Sorvisc d'Assicuraziun Raiffeisen (che sciöche dit dessura é al pröm post tla lista dles 15 sozietês/agenzies che laora tla Provinzia): 9.250.000 Euro de comisciuns, cun n aumènt de 900.000 euro respet al 2013.

Por çì che reverda nosta Cassa, sperunse de rové defata a 1.000.000 de euro de comisciuns. I se baratun jö regolarmènter cun Bornech al pröm post, tla tlassifica che tol ite les comisciuns incassades dales Casses. Al é tler çì importanza che nosta iniziativa (da se dè jö cun les assicuraziuns y da les promöie) à albü tla creaziun de valur por nos y por le Grup.

L'ativité dl Aiüt Alpin y süa faziun promozionala é trata adöm ti dać chilò dessot:

- **Intervènc tl 2012 indöt 698**, de chisc:
 - 196 te Gherdëna
 - 118 tl'Alta Badia
 - 3 a La Val

- 20 a Al Plan

- 116 a Suc y söla Munt de Suc

Total 453 tles zones che s'interessëia te na manira particulara. De düc i intervenc, 406 é stà cun desfortunà de nazionalité taliana, 165 de nazionalité todëscia y 127 de atres naziuns.

- **Intervenc tl 2013 indöt 669**, de chisc:

- 161 te Gherdëna

- 116 tl'Alta Badia

- 7 a La Val

- 11 a Al Plan

- 118 a Suc y söla Munt de Suc

- Total 414 tles zones che s'interessëia te na manira particulara. De düc i intervenc, 415 é stà cun desfortunà de nazionalité taliana, 162 de nazionalité todëscia y 92 de atres naziuns.

- **Intervenc tl 2014 indöt 707**, de chisc:

- 182 te Gherdëna

- 93 tl'Alta Badia

- 4 a La Val

- 23 a Al Plan

- 109 a Suc y söla Munt de Suc

- Total 411 tles zones che s'interessëia te na manira particulara. De düc i intervenc, 449 é stà cun desfortunà de nazionalité taliana, 167 de nazionalité todëscia y 91 de atres naziuns.

TI 2015 cina mez agost à l'Aiüt Alpin Dolomites fat 628 intervenc.

Aiüt Alpin Dolomites

Sponsoring campionat palê VSS „scuadra U13“

Contribut por le rissanamënt
dl têt dla dijia Lungiarü

Sponsoring ativîtês joniles
invernales

Sponsoring gares de Copa Europa
y Copa dl Monn

Contribut por le tru de meditaziun
a San Martin

Sponsoring Badiamusica

Concurs internacional de dessègn

Contribut por laurs prò la dlijia da La Val

Contribut ala Musiga de San Martin de Tor

Sponsoring Tennisclub Ladinia

20. SITUAZIUN DL PERSONAL TLES CATER CASSES Y TLA SËNTA AL MOMÈNT DLA FUJIUN

Les cater casses, protagonistes tl arjigné ca la fujiun, â indöt cater dependënc:

- **Calfosch: dui**
- **Badia: 1 a mez tëmp**
- **La Val: un**
- **San Martin: 1 a mez tëmp**

Le laür por unifiché les Casses, chël por la daurida dla sënta a Corvara, l'intenziun de tignì daverc düc i ofizi dōta l'edema, la nezescité de tignì te vigni ofize incër la fin dl 1972 la contabilité nezesciara por podëi stlùje jö la contabilité definitiva, la formaziun di bilanc da mëte adöm te un su, la contabilité da vigni dé y l'ativité de portina, à orü dī to sö personal (che â bele laurè tla banca o almanco che â laurè te n ofize) por ester bugn de pié ia cun na sora aziënda ai 2 de jenà 1973.

Canche al gnô arjigné ca la fujiun, â les cater Casses interessades, indöt cater dependënc.

Ćiarun plü avisa ċi personal che al ê y olache al laorâ. I tolarun en conscideraziun le personal che laorâ tla fasa dan y do la fujiun, sciöche incë de chël personal che diretamënter o indiretamënter â daidé pro la consolidaziun dla fujiun y dedô pro le

svilup teritorial cun la daurida de filiales nöies cun döt ċi che aldî laprò, ċina ala daurida dl'ultima filiala. I baiarun incë dl Consëi d'Aministraziun y di Revisurs di Cunć te chësc tëmp.

I metun man cun Calfosch y lasciun Corvara por ultima, deache al ê tler che a Corvara fössel restè le personal „de rest“ nia indispensabl por les filiales i ultimi dis dl ann y spo por le funzionamënt di ofizi.

A Calfosch êl ala fin dl ann Marlene Clara, y, dai 19 de dezëmber 1972 inant Alessandro Irsara, che â laurè pro le Credito Romagnolo. I se recordun che Alessandro Irsara â dè jö i documënc por l'assunziun te na coperta ghela intestada al Credito Romagnolo. Paul Feichter, tut sö a Calfosch de setëmber dl 1972 por fà pratica, ê gnü menè incër la fin de dezëmber a Badia. Giovani Pescoller â dè les demisciuns por jì a fà le secretêr tl Comun da La Val.

Da d'altonn êl rovè a Calfosch na mascinn Kienzle, cumprada de secunda man dala Raika de Ćiastel, porchël ân podü arbandonè le vedl sistem de contabilité.

Paul Feichter â porchël ċiamò podü porvè fora la contabilité a mascinn, por podëi spo adorè la mascinn che ê

intratan inće tl ofize a Badia. Èl â inće ciamò pordejü da insigné jö Alessandro Irsara che ê gnü tut sö ai 19 de dezember. Sciöche an po odèi: al ê dër püch tämp.

I ultimi dis dl ann â Paul Feichter surantut le laûr a Badia, impede Oswald Pitscheider, che laorâ a mez tämp y che ê spo rové a San Martin a tämp plëgn. L'ofize a Badia ê tla ciasa de Oswald Pitscheider a San Linert.

Al é da recordè, y chësc vël por düc i ofizi cun ma un n dependënt su, che le tämp por fâ la contabilitè dependô dal'ativité de portina. L'orar da lascè vëies da sëra ê porchël dër flessibl.

A La Val ê döt jü inant sciöche denant, cun Giovanni Moling che ê bele da deplü agn dependënt.

A San Martin â Oswald Pitscheider cïafè le laûr a tämp plëgn tla filiala che èl conesciò bele dî.

Al ê ma plü da organisé, gestì y fâ pié ia Corvara te chësc momënt critich.

Renato Andriolo che s'â dantadöt dè jö cun la realté y le funzionamënt dles Casses Raiffeisen a Calfosch dal 1. de merz 1972, s'â dantadöt cruzié dl'organisaziun dla sënta, deboriada cun Alfons Pezzei che ê dagnora presënt. Gonot êsi jüs deboriada a

Balsan a to mascinns, atrezatöres, aredamënt, l'armè de segurèza y cïnamai le material d'ofize. Feter döt ê gnü tut da Amonn, olache Kirchmair ê responsabl por les venüdes. Plü tert àl metü sö la Dreika, cun chëra che colaborun dōtaurela. Sciöche an po odèi, ne jōra nia ma de contabilitè y aministraziun. La sënta messâ gnì

daverta al publich ai 2 de jenà 1973.

I ultimi dis dl ann s'â Renato Andriolo, deboriada cun Raimund Irsara (che â intratan rové le soldà) dantadöt dè jö cun l'organisaziun dl ofize dla sënta y cun la gestiun. I pröms dui dis dl ann, ai 2 y ai 3 de jenà, â Raimund Irsara messü jì zoruch a stlÿje jö la contabilitè dl Battaglione Bolzano. Chisc dui dis ê Renato Andriolo restè su a Corvara, deache Eusebio Sottara, che ê apëna gnü tut sö, â metü man so sorvisc ai 8 de jenà. Canche Raimund Irsara ê gnü zoruch, y cun Eusebio Sottara t'ofize, êson indô rovà ite te n ritm normal, tan por dî.

Pié ia cun chëstes condiziuns é stada na gran sfidada.

I messun bëgn dî che ùn abiné colaboradus dër orentis, che é sta bugn da s'adatè, da colaborè y é dagnora sta a òna da imparè ite y azetè tres indô compic nüs. Al é stè meso insciö da mëte adöm n grup che tignî adöm y portâ responsabilitè.

21. FILIALES NÖIES

AL PLAN

De mà dl 1972, tratan la festa por l'inauguraziun dla sènta, ê le signur Anton Feichter da La Pli de Mareo jü a baié cun le dr. Silvius Magnago, dijon de se dejidré la daurida de na Cassa tl Comun de Mareo. Feichter â albü na funziun primara tla Raiffeisen de so paîsc; cassa che ê spo gnüda stlütta por les gaujes storiches che i conesciun. Le dr. Magnago â reagì positivamënter, impormeton da se dè jö cun la cossa. Nos n'ân approfite y ite por i agn '70 ânse menè ite la domanda y tl medemo tēmp êl gnü metü man da chirì n local.

Do avèi tut en consideraziun deplü poscibilitèts, ânse chirì fora i local de

Carlo Tamers, tl frabicat tl zënter.

Chilò â metü man les tratatives che â acompagné la daurida dles filiales y spo la costruiziun y la restrotoraziun.

I local nominà dessura ê en pert tuç ite dala botēga de na certa signura Walde. Al n'ê nia saurì da sciacarè impara, mo èra ê tl medemo momënt incè dèr valènta deache pro vigni incuntada ciáfânse ega de vita. Les incuntades dorâ feter dagnora scialdi dî y ala fin êra jüda da se mète a öna, mo an ne sa nia sce por mirit dl'ega de vita o deache ên stà bugn da la baié sö. Nia de importanza secondara n'ê stè l'import che ân messü paié.

AL PLAN: filiala dla Cassa Raiffeisen Val Badia daurida tl 1976

Do che ara ê jüda bun por n pez sön chësta plaza de païsc, inçe sce nia düc s'odò de bun edl, ânse ponsè de chirì fora n frabicat de proprieté. L'ocajiu ê gnüda a s'al dè, canche i ân ciafè le toch de terac dlungia le Hotel Posta.

Deache nos ân interès, s'â le signur Mutschlechner, proprietar dl Albergo Posta ponsè da sfruté la situaziun. I ân ciafè la posibilitè de frabichè dlungia so confin, a condiziun che èl pois fà sö na cíanoa che é spo diventada sènta dla Scora de Schi. Mo ara ne jò nia da ciafè n'acordanza por döt y les tratatives s'â trat en lunch, cína che ara é jüda da fà sö n frabicat tl post olache al é ségn la cassa.

I ofizi é gnüs partis sö bun y arjignà ite cun l'atrezatöra moderna. Al é gnü fat n salff por les sentades, a desposiziun dles uniuns dl païsc.

AL PLAN: festa de inauguraziun por l'amodernamënt di locai dla Cassa tl dezèmber dl 2011

LA ILA

A La Ila n'êl mai stè na Cassa Raiffeisen. I orôn daurì na filiala, deache cun la fujiun s'ânse tut dant de corì bun le teritore. **La filiala messâ ester te na posiziun strategica, a na maniera da abiné inçe i tliênc da San Ćiascian.** Le post ideâl ê la Caserma di Carabinieri, söl incrujada por jì a San Ćiascian. Mo sciöche an sa, tles Casermes di Carabinieri êl inçe i Carabinieri. I ân impröma tut sö contat cun la signura Loise Rottonara, che ê atira stada a öna, mo che ne savö nia dër olâ mète man. I ân spo tut sö contat cun i Carabinieri, y deboriada cun Loise Rottonara sunse jüs deplü iadi a Balsan dal Colonel dl CC da Balsan. Le frabicat ê en malester y porchël ê le Colonel, che sperâ te na Caserma moderna y funzionala, interessè. Cun Loise Rottonara ânse baié de trà jö la caserma canche i

Carabinieri s'un foss jüs. I orôn spo nos fà sö n frabicat da partì sö te trèi perts: öna na pert por nosta filiala, che foss spo diventada nosta proprieté, öna na pert por la Caserma di Carabinieri che restâ de proprieté dla fam. Rottonara y n'atra pert destinada a fins comerziai, tres de proprieté dla fam. Rottonara. Fat fora chësc, messânse fà fora avisa co partì sö le frabicat y i posc por lascè jö i auti, en relaziun ai cosc che nos ân por fà sö döt le frabicat y stabilì tan che le fit nü por na Caserma di Carabinieri plü grana y moderna fajô fora. Chësc problem ê dla fam. Rottonara, mo al pesâ sön le tèmپ de realisaziun. Ala fin ê döt jü bun y an â podü fà sö le frabicat.

Diretur de filiala é diventè Alessandro Irsara cun Günther Fistill y Elisabeth Penazzi.

LA ILA: filiala dla Cassa Raiffeisen Val Badia daurida tl 1992

PIDRÔ

TI 1991 êl gnü metü man de fà la zona artejanala a Pidrô.

La dezijiun ê gnüda tuta dal Comun, do che al ê gnü fat n referendum, olache la popolaziun podô chirî fora danter le svilup turistich che ess orü dî fà lifc, bunamënter fôssel gnü fat lifc de coliamënt cun Al Plan. De consequenza fôssel dessigü stè tröp trafich y al foss gnü roviné le paîsc. Al ê gnü chirî fora de mantignî l'economia locala da paur/artejanala, cun la poscibilitè da se slarié fora a Pidrô. Laôta êl 12 dites a Pidrô, al dédaincö n'él 55 y de chëstes; 40 é artejanales, 5 turistiches y 10 commerciales.

Ti paîsc da La Val êl laôta 20 dites artejanales, 24 turistiches, de chëstes 16 „bed&breakfast“ y 20 d'agriturism,

2 commerciales. Les atuales 60 dites artejanales dl Comun ti dà laûr a 260 dependënc sön 1.344 abitanç.

En previjiun dl svilup de Pidrô â nosc Consëi d'Aministraziun tut la dezijiun de daurî na filiala, che é spo efetivamënter gnüda daverta al publich al 1. de setëmber 1993.

Dal 1993 al 1999 êl ma un n dependënt. TI 1999 é spo i dependënc diventà dui, dal momënt che chësta filiala â ciafè le compit da fà le tesorier por i ënc publicis. En chël ann ê i dependënc danter Pidrô y La Val diventà cinch. Ciafè n local a Pidrô n'ê nia stè ri. Le sorvisc da tesorier y le svilup dla zona s'à damanè cun le tëmپ na restrotoraziun interna dla filiala.

PIDRÔ: filiala dla Cassa Raiffeisen Val Badia

22. RAPINES

Inće sce an à dagnora cíarè de tignì alt le nivel de segurèza y la cualité di systems d'alarm y segurèza, unse dagnora ponsè che al ne foss nia dèr stè le prigo de na rapina, ma bele sce an pènsa ala conformaziun dl teritore, cun les strades por jì ite y fora ti paìsc. Mo i se falân. Inće sce ân a desposiziun mesi de prevenziun, unse dal 1987 inant albü rapines, de chères che baiarun chilò dessot. Por fortuna é le dann ma stè finanziar, a pert la spordüda che i protagonisc s'â dè.

- San Martin, ai 13 de jenà 1987:

Na porsona mascherada va ite ti local dla filiala, jon diretamenter devers dl titular Bruno Morlang. Le dependènt Oswald Pitscheider é stè bun da fà pié ia l'alarm tratan che le rapinadù se fajô dè 100 miliuns de lires y stlopetâ cun súa pistola daite tl local. Defora êl n complize che tignô sot a control n grup de porsones che tolô pert a na sopoltöra, stlopetan sura sü çes fora, sö por le mür dl'ostaria Dasser. Dedô ési debota sciampà cun na jeep, resultada arobada, sö cuntra Anvì (Ju da Picolin) olache ai é jüs fora de strada y da da olache i dui leri é spo sciampà y n'é nia plü sta da afustié. I dependènc arata che un di dui foss n conosciü preiudiché da Porsenù, arestè n gröm de iadi por rapina.

- La Val, otober 1987

Ala fin d'otober dl 1987, püch denant co stlùje la Cassa, salta ite na porsona cun na cíalza foscia sura le ce jö, y, manacian cun na pistola, fejera pone jö sön funz i trèi tliènc presènc, se fej dè i scioldi te cassa y inće chi te tesor. Mo le dependènt é bun da ne ti dè nia les zetoles da 100 y da 50 mile che ê ascognüdes. Le malvivènt sciampa spo cun n auto parchegé dan l'albergo Rosalpina zènza lascè na pedia. N valgügn mèisc dedô à döes porsones che l'â odü tla müsa - dan la Cassa - dan y do la rapina, conosciü sön n foliet sciöche chël responsabl dla rapina söl Renon. Ara se tratâ de n jonn da Kaltern.

- Calfosch, 28 de aurì 1994:

Trèi porsones mascherades se presènta danmisdé ia, y cun pistoles se feji dè i scioldi, zirca 35 miliuns. Arjignà da sciampè, vèighi canche ai é por jì da porta fora, i Carabinieri sön plaza. I leri va zeruch tla filiala y tol na tliènta sciöche ostaje. Le dependènt Arnold Alton se pîta cun gran coraje da jì para impede la tliènta. A chësc punt comana i dui delincuènc i trèi dependènc da jì para, mo canche ai s'intènn che t'auto n'él nia lerch por düc, feji ma sentè ite Arnold Alton y Ottavio Mussner y pèia ia döt dassènn devers de Corvara, jon spo cuntra La Ila y spo ite a San Ćiascian.

Al é da tignì cunt che por laûrs sön strada ê la strada por rovè a La lla ma daverta da un n vers por n valgügn cënc metri. Ai é bugn da superè chëss ostacul (an ne sa nia co), va spo inant cuntra San Ćiascian y fej gnì fora i ostaji ite dal ċiamp dal sport. L'auto va inant y vëgn spo cialfè sön Ju de Valparola. L'archirida di leri, fata incè cun l'elicoter, n'è portè a degun resultat.

- San Martin, ai 27 de otober 2000:

Dales 9:50 da doman va dui ëi cun le müs corì - impröma un y spo l'ater - ite tla filiala. Le pröm dij val' de n valia, tira fora n cortel, salta sura le banco ite, sbürta i dependënc te bagn y se fej dè i scioldi te cassa, zirca 70 miliuns de lires. La soma ess ciamò podü ester maiù, sce al ne foss nia te chël momënt gnü ite n tliënt che à insciò sciurè sotissura le plann di dui delincuënc che à portè a fin la rapina incè sce al ê na porta dopla blindada. Döt é sozedü te n cörtiscimo tëmp, por fortuna zënza violënza.

Articui dles rapines fora dl foliet "Alto Adige"

Clients inattesi e un «prelievo» di 73 milioni

A piedi la prima parte della rapida fuga. È il quarto «colpo» subito dall'istituto

SAN MARTINO. Ore 9.50 del mattino. Due uomini a volto scoperto, prima uno e poi l'altro, entrano nella filiale del Casella Rurala della Val Badia di San Martino. Il primo, dopo aver borbottato qualcosa circa un vaglia, estrae un coltello a serramanico e salta il bancone. Inizia così la quarta rapina nella storia di quella filiale della banca, una aggressione rapida e fortunatamente, incrementa che però ha fruttato ai due malviventi, fuggiti per un tratto a piedi, un bottino di circa 73 milioni di lire.

In quel momento, nel locale a piano terra della filiale - gli altri, con i servizi, si trovano al piano superiore - vi erano solo i due impiegati, Ursula Ties e August Kaneider. Una terza impiegata, Maria Rubetscher, addetta all'ufficio turistico del comune, si trovava nel locale che fa da anticamera alla banca e, a parte l'entrata e l'uscita dei due uomini, frastuono ma abbastanza tranquilli, non ha avuto modo di notare nulla. Il direttore della filiale, Heinz Kaneider, era in servizio esterno nella sede di Botare mella. Solo pochi minuti prima la filiale sarebbe stata affollata di clienti, ma forse proprio per questo motivo i due malviventi hanno pazientemente atteso il momento proprio per metterci a segno il colpo. Entreranno uno alla volta, il primo entrato uno alla volta, il primo

Ties il primo contatto con i malviventi. È stato rapidissimo, in quanto l'uomo, dopo aver ripetuto il suo borbottio un vaglia, ha estratto rapidamente un coltello a serramanico chiedendo decisamente i soldi, invitando i due alla tranquillità e saltando quasi con un balzo il bancone dello sportello mediano. August Kaneider ha avuto solo il tempo di interrompere brevemente la conversazione con il direttore che si è visto sospingere dal compare verso il gabinetto, assieme alla collega. I due, con il rapinatore alle calcagna, hanno salito le scale, mentre in basso il primo malvivente faceva razzia dei solvimenti, invitando di più se l'era fatto consegnare. Alla resa dei conti circa 73 milioni che avrebbero potuto essere anche molti di più se l'arresto di un cliente, Pio Baldesera, catturato e spinto verso

LE REAZIONI DOPO LA PAURA

«Volevano chiuderci dentro il gabinetto»

SAN MARTINO. Una serie di testimonianze tutte simili. Un racconto che compone perfettamente il puzzle di ciò che è successo in quei 19 minuti scarsi di paura. Narra August Kaneider: «Ero al telefono con il direttore di Corvara, quando mi sono girato ho visto il coltello a serramanico scattare. Ho capito subito di ciò che si trattava, anche se in un primo momento stentai sempre a credere che sia vero. Poi ci hanno spinto al gabinetto, volevano chiuderci dentro, ma non ci sono le chiavi. Così ci hanno detto di aspettare 5 minuti e poi di uscire. Non abbiamo poi di uscire, ci siamo trovati di fronte il signor Baldesera, quasi spinto dentro anche lui». Le sue parole sono quasi le stesse di Ursula Ties, che però non vuole raccontare l'esperienza. Ricorda soltanto: «Prima di spingere

August Kaneider

Il sindaco Papi Dejaco

Heinz Kaneider

Raimondo Israra

punto di vista psichico». La conferma dell'allarme scaturito in seguito al colloquio telefonico con il collaboratore della banca sullesse. In

ta, 10 anni fa, anche del colpo di varità è che San yin piano ape

23. PROSPETIVES Y SVILUPS POR LE DAGNÌ

Mai sciöche ségn é le monn dl credit tl laûr da se svilupé dër dassënn, sot a vigni punt d'odüda. Al é tl laûr da

nasce danter l'ater na assoziasiun bancara europeica, che tolarà sö les desposiziuns dla BCE (Banca Zentrala Europeica), dles banche zentralas nazionales, dla Comisciun Europeica, di guerns nazional y regolarà danü la strotöra dles singoles banche, di grups y di raporç danter ëi. Sce l'ABI (Assoziasiun Bancara Taliana) se tol dant de promöie prinzipls ispirà ala imprenditorialité y ala realizasiun de n marcé lède y de concorënza tl sistem bancar a nivel nazional, a nivel dl'Uniun Europeica, che tl dagnì arà la prevalënza, messaràn tignì cunt de messëi mudé i statuç por i adatè ales strotöres nöies sides dles banche che di grups, cun le fin dl control di risç, dla governance y dla capacitè da se patrimonialisé.

De chësc vers va inçe la trasformaziun dles Banches Popolares de na certa dimenjiun: da sozieté cooperativa te sozieté por aziuns, sciöche odü danfora dal Guern.

Les BCC ne toma por le momënt nia ite sot a chësc provedimënt, mo an sa bele che inçe por ères éson tl laûr da ponsè a na trasformaziun radicala.

Dl ater vers, sce al vëgn odü danfora por les Banches Popolares les mudaziuns che i ùn odü, por aumentè

l'efiziënza y la capacitè da se patrimonialisé, n'él nia da podèi ponsè che la situaziun por les BCC restes anfat.

Le sistem dles BCC é aladò de na inrescida dl'Antitrust le cuarto grup bancar dla Talia y al é en espanjiun.

La inrescida confermëia che les BCC se dà jö dantadöt cun l'aiüt finanziair, o

dì che ères laora dantadöt cun i sozi y cun sües partezipaziuns. Chësc o dì che ères fej süa ativité aladò de çi che é odü danfora dai statuç y dala lege. **Chësc é çi che les desfarenziëia en sostanza dala manira de laurè dles banche popolares.**

Le grup ti da laûr a 37.000 dependënc, cöi adöm dai tliënc passa 160 miliarg de Euro y nen investësc 135.000 miliarg dantadöt pro les families, i artejagn y dites piceres y mesanes.

Le patrimone superëia i 20 miliarg de Euro y ai 30 de jügn 2014 él gnü registré n „Tier 1“ mesan dl 16%, che é dër bun, respet a na mesaria dl 11-12% dl rest dl sistem di crediç. Mo la soma di crediç da sblochè - che é stada çina püch denant scialdi plü bassa respet a chëra dl rest dl sistem de credit - ti röia tres plü pormez. Le „Tier 1“ mosöra la solidité finanziaira de na banca, metüda adöm dal raport danter patrimone y atif de bilanz, metü en relaziun al risch de credit. Çiamò n iade vëigon tan indispensabl che le patrimone é.

Consèi d'aministraziun y Revisurs di cunç - 27.04.2012

dr. Fortunato Verginer, raj. Alfons Pezzei, dr. Hubert Obwegs

dr. Paolo Vanzi, p.i. Georg Mutschlechner, raj. Bruno Castlunger, dr. Renato Andriolo,

dr. Artur Conrater, Angelo Frenes, Christian Thaler, raj. Pasquale Verginer

Le grup é organisé te na rèi de 400 BCC - Casses Rurales (bele ma te nosta regiun n'él 100) cun 4.500 portines, passa n miliun de sozi y 5 miliuns de tliènc. Mo chësc o inçe danter l'ater dî 400 Consèis d'Aministraziun y inçe tan d'aministraziuns.

Chèsta strotöra despartida sö, é - aladô dla Comisciun Europea - n elemènt de deblèza tl contest dl sistem bancar. Al é porchèl tler che tl scenar europeich nü, gnaràl tut provedimènc por razionalisé chësta situaziun. Bunamènter gnaràl fat na restrotoraziun dla rèi dl sistem, metüda adöm atualmènter da BCC, Federaziuns, Iccrea, Casses Zentrales, por n'avèi nia tan na gran despartiziun y aumentan insciö l'integrasiun por superè i limiç dla dimenjiun y razionalisaziun dla „governance“. Te n convègn metü a jî a Balsan dala

Banca d'Italia ai 2 de forà 2014, odô Carmelo Barbagallo - chef dl Control - la soluziun poscibla tla costituziun de na holding che toless ite dôtes les Casses, a nivel nazional, lascian to pert inçe azièndes che ne fej nia pert dl monn cooperatif, che söla basa de çi che an à aldî, podess çinamai avèi la maioranza de capital dla holding. Chësc por dî püch, desfajess le carater de credit cooperatif.

Nosc Grup (tres la Federaziun Raiffeisen) **s'impunta contra na te' operaziun fata a nivel nazional, y prô da la realisé a nivel provincial, tolon ite ma les Casses Raiffeisen**, tignon cunt dl bun nivel de patrimonialisaziun atual, tignon cunt che le bilanz consolidé dl 2014 é positif por ca. 90 miliuns de Euro y tignon inçe cunt dla validité de süa governance.

Le fat che le medemo dé, ai 12 de forà, a Milan, à le direttur dla Banca d'Italia dr. Visco dè pro che l'integraziun podess gnì fata por grups, lascia sperè en bun. **An podess porchèl ponsè a na holding a livel provincial, che te nosc caje podess ester la „Zentrala“.**

L'art. 45 dla Costituziun reconëc „la funziun sozuala dla cooperaziun a carater de aiüt finanziair zènza fins de speculaziun privata“, y sce por aiüt finanziair vègnel miné dantadöt l'ativité cun i sozi, mësson dè pro che chësc po ma gnì fat sce an é presënc söl teritore y sce an é lià al teritore.

Chisc elemënc é, aladô de n valgügn stüdi conesciüs (danter l'ater dla Deutsche Bank), sce ai vègn acompagnà da inovaziun tecnologica sciöche le mobile banking y la multicanalisaziun (podèi s'anuzé de technologies eletroniche/telematiche, en particular cun i „smart phones“, por les operaziuns y i sorvisc dla banca) na garanzia de suzès. Nosta Cassa é organisada dër bun de chësc vers, éra pö sostignida da n Zënter de Elaboraziun Daç modern, che se renovèia tres danü.

N articul gnü fora da püch sön na revista specialisada dij:

Consèi d'aministraziun y Revisurs di cunç - 24.04.2015

“Un credito cooperativo, capace di mescolare tradizione, mutualità e innovazione è immortale e ciò è talmente evidente che in un paese notoriamente avanzato come gli USA si sta rilanciando il ruolo delle „banche di prossimità“ (come vengono chiamate le banche locali) perchè considerate cinghia di trasmissione insostituibile per lo sviluppo locale, tra economia finanziaria ed economia reale. Ecco perchè qualsiasi modello di ristrutturazione del credito cooperativo non potrà prescindere dalla salvaguardia delle sue caratteristiche fondamentali.”

De chësc vers ti ćiarunse a nosc dagnì cun na certa tranquilité, signüsc de nos instësc y dër motivà inće sce se rendun cunt che i messarun afrontè na revoluziun.

La presënza sön le teritore dla Val Badia y Fodom se darà inće tl dagnì l’oportunité da ti stè dlungia a nüsc tliënc y sozi por n svilup dl’economia locala sann, sterch y balanžè.

NOTES SÖN L'AUTUR

Dr. Renato Andriolo

Nasciü a Urtijëi (Gherdëna) tla provinzia de Balsan, ai 25 de merz dl 1940, residënt a San Ćiascian, tla strada Glira, 40.

Do avëi fat la scora elementara, mesana y alta a Urtijëi, àl ciafè le diplom da rajonier tl ann 1960, cun le sistem de stüde paritetich talian-todësch odü danfora por les döes valades Ladines de Südtirol.

Stüde universitar de economia aziendala ti agn '60.

Laurea de soziologia, direziun de stüde antropologia culturala tl 1996 tla Università da Urbino, cun na dissertaziun söla storia, cultura y mîc y usanzas te Südtirol.

TI 1960 mëtel man l'ativité bancara pro la Banca de Trënt y Balsan, inćiaria che döra ċina tl 1970, tolon ite por na buna pert l'inćiaria da direttur de filiala. Amesaïte éel stè na interuziun, dal 1962 al 1963 por fà le soldà sciöche ofizier di „Alpini“ a Aosta y te Südtirol.

TI 1970 làscel l'ativité bancara por se dediché ales ativitês de familia y en particular dal 1970 al 1972, se dàl jö cun so hotel y cun d'atres ativitês privates.

TI 1972 röiel tla Cassa Rurala Ladinia da Calfosch, cun le fin d'organisé la fujiun cun les atres trëi casses dla Val Badia. La fujiun vëgn a s'al dè cun gran suzès y devënta operativa bele en chël ann. **Ara se trata dla pröma fujiun tla storia dles Casses Rurales de Südtirol.** Danter l'ater é la pröma Cassa Rurala de Südtirol gnüda metüda sö tla Val Badia tl 1889.

Raiffeisen

Cassa Raiffeisen Val Badia

www.valbadiaonline.it

